

mihail bulgakov
INIMĂ DE CÎINE

Traducere de

Gabriela **Abaluța**
supliment **nr.** **a** al revistei **UNU**
colecția

INIȚIERI

literatură universală HAUUU, HAUUU, HAUUU-UUU !

Priviți-mă, sînt pe moarte. Vijelia urlă, urlă pînă sub portal, e ruga celor în agonie, și eu urlu odată cu ea. S-a terminat, s-a terminat cu mine. O hahaleră, purtînd pe cap o tichie murdară - bucătarul de la cantina salariatilor Consiliului Central al Economiei Naționale - mi-a opărit toată partea stingă. Lepădătura! Și ăsta dcă-i proletar. Doamne cit mă doare. M-a ars pînă la os. Și acum urlu, urlu, dar la ce-mi folosește?

Și ce i-am făcut? Doar nu ruinam Consiliul Economiei Naționale dacă răscoleam niște gunoaie. Zgîrdtul! I-ați văzut moaca incoruptibilului ăstuia? E mai mult lătăreață decît înaltă. Ah, oamenii, oamenii... La prînz mi-am luat porția de apă clocotită. Acum, aproape se înnoptează. Judecînd după mirosul de ceapă care vine dinspre cazarma de pompieri de la Predstienka, trebuie să fie patru după amiaza. După cum știți, pompierii primesc cașa la dnă; de altfel, una din cele mai rele, cică de duperd. Apropo de ciuperci, niște cîini prieteni de-ai mei mi-au spus că ciupercile sînt spedalitatea zilei la restaurantul **Bar**, pe Neglinnaia - ciuperd în sos picant, 3 ruble 75 kopeici porția. în sfîrșit, cui îi place...Eu, eu prefer să ling o scrabă. HAUUUUUUU... Coastele opărite mă dor îngrozitor, iar viitorul îmi apare foarte clar: mîine rănile vor începe să supureze, și ce-aș putea face ca să mă îngrijesc? Vara, te poți duce la Sokolniki; acolo iarba este excelentă, o iarbă deosebită și în plus găsești întotdeauna să mănînd pe gratis resturi de cîrnați, sau să lingi hîrtii cu urme de grăsime abandonate de oameni.

Dacă n-ar fi idioții care te- ngrețosează cîntînd sub clar de lună "Celeste Aida", ar fi un rai. Dar acum, unde să mergi? Ați încasat vreodată lovituri în burtă? Ghionturi în coaste? Eu da, și chiar mai multe decît am dat. Am văzut destule, m-am resemnat în ceea ce privește destinul meu și de mă plîng, e doar din cauza frigului și a durerii fizice, căci spiritul meu e încă viu... E tenace, spiritul unui cîine.

Trupul este însă rupt și sfărîmat, oamenii l-au făcut să vadă atîtea. Și-n cele din urmă și apa aia clocotită care mi-a opărit părul lăsîndu-mi flancul stîng lipsit de apărare. Pentru un da sau un nu, pot contracta o pneumonie, și atunci voi muri de foame: cînd ești bolnav de pneumonie ești obligat să rămîi culcat sub scară, la intrarea principală. Cine să cutureiere pubelele ca să hrănească un cîine celibatar și bolnav? Dacă-mi cedează plămînul. nu-mi rămîne decît să mă tîrîi pe burtă și să aștept să slăbesc atît de mult încît vreun bădăran în albastru să-mi dea lovitura de grație cu bastonul lui de cauciuc. Și atunci măturătorii mă vor a^uca de picioare și mă vor arunca în tomberon.

Dintre toți proletarii, măturătorii sînt cei mai răi. drojdia umanității - cei mai de jos. Bucătarii, asta-i altceva. Luați-l de exemplu pe bietul Vlas, de la Predstienka: a salvat atîtea vieți! Cînd ești bolnav, lucrul cel mai important este să ai de mîncare. Atunci, spun cîinii mai bătrîni. Vlas îți întindea un os cu puțină carne pe el. Fie-i binecuvîntat sufletul! Era cineva, fusese bucătar la conții Tolstoi: nimic comun cu Consiliu! Alimentației. Ce puteau să fabrice acolo, depășește puterea de înțelegere canină; ticăloșii ăia prepară supa de varză cu slănină alterată, și sărmanii oameni nu-și dau seama de nimic: vin. mănîncă, mai cer.

Am cunoscut o dactilografă cu gradul nouă de salarizare. Cîștigă 45 de ruble. E drept, avea un amant care-i plătea ciorapii de mătase. Dar ce afronturi suporta în schimb! De exemplu, el nu putea face amor ca toată lumea: o făcea după moda franțuzească. Între noi fie vorba, ce pleavă și francezii ăștia. Evident, nu se abțin de la nimic atunci cînd mănîncă - și totul cu vin roșu. Da... Deci această dactilografă, cu cele 45 de ruble ale ei. nu-și putea permite să meargă la **Bar**, nici măcar la cinema - și cinemaul e singura consolare în viața unei femei.

Are ceva la plămînul stîng, bașca o boală franțuzească pe care-a luat-o de la amant, plus o reținere pe salariu, și mănîncă toate putreziciunile de la cantină, lese... Aleargă pe sub portal, tremurînd în ciorapii subțiri de la amant. Îi îngheață pîntecul și picioarele, căci maieul ei seamănă cu ce-mi rămîne mie după jupuiaia, iar chilotul de dantelă e doar □ iluzie de lenjerie. Tot un cadou de la amant. De și-ar îngădui să poarte lucruri groase, l-ar auzi pe dată. "Nostim, drăguțol Nu crezi c-am servit destul pantalonii de flanelă ai Matrionei mele? A venit și timpul meu: sînt președinle, tot ce fur e pentru femai, cozile de raci și vinul bun. Am răbdat destul de foame cit am fost tînăr, e rîndul meu acum... Căci viață de apoi nu există."

Da, o plîng! Dar mi-e și mai milă de mine. Nu o spun din egoism, nu, ci pentru că evident împrejurările nu suferă comparație. Cel puțin acasă, ea stă la căldură. În timp ce eu... Unde să mă duc? HAUUUUUHAUUUUU...

- Cuțu. cuțu, rotofeiu!e, sărman gogoloi, de ce gemi, ane ți-a făcut rău⁷

Ca o vrăjitoare călare pe mătură, vijelia trînti poarta și se năpusti asupra femeii, îi ridică fusta pînă la genunchi, dezvelindu-i ciorapii crem și-o margine de dantelă prost spălată. Îi înăbuși cuvintele și spulberă zăpada pe deasupra cîinelui.

- Dumnezeu!e, ce vreme... Și pînîecul care mă doare. De la slănina din supă! Cînd or să se sfîrșească toate astea?

Cu capul în piept, tînăra femeie dispăru în furtună.

Cîinele rămase sub portal, cu coastele sfișiate de durere. Apoi, sufocîndu-se, se ghemui lîngă zidul înghețat și luă hotărîrea să nu se mai cîntească, să crape acolo, sub portal. Îl cuprinse disperarea. Se simțea atît de bolnav, de singur, de înspăimîntat, atît de amărît, îneît cîteva lacrimi de cîine i se prelinseră din ochi, uscîndu-i-se imediat. Partea rănită îi era plină de smocuri înghețate printre care apăreau, sinistre, urmele înroșite ale arsurii. Pînă unde poate merge neghiobia, stupizenia, cruzimea bucătarilor...

Îi spusese "Gogoiol"..., Cum adică⁷ Gogoloi vrea să zică un cîine rotofei, gras, prost, care mănîncă fiertură de arpacaș și are părinți nobili, în timp ce el nu-i decît o corcitură, un cîine vagabond costeliv și schilod... Mulțumesc oricum pentru vorba

bună.

De cealaltă parte a străzii, ușa unui magazin intens luminat se lînti. Ieși un cetățean, nu un tovarăș, d chiar un cetățean. Ba, mai bine zis, de-aproape nu era nici o îndoială - era chiar un Domn.

"Credeți că l-am recunoscut după palton? Ar fi absurd. Acum destui proletari poartă palton. Evident, gulerul nu-i la fel, dar de departe te poți înșela. Însă de te uiți la ochi, fie că-i aproape sau departe, e imposibil să te înșeli. Ochii contează, sînt un fel de barometru. Îl recunoști pe cel cu inima de piatră, care fără nici un motiv îți împlîntă vîrfurile pantofului în coaste, ca și pe cel ce se teme de toată lumea: pe- un slugoi ca ăștia e-o adevărată plăcere să-l muști de pulpă... Ți-e frică? Ei, na. Dacă ți-e frică, o meriți... Mîrrr, mîrrr... Ham, ham!"

Domnul înfruntă cu pas hotărit un vîrtej de zăpadă și ajunge la portal. "Ăsta, se vede cît de colo, nu consumă carne stricată; dacă i-ar servi vreodată așa ceva, ar ieși un scandal strașnic: ar scrie la toate ziarele, plîngîndu-se: "Iată, cu alimente de-astea m-au îmbolnăvit - pe mine, Filip Filipovici."

"Se apropie. Se vede că mănîncă pe săturate, că nu fură, nu lovește cu piciorul, și nici nu-i e teamă de nimeni. Și nu-i este teamă, căci nu i-a fost niciodată foame. E un muncitor intelectual acest Domn: are un barbișon bine tuns și o mustață căruntă și stufoasă ca a unui mîndru cavaler francez, dar degajă un miros neplăcut ce răzbate chiar prin furtună. Un miros de spital. Și de trabuc."

"Mă întreb ce demon l-a atras către Cooperativa Economiei Centrale? E foarte aproape... Ce așteaptă? Haaaauuuu... Ce-o fi cumpărat de la acest jalnic magazin? Nu-i destulă marfă la Ohotnîi Riad? Cum?... Cîrnați! Domnule, dacă ați ști din ce fac cîrnații nici nu v-ați mai apropia de magazinul ăsta. Dați-mi-mie."

Mobilizîndu-și ultimele forțe, ca un nebun, cîinele părăsi adăpostul portalului și se tîrî pe trotuar. Deasupra capului său, o pocnitură grozavă, și furtuna care agita literele uriașe ale unei banderole de pînză: "ESTE POSIBILA ÎNTINERIREA?"

"Evident, e posibilă! Mirosul m-a-ntinerit, m-a pus pe picioare, mi-a umplut cu valuri fierbinți stomacul, gol de două zile -mirosul, mai puternic decît cel de spital, mirosul divin de

carne de cal tocată, cu usturoi și mirodenii! Știu unde se află, simt, în buzunarul drept al șubei - cîrnatul. Chiar deasupra capului meu. O stăpîne! Priviți-mă! Sînt pe moarte. Sclav ne e sufletul, abject destinul nostru."

Cîinele se apropie, tîrîndu-se pe burtă ca un șarpe, cu ochii scâldați în lacrimi. "Priviți opera bucătarului. Dar n-o să vreți niciodată să mi-l dați. O, îi știu prea bine pe bogătani! De fapt, ce-o să faceți cu bucata aia de cal împuțit? Numai **Mosselprom** mai livrează asemenea otrăvuri. Ați mîncat astăzi, sînteți o somitate mondială datorită glandelor sexuale masculine, ce mai vreți?... Haaaauuuuu! Dar eu? Care-i rostul meu pe pâmînt? Sînt totuși prea tînăr ca să mor, iar disperarea-i un păcat de moarte. Să-i ling mîinile, asta-i tot ce mai pot face."

Enigmaticul domn se aplecă spre cîine, și ramele de aur ale ochelarilor îi scînteiară. Fără să-și scoată mînușile, desfăcu hîrtia pe care vîntul o și duse departe, luă o bucată de cîrnat - **Cracovia extra** - și o dădu cîinelui.

"O, ce om dezinteresat! Haaaauuuuu!"

- Cuțu, cuțu, făcu domnul, și adăugă pe un ton extrem de sever: prinde-o, Gogoloi, prinde-o!

"Iarăși Gogoloi. Asta-i, da-acum sînt botezat. Dar mă puteți numi cum vreți. Gestul dumneavoastră admirabil merită orice..."

Într-o clipită, cîinele sfișie pielița. Gu un scurt mîrîit, hăpăi cîrnatul, înghițindu-l în doi timpi și trei mișcări, cu tot cu zăpada care-l acoperea. În marea lui grabă, nu-i de mirare că mîncă și sfoara. Se sufocă aproape, lacrimi îi umplură ochii.

"Vă ling de-o sută de ori mîinile, vă sărut manșeta pantalonilor, o, binefăcătorule!"

- Gata acum...

Domnul vorbi sacadat, pe un ton de comandă. Se aplecă deasupra lui Gogoloi, îl privi în ochi și, pe neașteptate, îl mîngîie pe burtă cu mîna lui înmînușată.

- Ah, ah! spuse cu un aer complice, și fără zgardă... Foarte bine, foarte bine; exact ce căutam. Urmează-mă. Cuțu, cuțu, aici, adăugă pocnind din degete.

"Să vă urmez? O, vă voi urma pînă la capătul lumii. Puțeți

să-mi trageți și șuturi câte vreți, și nu voi zice nici pîs.^u

De-a lungul străzii Precistienka lampioanele străluceau. Durerea era insuportabilă, dar Gogoloi o uita din cînd în cînd, preocupat să nu piardă din priviri, în înbulzeala mulțimii, miraculoasa apariție încot- oșmănată-n șubă, și să găsească mijloacele prin care să-i arate dragostea și venerația - ceea ce a făcut de cel puțin șapte ori pe drum între Precistienka și ulița Obuhov. La colțul străzii Miervîi sărută una din cizmele atît de îndrăgite. Ca să-i deschidă călea, scoase un urlet sălbatic care înspăimîntă o trecătoare într-atît încît se prăvăli peste un gard. De două sau de trei ori gemu, ca să întrețină compasiunea salvatorului său.

La un moment dat, o canalie de pisică din cele ce-și fac veacul prin unghere, sare dintr-un burlan ca o sălbăticiune și, în ciuda viforniței, miroase cîrnatul. Gogoloi vede roșu la ideea că bogătanul cel excentric care adună cîinii răniți de sub portaluri ar putea-o lua cu el pe-această hoată care nu merită să guste decît prdduse de la **Mosselprom**. De aceea își arată atît de amenințător colții încît intrusa, fisiind ca un maț ce se desumflă. se cocoță pe burlan pînă la etajul al doilea, Ffrrr! - Miauuu!

Domnul nu a rămas nepăsător în fața acestui devotament căd a- jungînd în d-eptul cazarmei de pompieri, sub fereastra de unde răzbateau grohăiturile încîntătoare ale unui cor, îl gratula pe cîine cu o a doua bucată de cîrnat, ceva mai mică decît pnma - trebuie că avea cam douăzed de grame.

"Caraghiosul. Vrea să m-ademenească! Fiți fără grijă, n-am să plec. Vă voi urma peste tot, unde și cînd ordonați."

- Cuțu, cuțu, aid!

"Pe ulița Obuhov? Desigur. Nu-i stradă să n-o cunosc."

- Cuțu!

"Aici? Cu plăcere... Ah. nu. Nu. Scuzați-mă, aici există portar. Răul suprem. Mai periculos decît un măturător. Mai respingător decît pisicile. Hingher cu bumbi auriți."¹

- Hai, nu-ți fie frică, mergi înainte.

- Respectele mele, Filip Filipovici

- Bună ziua, Feodor.

"Asta-i, e dneva. Dumnezeu al cîinilor, uite unde m-a adus

destinul! Cine-i acest om alături de care un câine vagabond pătrunde într-un imobil chiar pe sub nasul portarului? N-a scos nici o vorbuliță, canalia. M-a privit cruciș, dar a rămas demn, cu șapca lui aurie cu tot. Ca și cum ar fi fost normal. Ei da, sînt cu El, intru cu El! Ce, m-ai atins? Bine, na! Ah, să muști pulpa noduroasă a unui proletar... Loviturile de mătură pe care le-am primit ai?"

- Hai, vino.

"Înțeleg foarte bine, nu vă fie teamă, tinde mergeți dumneavoastră, merg și eu. Arătați-mi doar drumul, n-o să rămîn în urmă cu toate că sînt rănit."

Voce pe scară:

- Nu am corespondență, Feodor?

Voce diferită la parter:

- Nu domnule, nimic. (Apoi, mai încet, low confidențial, grăbit.) Au adus pe unii no* în apartamentul Bei.

Marele binefăcător al crinilor s-a oprit brusc, cu piciorul pe o treaptă. Se aplecă peste balustradă și întrebă mirat;

- Cum?

Ochii bulbucăți, mustața zbîrlită.

Jos, portarul își înalță capul și-și face palmele pîlnie:

- Cum vă spun: sînt patru.

- Dumnezeule! Îmi imaginez ce-o să iasă. Și cum sînt?

- Ar merge...

- Și Feodor Pavlovici?

- S-a dus sâ caute cărămizi și paravane. Pentru compartimentări.

- Ce-o mai fi și povestea asta?

- Vor suplimenta locatarii în toate apartamentele, exceptîndu-l pe-al dumneavoastră, Filip Filipovici. A avut loc o ședință acum o oră și a fost numit un nou comitet. Ceilalți - afară.

- De necrezut. Vai-vai-vai... Cuțu, cuțu.

"Vin, vin, fac tot ce pot, dar rănilile mă silesc să rămîn în urmă. Permiteți-mi sâ vă ling cizma."

Jos, șapca portarului a dispărut. Pe palierul din marmură, țevile degajau o căldură plăcută. Încă doua-nei trepte - și iată Etajul cel Minunat.

N-are nici un sens să înveți s? "■;! -.ști, cînd mirosul de carne se simte de fa șapte poște. Totuși, dacă trăiești la Moscova și ai un pic de minte, vrei-nu-vrei sfîrșești prin a ști să citești, fără ca pentru asta ifl ai nevoie de lecții. Printre cei patruzeci de mii de cîini din Moscova, n-o să găsești nici unul atît de redus încit să nu știe să silabisească cuvîntul cîrnați.

Gogoloi a început prin a recunoaște culorile. Încă de la vîrsta de patru luni remarcase, prin toată Moscova, marile placarde bleu-verzui cu inscripția MSPO - comercializarea produselor din carne. Evident, trebuie să repet, asta nu servea la nimic, căci mirosul era de-ajuns. O singură dată nu a ținut seama de asta: înșelat de-o perfidă culoare albăstruie. Gogoloi, lipsit momentan de miros din cauza vaporilor de benzină, a intrat în magazinul de electrice al fraților Polubizner, pe Miasnițkaia. Acolo a făcut cunoștință cu firul electric: biciul birjarului nu-i nimic pe lîngă el! Acest eveniment memorabil a marcat debutul educației lui Gogoloi. Odată întors în stradă, a înțeles că "albastru" nu înseamnă întotdeauna "carne". Urlînd de durere, cu coada între picioare, și-a amintit că însemnele măcelăriilor încep în stînga prin ceva roșu sau auriu care aduce puțin cu o săniuță.

După aceea, progresele au fost mai rapide. L-a învățat pe "A" la **Glavrița** în colțul străzii Mohovaia, apoi pe "B". I-a fost mai ușor să înceapă cu sfîrșitul cuvîntului, pentru că la începutul lui stătea un milițian.

Plăcuțele de faianță care se găsesc la colțul străzilor moscovite însemnau fără greș "brînză". Iar negrul robinetului de samovar cu care începea emblema ex-proprietarului Cicikin, evoca munții de brînză de Olanda, brutele de comisari atît de urîți de cîini, rumegușul împrăștiat pe podea și îngrozitorul miros de **bakstein** ordinare.

Erau și locuri care degajau sunete de acordeon (lor li se potrivea "Celeste Aida") și miresme de cîrnați. Atunci era foarte simplu să silabisești pe placardele albe primele litere ale cuvîntului "Inter.,.", care voiau să spună "Interzis să înjuri și să dai bacșiș." Uneori isbucneau certuri și jucătorii săreau la bătaie, izbindu-se cu pumnii și uneori chiar cu picioarele sau cu servetele.

O vitrină cu mandarine și jambon rînced era **Ga-ga...**

Gastronomia. Stide de culoare închisă umplute cu un lichid infect.,. **Ve-I-Vi... Vin... Vinuri,** vechea firmă a fraților Elisseev.....

.....Ajuns la ușa apartamentului său de la Minunatul Etaj, necunoscutul apăsă butonul soneriei, Cîinele care-l urmasse pînă acolo, ridică privirea către placa neagră acoperită cu litere aurii de lîngă ușa mare de sticlă mată trandafirie.*Identifică imediat primele trei litere: Pe-Er-0... Pro Apoi urma un fel de mîzgă- leală lăbărțară, care Dumnezeu știa ce înseamnă. "Doar n-o fi "proletar?" își zise Gogoloi mirat. Nu, imposibil. Ridicîndu-și botul, adulmecă din nou șuba și conchise: "Nu, nu miroase a proletar. E un cuvînt savant, dar vom vedea ce vrea să-nsemne."

În spatele geamului trandafiriu s-a aprins brusc o lumină zglobie care scotea și mai mult în evidență placa neagră. Ușa s-a deschis fără zgomot și în prag s-a ivit o femeie tînără și frumoasă cu șorluleț alb și bonetă din dantelă. Cîinele simți că-l învăluie o căldură divină: fusta femeii mirosea a mărgăritare.

"Asta da viață, aprecie cîinele."

- Vă rog, domnule Gogoloi, spuse ironic domnul. Gogoloi se execută, dînd credincios din coadă. În vestibulul fastuos se îngrămă- deu atîtea obiecte. Lui Gogoloi îi atrase atenția oglinda uriașă pînă la podea care-i reflecta propria imagine zdrențuită, sfîșiată, roasă pînă la piele. Remarcă de asemeni impresionantele coarne de cerb care dominau încăperea, nenumăratele cizme și șube, laleaua de opal din plafon.

- De unde l-ați mai cules și pe-asta, Filip Filipovici? Întrebă tînăra zîmbind, în timp ce-l ajuta să-și scoată șuba groasă de vulpe argintie cu reflexe albastrii. Uite... e plin de purici!

- Vorbești prostii. Unde ai văzut purici, răspunse domnul. Sootîndu-și șuba, se dovedi că este îmbrăcat cu un costum negru de stofă englezească. Pe pintec, un lanț de aur arunca o strălucire caldă dar discretă.

- Liniștește-te... Nu te mai agita atît, imbecilule. Purici... Hmmm! Ah! o arsură. Nu vrei să stai odată liniștit? Cine te-a aranjat așa de bine?

"Bucătarul, ticălosul ăla bun de spînzurat! vru să geamă cîinele ridicîndu-și privirea imploratoare."

- Zina, ordonă stăpînul, du-l imediat în sala de tratament și

dă-mi un halat.

Femeia fluieră, pocni din degete, și cîinele, după o dipă de ezitare, o urmă. S-au înfundat pe un culoar drept, slab luminat, au trecut pe lingă o ușă lustruită, la capătul culoarului cotit la dreapta și s-au gîsit într-o încăpere întunecată unde domnea un miros ce-i displăcu pe dată cîinelui. Un declic sec și întunericul se transformă într-o lumină orbitoare ce părea să țîșnească de pretutindeni.

"O, nu, gemu în sinea lui cîinele, scuzați-mă, dar n-o să mă predau! Ducă-se la dracu, cu drnații lor cu tot! Înțeleg acum unde m- tw atras: într-un spital pentru cîini. Or sâ mă silească să beau ulei de ricin și or șâ-mi taie coastele cu cuțitul - ca și cum n-aș fi suferit/ așa destul.

- Ei, unde te dud? strigă cea numită Zina. /

Zbătîndu-se să scape, dienele se răsuci și, cu partea sănătoasă încă, începu sâ loveacă ușa atît de violent, încît tot apartamentul se cutremură. Apoi, aruncîndu-se înapoi, începu sâ se învîrteasca în jurul lui însuși ca un titirez, răsturnînd în drum o găleată albă din care se revărsară.pe podea fulgi de vată. Pereții acoperiți cu dulapuri pline de instrumente strălucitoare începură sâ se învîrtească în juru-i, apoi un șort alb și chipul deformat al unei femei se repeziră spre el.

- Ce faci, spurcăciune, stai aici, strigă Zina disperată.

"Unde-o fi scara de serviciu?",.. se întrebă cîinele, își luă avînt și, cu capul înainte, sparse un geam în speranța că va găsi o ieșire. O ploaie de cioburi zbură cu zgomot și un borcan pîntecos se sparse lăsînd să curgă o murdărie roșcată cu miros respingător. Ușa cea adevărată se deschise.

- Stai liniștit, brulă, țipă domnul, aplecîndu-se sâ apuce cîinele de labe, cu halatul pe jumătate îmbrăcat. Zina, prinde-l de ceafă, ticălosul!

- Dumnezeule, ce cîine!

Ușa se deschise iar și un alt personaj masculin, purtînd un halat de lucru, intră vijelios în încăpere. Zdrobind cioburile de stidă, nu dădu nici o atenție cîinelui și se repezi spre dulapul pe care-l deschise, inundînd camera cu un miros fad și grețos. Apoi, se asvîrli cu toată greutatea asupra cîinelui, care nu pierdu ocazia să-l muște de gleznă, chiar deasupra ghetei. Personajul scoase un strigăt de durere dar nu renunță, Lichidul

cel greșos îți tăia respirația și te amețea. Cîinele simți că i se nămoaie labele, mai făcu cîțiva pași nesiguri și se prăbuși în mijlocul cioburilor tăioase. "În sfîrșit, s-a terminat, gîndi el aproape adormit. Adio, Moscova! Nu-i voi mai vedea pe frații Cicikin, nici pe proletari, nici cîrnații de Cracovia, îmi voi merita din plin paradisul de cîine. Fraților, jupuitoarelor, de ce-mi faceți asta?"

Apoi, se culcă definitiv pe-o parte și-și dădu sufletul.

Cînd reînvie, capul i se învîrtea un pic și avea o vagă amețală, dar durerea din coaste îi dispăruse, luîndu-i locul o plăcută senzație de absență. Deschizînd apatic o pleoapă, zări cu colțul ochiului drept bandajele strînse care-i înfășurau pîntecul și părțile laterale.

"Au avut ce-au vrut, puii de cățea, gîndi el confuz, dar trebuie să recunosc c-a fost bine făcut.

- De la Sevilla la Grenada... în bezna liniștită-a nopții, fredona distrat o voce falsă deasupra capului său. Uluit, dînele deschise larg amîndoi ochii și zări la doi pași un picior de bărbat sprijinit de-un taburet alb. Pantaloni ridicat dădea la iveală pielea gălbuie mînjită de sînge uscat și de tinctură de iod. "Dumnezeule!¹* se gîndi dînele, e cel pe care l-am mușcat. E opera mea. Cu-atît mai rău pentru mine.

- Auzi serenadele și bărbații care se înfruntă... De ce l-ai mușcat pe doctor, banditule? Și de ce-ai spart geamul, îi?

- Hauuuuu! se porni să geamă clinele.

- Bine, ajunge. Stai liniștit, prostule.

- Cum ai reușit să găsești un cîine atît de nervos, Filip Filipovici, întreabă o voce plăcută de bărbat. Cracul indispensabilului din lînă căzu la loc, acoperind glezna. Se răsîndi un miros de trabuc. În dulap, dinchetiră niște fiole.

- Cu blîndețe. E singurul mijloc posibil dnd ai de-a face cu o ființă. Prin teroare nu obții nimic de la un animal indiferent de treapta de evoluție pe care se află. Am susținut-o întotdeauna, și o voi susține mereu. Unii cred că pot răzbate cu teroare. Nu, nu și iarăși nu: teroarea nu servește niciodată la nimic, fie ea albă, roșie sau brună! Teroarea paralizează complet sistemul nervos. Zina! Am cumpărat pentru această haimană cîrnați de Cracovia de-o rublă patruzeci de kopeici. Te rog să-i dai să

mănînce cînd n-o mai fi ameuît.

Se auziră cioburi de stidă scrîşnind sub mătură, şi-o voce de femeie care remarcă alintîndu-se:

- Cîrnaţi de Cracovia! dar era suficient să-i fi cumpărat de douăzeci de kopeici resturi de la măcelărie. Voi păstra cîrnaţii pentru mine.

- Încearcă numai şi ai să vezi! E otravă pentru stomacul uman. La vîrsta la, te comporţi ca un copil care duce la gură toate murdăriile pe care le găseşte. Te previn: nici doctorul Bormental nici eu nu ne vom ocupa de tine cînd vei avea colici...

Între timp, în apartament s-a auzit de mai multe ori soneria, iar de la intrare răzbătea cînd şi cînd sunetul unor voci. Zina dispăru. Filip Filipovici aruncă un muc de ţigară în găleată, îşi încheie halatul, Jşi aranjă mustaţa în faţa oglinzii şi se adresă cînelui:

- Hei, aici. E ora de consultaţie.

Clinele se ridică, tremurînd şi clătînîndu-se pe patru picioare nesigure, dar îşi reveni rapid şi urmă halatul larg al lui Filip Fiiipovid.

Porni din nou pe culoarul îngust şi în trecere observa globul din plafon care lumina acum. Uşa cu gfeam se deschise şi pătrunse în birgul lui Filip Filipovici: cîinele tu orbit de splendoare. Totui era o ^mină orbitoare. Pe lambriurile plafonului, pe mese, pe pereţi, pe Vitrinele dulapurifcr, peste toi străluceau lămpi. Din mulţimea de obiecte ce ieşeau la iveală, Gogoloi remarcă în primul rînd, pe unul din pereţi, o bufniţă căţărată pe-o creangă.

- Culcat, ordonă Filip Filipovici.

În faţă se deschise o uşă sculptată, lăsîndu-l să intre pe cel muşcat. În lumina strălucitoare din încăpere, se vedea că este un om tînăr, foarte frumos, cu un mic barbişon. Întinse o foaie de hîrtie şi anunţă:

- Un fost...

Şi ieşi fără să mai aştepte, în timp ce Filip Filipovici se instală la biroul lui, cu un aer deodată foarte important.

"Bun, n-am nimerit într-un spital, ci în altă parte, se gîndi neliniştit cîinele, şi se lăsă să cadă pe covor lîngă imensa canapea de piele, dar trebuie să lămuresc povestea asta cu bufniţa..¹¹

Ușa se deschise încet și intră un personaj care-l ului pe câine într-atît încît fu cît pe ce să scoată un lătrat timid.

- Liniște' Dar... Stimabile, ești de nerecunoscut.

Noul venit îl salută pe Filip Filipovici încurcat și respectuos.

- Sînteți un mag și-un vrăjitor, profesore, spuse el, oarecum stingherit.

- Scoate-ți pantalonii, stimabile, ordonă Filip Filipovici, ridicîndu-se.

"Dumnezeule, gîndi cîinele. ce-o mai fi și pasărea asta!" Pasărea avea părul complet verde, cu nuanțe ruginii-tabac pe ceafă. Fața li era brăzdată de riduri, dar avea pielea roză ca a unui sugar. Tîra pe covor piciorul sting țeapăn și săita pe dreptul ca o marionetă. La reverul hainei care trăda un croitor de lux, stătea la pîndă o piatră prețioasă, ca un ochi.

Entuziasmat de toate cîte le vedea, cîinele uitase de necazurile lui.

- Hau, hau! (Lătrat discret).

- Liniște¹ Cum dormi, stimabile?

- Oh... Sîntem singuri, profesore⁹ E de necrezut, urmă încurcat vizitatorul, **Parole d'honneur**, de douăzeci și cinci de ani n-am văzut niciodată ceva asemănător (trăsnitul începu să-și descheie nasturii de la pantalonii), credeți-mă, profesore, în fiecare noapte, duzini de fete goale. Fără-ndoială e o încîntare. Sînteți un magician.

- hîîmm... murmură cu un aer preocupat Filip Filipovici, examinînd pupilele pacientului.

Terminînd de descheiat nasturii, acesta își scoase pantalonii cu dungi. Pe dedesubt purta niște indispensabili absolut uluitori, de culoare crem, parfumați, brodați cu pisici de mătase neagră. Cîinele nu putu suporta și scoase un lătrat care-l făcu să tresară pe trăsnit:

- Vai!

- Stai liniștit! Nu-ți fie teamă, nu mușcă.

"Nu mușcă?" - uluiala cîinelui era fără margini.

Dintr-unul din buzunarele pantalonilor căzu un pliculeț pe care era imaginea unei fete frumoase cu părul răvășit. Trăznitul făcu un salt, se aplecă și-l ridică roșind violent.

- Fi lotuși atent, îl preveni acru Filip Filipovici, amenințîndu-l cu degetul, nu abuza!

- N-abu..., începu să mormăie trăsnitul continuînd să se dezbrace, știți, dragă profesore, vream doar să fac o experiență.

- Și? Care-s rezultatele? întreabă sever Filip Filipovici.

Trăsnitul făcu un gest extatic cu mîna.

- N-am mai cunoscut așa ceva, jur în fața lui Dumnezeu, de douăzeci și cinci de ani. Ultima dată s-a întîmplat în 1899, la Paris, rue de la Paix.

- Și de ce vi s-a înverzit părul?

Chipul interlocutorului se posomori.

- Blestemata aia de mixtură! Nici nu vă puteți imagina, profesore, ce mi-au dat în loc de vopsea. Priviți numai, bombăni individul, căutînd cu privirea o oglindă. Ar merita să le dai una peste bot, adăugă, brusc furios. Și acum, ce să fac, profesore?

- Ei bine... Să vă tundeți complet.

- Profesore, se lamenta vizitatorul, va fi iarăși alb cînd va crește! Și-n plus, nu mă voi putea duce la slujbă, deja n-am pus piciorul pe- acolo de trei zile. Ah, profesore, dacă ați putea găsi un mijloc să-mi întineriți și părul!

- Vine și asta, vine și asta, **mon** cher. Cu ochii strălucind, profesorul se aplecă pentru a examina abdomenul gof al pacientului.

- Bine, totul merge minunat. Ba chiar, ca să-ți spun drept, nu mă așteptam la un astfel de rezultat. Trebuie să suferi dacă vrei să fii liumoasă, spune proverbul. Îmbracă-te, scumpule!

- **Sint cea mai frumoasă**, fredonă cu o voce pițigăiată pacientul și, radios începu să se îmbrace. Cînd fu **gata**, țopăind și rîspîndind în jur efluvii parfumate, îi înmîină lui Filip Filipovici un teanc de bancnote și-i strînse recunoscător ambele mîini.

- Inutil să reveniți mai devreme de două săptămîni, spuse Filip Filipovici, dar vă rog, fiți prudent.

- Profesore! îi răspunse din prag vocea extaziata, fiți liniștit. Și trăsnitul dispăru după un ultim, voluptos hohot de ris.

Se auzi o sonerie sunînd lung, ușa se deschise, "cel mușcat" intră, întinse o foaie lui Filip Filipovici și declară:

- Vîrsta indicată nu corespunde. Probabil cincizeci și cinci și șase. Zgomote cardiace surde.

Dispăru. Apăru o cuconiță cu o pălărie foșnitoare pusă

strengărește pe-o ureche. Gîtul flasc și ridat îi era împodobit de-un colier strălucitor iar în jurul ochilor avea stranii puncte negre. Obrajii îi erau colorați de parcă-ar fi fost o păpușă. Era foarte agitată.

- Doamna! Ce vîrstă aveți? întrebă Filip Filipovici cu duritate.

Cuconița se înfricoșa și păli sub carapacea de ruj care-i acoperea fața.

- Vă jur profesore, dacă-ați ști drama mea!...

- Ce vîrstă aveți, doamnă? repetă pe-un ton și mai dur Filip Filipovici.

- Pe cuvînt de onoare... Ei bine, patruzeci și cinci...

- Doamnă! aproape că strigă Filip Filipovici, sînt așteptat! Nu mă rețineți, vă rog. Nu sînteți singura!

Pieptul cuconiței se zbătea ca valurile mării.

- Vă voi spune, dar numai dumneavoastră, căci sînteți un geniu al științei. Dar, vă jur, e-o încercare atît de...

- Ce vîrstă aveți? întrebă Filip Filipovici, sufocîndu-se de furie, cu ochii aruncînd scînteii.

- Cincizeci și unu! spuse cuconița, cu o grimasă de durere.

- Scoateți-vă chiloții, doamnă, ordonă pe un ton îmblînzit Filip Filipovici ridicînd marele eșafod alb din colțul camerei.

- Vă jur profesore, murmură cuconița atacînd copcile corsetului, acel Moritz... vă vorbesc ca unui confesor.

- **De la Sevilla la Grenada...**, intona automat Filip Filipovici. Apăsă pedala unui lavabou de marmoră. Apa țîșni susurînd.

- Pe Dumnezeu, vă jur! spuse cuconița, în timp ce o roșeață naturală îi invadea pe sub machiaj fața. Știu, e ultima mea pasiune. Ce canalie! Ah, profesore, e un trișor profesionist, toata Moscova e la curent. Și nu se poate abține să n-alerge după toate modistele infame care-i ies în cale. Dar e diabolic de tînăr... Continuînd să murmure, cuconița extrase din străfundul fustelor ei foșnitoare o bucățică de dantelă șifonată.

Cîinele simți că i se încețoșează creierul și tot sîngele i se scurse către extremități.

- Ducă-se la dracu, își zise ațipind pudic, cu capul între labe. Nu fac efortul să înțeleg ceva din povestea asta: după cum se pare, tot n-aș înțelege nimic.

Îl trezi un clinchet și îl zări pe Filip Filipovici aruncînd într-un

lighean niște tuburi strălucitoare. Cuconița îmbujorată, apăsându-și cu mâinile pieptul, arunca priviri pline de speranțe către profesor. Acesta se încruntă, cu un aer grav, se așează la birou și scrisese ceva.

- Doamnă, vă voi pune ovare de maimuță, declară, cu o privire severă.

- De maimuță, profesore? Se poate?

- Da, fu răspunsul inexorabil.

- Și când va avea loc operația? Întrebă cuconița cu o voce slabă. Pălise.

- **De la Sevilla la Grenada...** Hmm... Luni. Vă internați mâine în clinică. Asistentul meu vă va pregăti.

- Ah, nu vreau la clinică. N-ar fi posibil la dumneavoastră, profesore?

- Știți, nu operez acasă decît în cazuri speciale. Va fi foarte scump: cincizeci de ruble.

- De-acord, profesore!

Din nou zgomote de apă, apoi pălăria cu pene care se agită pentru o ultimă dată. Se ivi un craniu neted ca o bilă de biliard. Se precipită să-l îmbrățișeze pe Filip Filipovici...

Cîinele somnola. Amețelile odată trecute, durerea din coaste calmată, îl învăluisese o căldură plăcută. În timpul somnului avu chiar și un vis nostim: se făcea că prinsese un mănunchi zdravăn de pene de coada bufniței... Apoi o voce agitată vorbi pițigăiat deasupra capului «**Au.**

- Sînt prea cunoscut la Moscova, profesore. Ce să fac?

- Domnule, striga glasul indignat al lui Filip Filipovici, așa nu mai merge. Un pic de demnitate. Cîji ani are?

- Paisprezece, profesore... Înțelegeți, dacă povestea asta face valuri, sînt pierdut. Curînd trebuie să plec în misiune în străinătate.

- Dar stimabile, nu sînt cîtuși de puțin un om al legii... Așteaptă două luni și căsătorește-te cu ea.

- Sînt însurat, profesore.

- Ah, domnule, domnule!

Ușa se deschidea, fețele se schimbau, instrumentele clincheteau în dulap, și Filip Filipovici lucra fără întrerupere.

"Ciudat loc, își zicea cîinele, dar nimic suspect. De ce naiba

are nevoie de mine? Intenționează oare să mă facă să trăiesc aici? Ar fi bună! Ar fi suficient să facă cu ochiul și și-ar cumpăra un câine din ăla! Dar la urma urmei, poate că sînt frumos. Asta-i șansa mea. Doar blestemata aia de bufniță e o... nerușinată."

Seara tîrziu, pe cînd soneria încetase, cîinele s-a trezit complet, mai precis chiar în clipa cînd ușa se deschise lăsînd sîntre niște vizitatori mai speciali. Erau patru. Toți tineri, modest îmbrăcați. "Ce-or mai vrea și ăștia?" se întrebă cu mirare cîinele.

Filip Filipovici îi primi și mai rece. în picioare, lingă ¹ riroul lui, semăna cu un general care-și examinează dușmanul. i" ănele nasului său coroiat erau dilatate. Intrușii tropăiau pe loc pe covor.

- Am venit la dumneavoastră, profesore, începu să explice cel care avea capul acoperit cu o claie de pâr des și ondulat lung de vreo treizeci de centimetri, pentru următorul motiv...

- Dommior, greșiți cînd umblați fără galoși pe-o vreme ca asta, îl întrerupse blînd Filip Filipovici. în primul rînd, veți raci, și în al doile rînd, îmi murdăriți covoarele. Și toate sînt aduse din Orient.

Pletosul amuți și întreg quartetul îl fixă pe Filip Filipovici. Tăcerea dură cîteva secunde, iar cel ce-o întrerupse fu profesorul, bătînd darabana pe-un platou de lemn pictat așezat pe masă.

- în primul rînd, nu sîntem domni, articula în sfîrșit cel mai tînăr,. care te ducea cu gîndul la o piersică.

- în al doilea rînd, i-o tăie Filip Filipovici, sînteți bărbat sau femeie?

Cei patru amuțiră iar, cu gura căscată. De data asta, primul își reveni pletosul.

- Și care-i diferența, tovarășe? spuse el cu aroganță.

- Sînt femeie, recunosc tînăra piersică cu bluzon de piele, ro- șindu-se puternic. După ea, un alt intrus, un blond cu o cădulă de blană, roși încă mai tare fără un motiv anume.

- în acest caz, puteți sâ vă păstrați căciula pe cap. Cit despre dumneavoastră, stimați domni, v-aș ruga să vă scoateți căciulile, spuse grav Filip Filipovici.

- Nu sînt stimate domn pentru dumneavoastră, spuse prompt blondul scoțîndu-și căciula.

- Noi am venit la dumneavoastră, reluă pletosul, pentru...
- Și în fond, ce înseamnă acest "noi"?
- Noi, adică noul comitet de administrație al imobilului, preciză pletosul stăpînindu-și furia. Eu sînt Schwonder, ea este Viazemskaja, și ei sînt tovarășii Pestruhin și Șarovkian. Deci, noi...

- Voi ați ocupat apartamentul lui Feodor Pavlovid Sablin?
- Noi, răspunse Schwonder
- Dumnezeule, s-a zis cu casa Kalabuhov! exclama Filip Filipovici cu disperare, împreunîndu-și mîinile.

- Glumiți, profesore?
- Cui îi arde de glumă? Sînt absolut disperat. Ce-o să se aleagă de încălzirea centrală?

- Vă bateți joc, profesore Preobrajenski?
- Care-i motivul care v-a adus la mine? Spuneți mai repede, în cîrînd trebuie să cinez.

- Sîmlem comitetul de administrație al imobilului, reluă cu ură Schwonder, și am venit la dumneavoastră în urma adunării generale a locatarilor din imobil, unde s-a pus problema redistribuirii raționale a apartamentelor...

- Cine a pus ce? urlă Filip Filipovici. Vreți să vă exprimați mai clar gîndul!.

- S-a pus problema redistribuirii raționale.
- Ajunge! Am înțeles! Știți că în virtutea hotărîrii din 12 august a acestui an, apartamentul meu este exceptat de la orice nouă ocupare sau redistribuire rațională?

- Știm răspunse Schwonder, dar adunarea generală, după o examinare a problemei, a ajuns la concluzia că, la urma urmei., dumneavoastră ocupați; o suprafață excesivă. Dumneavoastră singur ocupați șapte camere.

Locuiesc și muncesc eu singur în aceste șapte camere, răspunse lîmp Filipovici, și aș avea nevoie de o a opta. Aș avea nevoie de o bibliotecă.

Cvartetul rămase mut.

- O a opta! Ah, ah, exclamă în cele din urmă blondul privat de căciulă, și nimic altceva?

- De necrezut! strigă adolescentul care se dovedise a fi o adolescentă.

- Am o sală de așteptare, care nota bene este și bibliotecă.

Cu sufrageria și cabinetul, fac trei. Sala de tratament, patru. Sala de operații, cinci. Dormitorul meu, șase și camera de serviciu, șapte. În sfârșit, sînt înghesuit. Dar sâ lăsăm, nu-i grav. Apartamentul meu e exceptat de la redistribuirea rațională, și discuția este încheiată. Mă pot duce sâ cinez?

- îmi cer scuze,, spuse al patrulea care aducea cu un scarabeu uriaș.

- îmi cer scuze, îl întrerupse Schwonder, dar mai exact am venit sâ vâ vorbim chiar despre sufragerie și despre sala de tratament. În numele disciplinei proletare, adunarea generală vâ cere să renunțați imediat la sufragerie. Nimeni în Moscova nu are sufragerie.

- Nici măcar Isadora Duncan, trîmbiță femeia.

Filip Filipovici, a cărui față se împurpurase, nu scoase nici cel mai mic sunet, așteptînd sâ vadă ce urmează, ca și cînd ar fi presimțit un eveniment.

- Cît despre sala de tratament, continuă Schwonder, se poate foarte bine uni cu cabinetul.

- Ah, făcu Filip Filipovici cu o voce ciudata, și unde voi lua masa? - în dormitor, răspunse în cor cvartetul.

Din împurpurat cum era, Filip Filipovici deveni cenușiu, și glasul i se strangulă ușor:

- Să mîmînc în dormitor, să citesc în sala de tratament, sâ mă îmbrac în camera de serviciu, și sâ fac analizele în sufragerie... Se prea poate ca Isadora Duncan sâ facă așa. Poate că se îmbracă în cabinetul său particular și disecă iepuri în sala de baie. Poate. Dar eu nu sînt Isadora Duncan! (Scoase brusc un răcnet, și din stacojiu deveni galben.) Voi continua să mîmînc în sufragerie, și sâ operez în sala de operații! Transmiteți asta adunării generale. Și vâ rog foarte umil sâ vâ întoarceți la treburile voastre și sâ-mi dați posibilitatea să servesc masa acolo unde o servesc oamenii normali, adică în sufragerie, nu în vestibul sau în camera copiilor.

- în acest caz, profesore, spuse Schwonder, foarte agitat, avînd în vedere că vâ opuneți cu-atîta încăpățînire, vom sesiza instanțele superioare, vom face o reclamație împotriva dumneavoastră.

- Ah, așa deci? (Vocea lui Filip Filipovici deveni de o politețe

redutabilă.) Vreți să m-așteptați o clipă.

"Hei, e cineva, gîndi cîinele entuziasmat, e genul meu. încă nu știu cum, dar sigur le-o servește... Ah, de-aș putea să-l apuc și eu pe caraghiosul ăla mare, să-l mușc de gleznă. Mîrrr...mîrrr...¹⁾

Filip Filipovici ridicase telefonul și începuse să vorbească:

- Vă rog... Da, vă mulțumesc. Aș dori cu Piotr Alexandrovici, vă rog. Profesorul Preobrajenski... Piotr Alexandrovici? Măbucurcāv-am găsit. Foarte bine, mulțumesc. Piotr Alexandrovici, operația dumneavoastră este anulată. Poftim? Anulată, suprimată. Ca toate celelalte operații, de altfel, lată de ce: încetez orice activitate la Moscova și în Rusia în general... Adineaori au venit la mine patru persoane, printre care o femeie îmbrăcată ca un bărbat. Au venit la mine: doi aveau revolvere și au încercat să mă terorizeze, cu scopul de a-mi lua apartamentul.

- Permiteți, profesore, făcu Schwonder schimbîndu-se la față.

- Scuzați... nu pot repeta tot ce mi-au spus. Nu sînt amator de neghiobii. Este suficient să spun că mi-au propus să cedez sala de tratament sau, cu alte cuvinte, m-au pus în situația să vă operez acolo unde pînă acum disecam iepurii. Nu numai că nu pot, dar nici n-am dreptul să lucrez în astfel de condiții, lată de ce pun capăt activității mele și plec la Soci. Pot lăsa cheile lui Schwonder. N-are decît să opereze el.

Cei patru înghețară. Zăpada li se topea pe încălțări.

- Ce să fac?... Eu însumi sînt teribil de enervat... Cum? Ah, nu, Piotr Alexandrovici! Nu! Nu mai poate continua, sînt la capătul răbdării. E a doua oară din luna august. Cum? Hmmm... Cum doriți. Dar cu o singură condiție: prin dne doriți, cînd doriți, ce doriți, numai să fie un act care să-i interzică lui Schwonder sau oricui altcuiva fie și să se apropie de ușa apartamentului meu. Un act definitiv. Efectiv. Veritabil! O cuiasă. Nici nu trebuie menționat numele meu. Sigur. Sînt mort pentru ei. Da, da. Vă rog. Cine? Ah, ah... Asta-i altceva. Ah, ah... Bine. Vi-l dau.

Perfid, Filip Filipovici se întoarse către Schwonder:

- Vă rog, vrea să vă vorbească.

- Permiteți, profesore, făcu Schwonder, în același timp furios și neputincios, ați deformat sensul cuvintelor noastre.

- Vă rog să nu folosiți asemenea expresii.

Tulburat, Schwonder se apropie de telefon:

- Ascult. Da... Președintele comitetului imobilului... Dar am acționat regulamentar... Profesorul are fără-ndoială o poziție cu totul excepțională... Sîntem la curent cu activitatea sa... îi lăsăm încă cinci camere... Foarte bine... Dacă-i așa... Bine...

A pus receptorul în furca, cu obraji în flăcări.

"Cum i-a făcut-o! Ce om! aprecie în sinea lui clinele, trebuie că știe cuvîntul, fără-ndoială. Acum mă puteți bate cît vreți, nu mai plec de- aici."

Ceilalți trei îl priveau cu gura căscată pe nefericitul de Schwonder.

- E-o rușine! Iansă timid acesta.

- Ar trebui să avem imediat o discuție, începu femeia. îi voi arăta lui Piotr Alexandrovici că...

- Scuzați-mă, vreți cumva să aveți această discuție chiar acum? se interesă politico Filip Filipovici.

Ochii femeii scînteiară.

- Vă înțeleg ironia, profesore, plecăm... Numai că. în calitate de conducător al secției culturale a imobilului...

- Con-du-câ-toa-re, corectă Filip Filipovici.

- ...vreau să vă propun (femeia se întrerupse și scoase din jachetă cîteva reviste colorate, încă umezite de zăpadă) să luați cîteva reviste în beneficiul copiilor germani. 50 de kopeici bucata.

- Nu, mulțumesc, răspunse scurt Filip Filipovici, privind chiorîș la reviste.

Toate chipurile exprimară o stupefacție totală. Al femeii se îmbujoră.

- De ce refuzați?

- Nu vreau.

- Nu vă este milă de copiii germani?

- Da.

- Vă uitați la 50 de kopeici?

- Nu.

- Atunci de ce?

- Nu vreau.

Tăcere.

- Știți profesore, încep u tînăra cu un oftat profund, dacă n-ați fi o somitate științifică europeană și dacă anumite persoane n-ar interveni în favoarea dumneavoastră într-un mod atît de revoltător (blondul o trase de poala jachetei, dar ea se zmuđ), persoane pe care, sînt sigură, le vom demasca într-o bună zi, ați merita să fiți arestat.

- Și pentru ce⁹ întrebă, curios. Filip Filipovici.

- Urîți proletariatul! răspunse cu glas ridicat femeia.

- Da. nu-mi place proletariatul, conveni cu tristețe profesorul, și apăsă pe-un buton

O sonerie răsună undeva. Ușa coridorului se deschise.

- Zina, poți servi masa. Permiteți, domnilor?

Cei patru au părăsit în tăcere cabinetul profesorului, au traversat tot în tăcere sala de așteptare și anticamera, și nu s-a auzit decît Irîntitul ușii greoaie de la intrare. Cîinele se ridică pe labele dinapoi și execută în fața lui Filip Filipovici o pantomimă cu gesturi de mulțumire.

3

Farfuriile decorate cu flori paradisiace înconjur te de-o bordură lată neagră erau pline cu anghile. Iruce de mare, felii subțiri de somon. Pe platoul greoi din lemn, o bucată de brînză triunghiulară, și într-un butoi ș de argint nimb t cu zăpadă - caviarul. Printre farfuriile, mai multe pahare fragile și trei carafe de cristal pline cu vodcă de diferite culori. Toate aceste obiecte erau dispuse pe-o măsuță de marmură lipită cu grijă ele impozantul bufet din stejar sculptat în care str lucneau argintăria și cristalurile. în mijlocul camerei, ca un catafalc, o

masă masvă acoperită cu o față de masă albă. Pe masă, două tacîmuri, șervețele împăturite ca o trială papală și trei sticle întunecate.

Zma aduse platoul de argint cu capac, de unde răzbatea un fel de vuiet. Aburul care se degaja... și cîinele simți imediat cum i se umple gura de apă. "Grădinile Semiramidei!" își spuse el, lovind podeaua cu coada.

- Adu-le aici, ordonă lacom Filip Filipovici. Doctore Bormental, vâ rog, lăsați caviarul. Și dacă vreji sâ-mi ascultați sfatul, lăsați și vodca englezească și turnați din cea obișnuită, rusească.

Chipeșul cel mușcat, care își schimbase halatul cu o haină neagră de bună calitate, ridică din umerii lui largi, surise politicos și umplu paharele cu vodcă incoloră.

- Distilată cu binecuvîntarea stalului? se interesă.

- Doamne ferește, dragă prietene, răspunse stâpînul casei. E **alcool**. Daria Petrovna fabrică (ea însăși) o vodcă remarcabilă.

- Se spune totuși că și cea de la stat este convenabilă: 30 de grade.

Filip Filipovici îl întrerupse patern:

- Vodca trebuie să aibă 40° și nu 30°, primo. Secundo, numai Dumnezeu știe din ce o fac. Știți ce le poate trece prin cap?

- Orice, îl asigură cel mușcat.

- Împărtășesc această părere, adăugă Filip Filipovici dînd paharul peste cap dintr-o înghițitură. Mmmm... Doctore Bormental, faoeți-mi plăcerea și gustați-o. Dacă mă întrebați ce este, veți avea în mine un dușman de moarte. **De ia Seviia la Grenada...**

Însoțind vorba cu gestul, culese cu furculița lui cu dinți mari ceva ce semăna cu o mică gălușcă întunecată. Mușcatul îi urmă exemplul. Privirea lui Filip Filipovici se luminează.

- Cum e? întrebă el cu gura plină. Râu? Răspundeți, scumpe doctore.

- E incomparabil.

- Și-ncă cum... Remarcați, Ivan Arnoldovici, numai proprietarii nu s-au lăsat jupuiți de bolșevici și n-au ajuns sâ mănînce antreuri red și supă. Orice om care se respectă cît de

cît servește antreuri calde. Și printre antreurile calde moscovite, acesta e pe primul loc. Pe timpuri se găseau din belșug la Slavinski Bazar. Ei, prinde!

- Hrăniți cîinele în sufragerie, interveni o voce de femeie, și după aia nu-l mai puteți da afară.

- Nu-i nimic. Bietul animal e mort de foame.

Filip Filipovici întinse cîinelui o bucățică în vîrfurile furculiței: animalul o făcu să dispară cu abilitatea unui prestigiator, iar Filip Filipovici scufundă furculița în bolul pentru spălat degetele, izbucnind în rîs. Din farfurie se ridicau acum aburi cu miros de raci. Clinele stătea în umbra feței de masă ca □ sentinela ce păzește un fabricant de praf de pușcă. Filip Filipovici vîrî un colț al șervetului apretat în gulerul fals și-și începu predica:

- Hrana, Ivan Arnoldovici, nu-i un lucru simplu. Trebuie să știi să mînnîci, și închipuiți-vă că cei mai mulți n-au habar cum să mînnînce. Trebuie să știi nu numai ce să mînnîci, ci și unde și cînd. (Filip Filipovici agita lingura într-un mod grăitor.) Și despre ce să vorbești în acest timp. Da, domnule. Dacă vî pasă de digestia dumneavoastră, ascultați-mi sfatul: nu vorbiți niciodată la masă despre bolșevism sau medicină. Și mai ales, niciodată, dar niciodată să nu citiți ziare bolșevice în timpul mesei.

- Hmm... dar nu sînt altele.

- Atunci nu citiți. Am efectuat treizeci de experiențe în clinica mea. Și ce credeți? Pacienții care nu citească ziarele se prezintă minunat, în timp ce cei cărora le-am dat să citească **Pravda** au pierdut cu toții din greutate.

- Mmmm... făcu cel mușcat arătîndu-se interesat. (Supa și vinul îi dăduseră un pic de culoare.)

- Și asta nu-i totul. Reflex rotulian diminuat, apetit scăzut, stare generală depresivă...

- Drace...

- Exact. Dar... ce sînt pe cale să fac? Iată că încep să vorbesc despre medicină.

Filip Filipovici se sprijini de spătarul scaunului și sună. Zina apără la pragul ușii lustruite. Cîinele avu dreptul la o bucată mare de nisetur nlbicios care nu-i plăcu, și imediat după aceea la o porție de friptură în sînge. După ce o înghiți, simți deodată

nevoia să doarmă nemaipu- liud să suporte nici măcar să vadă mîncarea. Ciudată senzație, constată el, încercînd să-și ridice pleoapele îngreunate, chiar și mînca- **ihiv**.. Trebuie să fii idiot ca să fumezi după masă.

Un neplăcut fum albăstrui invadase sufrageria. Cîinele visa, cu rîsul vîrît între labele din față.

Saint-Julien e un vin foarte bun, auzi el prin vis, dar nu se mai **Ljflwșle** în zilele noastre.

Un cor în surdină, care venea de. sus, sau din apartamentul de alnui, pătrundea prin plafon și covoare. Filip Filipovici sună. Zina apftio

- Zinocika. ce se mai întimplă?

- Țin o altă adunare generală, Filip Filipovici.

- Iar! exclamă Filip Filipovici, uluit. De data asta chiar că s-a terminat cu casa Kalabuhov. Să pleci, dar unde? E previzibil ce urmează: pentru început, cîntece în fiecare seară, apoi apa care îngheață la toaletă, cazanul de la încălzirea centrală explodează, și așa mai departe. Trage obloanele casa Kalabuhov!

- Vă faceți prea mult sînge rău, Filip Filipovici. surise Zina care aducea un teanc de farfurii.

- Cum să nu-ți faci sînge rău cînd te gîndești la ce-a fost casa asta!

- Vedeți totul în negru, Filip Filipovici, obiectă mușcatul, multe lucruri s-au schimbat.

- Mă știți, stimabile. Nu-i așa? Sînt omul faptelor, omul experienței. Sînt dușmanul oricărei ipoteze nefondate. Asta-i bine știut, nu numai în Rusia, ci și în întreaga Europă. Dacă afirm un lucru înseamnă că are la bază un fapt precis din care trag o concluzie. Și iată acest fapt: mantalele și galoșii în casa noastră.

"Galoșii.. Stupid. Fericirea nu stă în galoși, își spuse cîinele, dar e cu-adevărat o ființă excepțională."

- Să luăm problema galoșilor, de exemplu. Locuiesc în acest imobil din 1905. Și în tot acest răstimp, pînă în martie 1917, nu-i nici un caz, sublimoz cu roșu, nici un singur caz, cînd să fi dispărut din holul de la intrare, chiar cînd ușa nu se încuia, fio și o singură pereche de galoși. Și ține cont că sînt

douăsprezece apartamente, iar eu primesc bolnavi, într-o bună zi, în martie 1917, au dispărut toți galoșii - două perechi îmi aparțineau - trei bastoane, o haină și samoșul portarului. De atunci, nu mai există galoși la intrare. Și n-am spus nimic de încălzirea centrală! Ce să mai vorbesc! Se-nțelege de la sine: din moment ce-i revoluție socială, încălzirea este inutilă. Dar pun întrebarea: de ce, din momentul când a început această poveste, toată lumea a început să tîrîie cizme și galoși plini de noroi pe scările de marmură? De ce trebuie să ținem galoșii sub cheie? Și să fie păziți de un soldat ca să nu-i fure? De ce au luat covorul de pe scară? A interzis cumva Karl Marx covoarele de pe scară? A scris undeva Karl Marx că intrarea casei Kalabuhov dinspre strada Precistienka trebuie condamnată pentru a obliga oamenii să ocolească prin curticică? La ce folosește asta? De ce un proletar trebuie să murdărească marmura în loc să-și lase galoșii jos, la intrare?

- De fapt, Filip Filipovici, el nu a scris, încearcă să scape mușcatul.

- Dumneavoastră ați spus-o? tună Filip Filipovici răsturnind un pahar cu vin. Mmm... Sînt împotriva lich'orului după masă: moleștește și este neindicat pentru ficat... în orice caz, proletarii au acum galoși: pe-ai mei! Cei care au dispărut în primăvara lui 1917. Căci în sfîrșit se pune întrebarea: cine i-a șterpelit? Eu? Imposibil, Burghezul Sablin? (Filip Filipovici ridică un deget către tavan.) E caraghios. Fabricantul de zahăr Polozov? (Filip Filipovici făcu un gest către un personaj imaginar.) în nici un caz! Ei, da... Dar ar putea măcar să-i scoată pe scară! (Filip Filipovici începu să devină stacojiu.) Și de ce naiba au desființat florile care împodobeau palierele? De ce curentul care în douăzeci de ani nu s-a intrerupl decît de două ori, acum se oprește regulat o dată pe lună? Doctore Bormental, statistica e un lucru teribil. Dumneavoastră care sînteți la curent cu ultimile mele cercetări o știți mai bine ca oricine.

- Totul se duce de rîpă, Filip Filipovici.

- Nu, spuse foarte sigur Filip Filipovici, nu. Dumneavoastră trebuie să fiți primul, dragul meu Ivan Arnoldovici. care să evitați acest cuvînt. E un miraj, o iluzie, o ficțiune. (Filip Filipovici îndepărtîdu-și la maximum degetele scurte, lăsă pe fața de masă două umbre semănînd cu două broaște țestoase.)

Cine duce totul de rîpă? O bătrînică cu o baghetă? O vrăjitoare care sparge toate geamurile, stinge toate lămpile? Nu există așa ceva. Ce înțelegi de fapt cînd spui așa ceva?

Deslănțuit, Filip Filipovici se adresa nefericitului rățoi de mucava care spînzura cu capul în jos lîngă bufet, și-și răspunse singur:

- Iată ce este: dacă în fiecare zi, în loc să operez, organizez i epetii corale în propriul apartament, pentru mine totul se va duce de rlpă. Dacă la toaletă, iertați-mi expresia, mă piș pe lîngă pisoar, și dacă Zina și Daria Petrovna fac tot așa, și toaleta va începe să se luineze. Ceea ce vrea să spună că ruina nu-i în toaletă, ci în capetele oamenilor. Și mă prăpădesc de rîs cînd acești mîrlani strigă: "Stăviliți luina economică!" Vă jur, rîd! Ar trebui să înceapă prin a se da cu i.apul de pereți pînă cînd se vor vindeca de toate iluziile alea, și după nnla n-ar avea decît să-și suflece mînele și să se pună pe lucru, și nuna ar înceta de la sine. Nu poți să slujești doi zei! Nu poți în același limp să cureți șinele de tramvai și să te preocupi de soarta cîtorva netrebnci de spanioli! Nimeni nu poate asta, doctore. Și cu atît mai mult niște oameni care, în ceea ce privește dezvoltarea, sînt cel puțin cu două sute de ani în urma europenilor, oameni care sînt incapabili să se încheie singuri la pantaloni!

Filip Filipovici își ieșise din fire, avea nările dilatate, fața congestionată. Exaltat de-o cină copioasă, tuna ca un profet antic și fața lui împrăștia sclipiri de argint.

Cuvintele lui se repercutară în mintea cîinelui somnolent ca un surd uruit subteran. Apărea cînd imaginea ochilor stupizi și galbeni ai bufniței, cînd fața respingătoare a bucătarului cu boneta lui jegoasă, cînd mustața mîndră a lui Filip Filipovici în lumina vie a abajurului. Apoi trecu scîrțîind o sanie care dispăru fulgerător, în timp ce în stomacul cîinelui, scăldate în sucuri, se digerau ultimile rămășițe de friptură. "Vaface rețetă în reuniunile publice, gîndi într-o doară dînele, e-un tip a-ntîia. Nu se descurcă prea rău."

- Atenție! Poliția! (Filip Filipovici urla.) Vreau un polițist, un polițist și nimic altceva, cu sau fără chipiu roșu! Un polițist de fiecare, ca să modereze avîntul vocal al cetățenilor noștri. Spuneți că totul se duce de rîpă. Și eu, doctore, vă spun că nu

se va schimba nimic în această casă, și în nici o alta, atîta timp cît nu-i vor potoli pe cîntăreții ăștia! Cînd vor fi terminat cu concertele lor totul se va ameliora de la sine.

- Țineți cuvîntări contrarevoluționare, Filip Filipovici, glumi cel mușcat, sâ dea Domul ca nimeni să nu vă audă.

- Nici un pericol, replică aprig Filip Filipovici, nici o contrarevoluție. Apropo, iată încă un cuvînt pe care nu-l mai suport. N-ai habar de ce se ascunde dedesupt. Și de-aia vă și spun: nu-i nici o contrarevoluție în cuvintele mele. Ci numai bun-simț și experiență de viață.

Odată cu aceste cuvinte, Filip Filipovici își scoase șervetul scrobit de la glt, îl rulă și-l puse alături de-un pahar de vin pe jumătate plin. Numaidecît cel mușcat se ridică și-și exprimă recunoștința printr-un Merți

- O clipă, doctore, îl opri Filip Filipovici, scoțînd din buzunarul pantalonului un portofel. Ridică din sprîncene și numără cîteva bancnote pe care le întinse celui mușcat:

- Vă datorez patruzeci de ruble pentru ziua de azi, Ivan Arnoldovici. Vâ rog.

Victima cîinelui mulțumi politicos și strecură roșind banii în buzunarul hainei.

- N-aveți nevoie de mine în seara asta, Filip Filipovici?

- Nu, vă mulțumesc, stimabile. Nu avem nimic de făcut mîine. în primul rînd, iepurele este mort, și în al doilea, astă seară se dă-Aida la Balșoi. E vreme-ndelungată de cînd n-am mai auzit-o. Îmi place mult... Vâ amintiți? Duetul... Tari-ta-tam...

- De unde mai găsiți timp, Filip Filipovici? întrebă.respectuos doctorul.

- Cel.ce nu se-nghesuie gâsește-ntotdeauna timp pentru orice, explica sentențios maestrul. Evident, dacă m-aș duce pe la toate întrunirile și aș cînta ca o privighetoare cît îi ziua de lungă în loc sâ-mi văd de meseria mea, n-aș ajunge niciodată nicăieri. (Filip Filipovici cotrobăi în buzunarul hainei și în mîna lui ceasul muzical îngîină cîteva note celeste.) Ora opt... Voi mai prinde al doilea act... Iubesc diviziunea muncii. La Balșoi se cîntă; eu, eu operez. E bine așa. Nimic nu se duce de rîpă... Acum, Ivan Amoldovid, urmăriți-mă atent: imediat ce aveți vreun mort utilizabil, puneți-i organele într-o soluție fiziologică, și direct aici!'

- Nu vă impacientați, Filip Filipovici, anatomo-patologii mi l-au promis.

- în regulă. în așteptare, să mergem să-l punem sub observație pe cerșetorul neurastenic, să-ncercăm să-l potolim. Coastele i se vor vindeca sper.

"Își face griji pentru mine, gîndea cîinele. Admirabil om. Știu cine e E vrăjitorul, magicianul din fabulele cîinilor... Nu-i posibil ca toate nstee să fie un vis. Și dacă ar fi un vis? (Cîinele tresări în somn.) Și dacă m-aș trezi, și numaidecît - nimic. Nici abajur de mătase, nici căldură, nici burtă plină, ci iarăși portalul, frigul amintit, asfaltul înghețat, oamenii răi, foamea... Doamne, cengrozitor..."^u

Dar nimic din toate astea nu se întîmplă. Portalul dispăru ca un vis râu și nu mai reveni.

În mod evident, nimic nu amenința să se ducă de rîpă. De două ori pe zi, armonica cenușie de sub pervazul ferestrei se umfla de-o i âldură blîndă pe care-o difuza apoi în tot apartamentul.

I în clar că Gogoloi cîștigase lozul cel mare al unei loterii canine. < el puțin de două ori pe zi ochii i se umpleau de lacrimi de recunoștință pentru înțeleptul de la Precistienka. Și toate oglinzile salonului, ale sâhi da așteptare și ale tuturor dulapurilor reflectau chipul unui cîine lălmcs **și** vlnjos.

"Cit sînt de chipeș! Poate că sînt un prinț incognito, își spuse admirînd în profunzimile oglinzilor imaginea unui cîine cu blana cafenie și chip satisfăcut. Se prea poate ca bunica să fr păcătuit cu un terra- nova. E-adevărat, am o pată albă pe mutră. De unde mi se trage oare? Filip Filipovici e un om rafinat, n-ar fi pripășit primul bastard întîl- nit."

În interval de o săptămînă, cîinele înghiți tot atîta mîncare cît în ultima lună și jumătate petrecută pe st'ăzi. Și asta numai din punct de vedere al cantității. Cît despre calitatea hranei de la Filip Filipovici, nici nu-i nevoie să mai vorbim. Chiar dacă trecem peste faptul că Daria Petrovna cumpăra în liecare zi de la piața Smolenskaia resturi de la măcelărie în valoare de 18 kopeici, este suficient să amintim mesele de seară din sufragerie la care asista și cîinele, în ciuda protestelor eleganței Zina. În timpul acestor fes tine, s-a consacrat definitiv divinitatea lui Filip Filipovici. Cîinele se ridica pe etichete de

dinapoi și-l mușca ușor de haină. învățase să recunoască soneria - două semnale scurte și puternice, semnalul patronului - și alerga lătrînd să-l întîmpine la intrare. Stăpînul apărea, înfofolit în șuba lui de vulpe argintie în care scînteiau încă milioanele de paiete de zăpadă, mirosind plăcut a mandarine, a trabuc, parfum, lămîie, benzină, apă de colonie, așternut, și vocea lui răsuna în toată casa ca trîmbița unui comandant.

- De ce-ai sfîrlecat bufnița, bestie? Ce ți-a făcut? Ei, cu tine vorbesc! Și de ce l-ai spart pe profesorul Meșnikov?

- Ar trebui să-l biciuiți măcar odată, Filip Filipovici, spuse Zina, indignată, altfel va deveni de nesuportat. Priviți ce s-a ales din galoșii dumneavoastră.

- Nimeni nu va fi biciuit, se enervă Filip Filipovici, să-ți intre în cap o dată pentru totdeauna. Asupra omului ca și asupra animalului, nu poți acționa decît prin persuasiune. A mîncat carne azi?

- Dumnezeule, a golit toată casa. Ce întrebare, Filip Filipovici! Mă mir că n-a crăpat încă.

- Lasă-l să mănînce pe săturate... Ce ți-a făcut bufnița, banditul?

- Haa! scînci cîinele servil culcîndu-se pe burtă, cu labelle îndepărtate. Apoi. în ciuda protestelor sale, fu înhățat de ceafă și lîrît prin tot vestibulul pînă în cabinetul doctorului. Se văicărea, își desvelea colții, se agăța de covor, se așeza în fund, ca la circ. Bufnița sfîșială zăcea pe covor în mijlocul camerei. Din pîntecul ei sfîrtecat se iveau bucăți de tifon roșu mirosind a naftalină. Pe masă se aflau cioburile unui bust.

- Special n-am curățat ca să puteți admira spectacolul, proclamă Zina. indignată. A sărit pe masă, canalia, și clac! i-a apucat coada! Cînd mi-am revenit în fire o și sfîrtecăse. Vîrîți-l cu nasul acolo, ca să priceapă.

Și-au început urletele. Au lîrît cîinele care părea lipit de covor pînă la bufniță și i-au vîrît botul în rămășițe. Cîinele izbucni în lacrimi amare și gîndi: "Bate-mă, dar nu mă alunga din apartament."

- Trebuie să trimitem bufnița la împăiat chiar astăzi. Și tu, Zina, ia 6 ruble și 16 kopeici pentru tramvai și du-te la Muir să-i cumperi o zgardă bună și un lanț.

A doua zi i-au pus cîinelui o zgardă mare strălucitoare. Cînd

se văzu prima oară în oglindă se înspăimîntă și. cu coada între picioare, se duse în camera de baie, căutînd un mijloc să se descotorosească de zgardă.

Dar curînd își dădu seama că era un prost. Zina îl scoase la plimbare, în lesă, pe ulița Obuhov. Cîinele mergea ca un deținut. Iremurînd de rușine. Dar ajungînd la Biserica lui Isus pe Precistienka, înțelese importanța unei zgarde în viață. Furia și invidia se citeau în ochii tuturor cîinilor pe care-i întîlniră, și în apropierea străzii Miortvîi. n corcitură costelivă, cu coada tăiată, lătra după el: "slugoi", și "lepădătură de lux". Cînd au traversat liniile de tramvai, milițianul privi zgarda cu respect și satisfacție. Iar la întoarcere se produse un eveniment de-a dreptul extraordinar: Feodor, portarul, deschise ușa piincipală pentru a-l lăsa să intre pe Gogoloi și-i spuse Zinei:

- la privește la cerșetorul ăsta pe care l-a cules de ps drumuri Filip I ihpovici: e gras ca un călugăr.

Nu-i de mirare, mănîncă cît patru, explică frumoasa Zina, îmbujorată de frig.

"O zgardă e ca un act", observă cu subtilitate cîinele. Și legănîndu- și fundul ajunse la Frumosul Etaj ca un senior. După ce recunoscă montele unei zgarde, cîinele a făcut prima lui vizită în principalul sector al paradisului, la care accesul îi fusese categoric interzis pînă atunci: Impiu ăția Dariei Petrovna. bucătăreasa.

Apartamentul întreg nu făcea nici cît o bucățică din împărăția Danei în fiecare zi, în mașina de gătii înnegrită în partea de jos și ^impentă cu plăci de faianță în partea superioară, flăcările creșteau viieliuase, cuptorul dogorea. în. mijlocul unui vîrtej purpuriu, lucind de grăsime, chipul Dariei Petrovna reflecta eternul chin al focului. în coafura ei aranjată după ultima modă, acoperind urechile și înălțîndu- se la ceafă într-un cond de șuvițe luminoase, scînteiau douăzeci și două de ștrasuri. Pe pereți atîrnau vase aurite, și-ntreaga bucătărie plesnea de mirosuri, bolborosea și sfîrîia în oalele acoperite...

- Șterge-o! țipă Daria Petrovna, afară, șnapanule, vagabondule! Nu ți-a ajuns dt ai halit? Așteaptă nițeluș, și-o să vezi tu...

"Ce-i asta? De ce latră așa? (Cîinele clipea din ochi prietenos.) Eu - șnapan? Nu mi-ați remarcat zgarda?"

Gogoloi era hărăzit să înmoaie inimile oamenilor. Două zile mai târziu se și aduse alături de găleata cu cărbuni și o privea pe Daria Petrovna trebăluind. Cu un cuțit cu lama îngustă și tăioasă tăia capul și pidoarele bietelor găinușe fără apărare, apoi, gîde necruțător, scotea carnea de pe oase, golea păsările, și le-mpingea pe unele la tocător. Gogoloi se-nverșună pe-un cap de găină. Daria Petrovna scoase dint-un blid cu lapte bucățile de pîine puse la-nmuiat. le puse pe masă unde le amestecă cu terd de carne, presără sare pe deasupra, stropi totul cu smîntînă și începu să prepare crochetele. Cuptorul huruia pîrjolitor, în tigaie untura încinsă sarea și sfîrșia. Ușa cuptorului se deschise brusc: din fundul iadului zbucneau vîlvătăi îngrozitoare.

Seara gîtlejul de foc se stinse, și pe fereastra bucătăriei, pe lîngă perdeluța albă intră, densă și gravă, noaptea Predstienkăi, luminată de-o stea solitară. în bucătărie pardoseala era umedă, vasele străluceau tainic, pe masă aștepta o cască de pompier.

Gogoloi se întinse pe cuptorul călduț, ca un leu de piatră pe soclu și, ciulind curios o ureche, privea către bărbatul tulburat, cu mustață neagră și-o lată centură de piele, care o săruta pe Daria Petrovna după ușa întredeschisă a camerei pe care-o împărțea cu Zina. Chipul Dariei ardea în chinurile pasiunii, cu excepția nasului acoperit cu o pudră lividă.

- Ești dracul gol, murmură în penumbră Daria Petrovna, încetează! Zina trebuie să vină, Da' ce-ți veni, ai întinerit și tu?

- Nu-i greu, răspunse răgușit mustăciosul care se stăpînea cu greutate, focoasă cum ești!

Seara, steua de la Precistienka era acoperită de nuanțe posomori- le și dacă nu se juca Aida la Balșoi, sau dacă nu se ținea o reuniune a Societății de Chirurgie din U.R.S.S., Zeul se retrăgea în biroul său și se instala într-un fotoliu adînc. Luminile din plafon erau stinse. O singură lampă verde strălucea pe masă. în penumbră, Gogoloi stătea întins pe covor și urmărea cu sufletul la gură lucrurile nemaipomenite care se petreceau. Recipiente de sticlă conțineau creere umane-ce pluteau într-un lichid tulbure cu miros acru și respingător. Brațele Zeului, goale pînă la cot, erau acoperite la extremități cu mănuși din cauciuc roșu, iar degetele lui groase și agile mișunau printre circum-

voluțiuni. Uneori, Zeul se înarma cu un cuțitaș strălucitor și decupa precaut o bucată din creierul gălbui și elastic.

Spre malurile Nilului Afbastu, fredona Zeul cu jumătate de glas, inușcîndu-și buzele la amintirea bijuteriilor de la Bolșoi.

Era ora cînd țevile încălzeau la maximum. Căldura plăcută pe care n degajau se ridica spre tavan și de acolo se răspîndea în toată încăperea. În blana cîinelui se trezea și ultimul purice care nu fusese încă eliminat de Filip Filipovici.

"Zina e la cinema, gîndea cîinele, vom cina cînd se întoarce. Azi liebuie să avem cotlet de vacă."

Încă din dimineața acelei zile neobișnuite Gogoloi a fost cuprins de» o presimțire. Începu pe neașteptate să schelălăie ușor și înghiți nucul dejun - o jumătate de ceașcă de fiertură de ovăz și-un os de berbec rămas din ajun - fără nici o poftă. Se plimbă prin sala de ațtoplare cu un aer plictisit și făcu temenele în fața propriei imagini din nyhndă. Apoi, după ce Zina l-a luat cu ea pe bulevard, ziua s-a înnfășurat normal. În acea zi nu au fost vizite pentru că, după cum se știe. profesorul nu primea marțea. Zeirl era în biroul lui, avînd în față • lăva volume groase.

Așteptau masa. Cîinele se învioră puțin la ideea că al doilea fel era curcă, cum se asigurase la bucătărie. Trecînd prin culoar, auzi soneria neplăcută și neașteptata a telefonului în biroul lui Filip Filipovici. Acesta ridică receptorul, asculta cîteva clipe și deodată se însufleți.

- Foarte bine, adu-l imediat. Imediat!

Începu să se agite, sună și-i ordonă Zinei să servească cina

fără întârziere.

- La masă! La masă!

Un zgomot asurzitor de farlurii se auzi numaidecît în sufragerie. Zina începu să alerge în toate părțile. În bucătărie, Daria Petrovna bombăni că cina nu-i încă pregătită. Cîinele simți că îl cuprinde iar neliniștea.

"Nu-mi place harababura din apartament"¹, își spuse... Abia formulă acest gînd că harababura luă un aspect și mai dezagreabil. Și în primul rînd din cauza apariției fostului mușcat, doclorul Bormental. Adusese cu el o valiză care mirosea urît și, fără să-și mai scoată paltonul, se grăbi cu ea către sala de tratament. Filip Filipovici abandonă ceașca de cafea tocmai începută, lucru ce nu i se mai întîmplase, și atergă în întîmpinarea lui Bormental, ceea ce era tot atît de neobișnuit.

- Cînd a murit? strigă el.

- Acum trei ore, răspunse Bormental, cu căciula plină de zăpadă uitată pe cap, și începu să desfacă valiza.

"Cine a murit? se întrebă cîinele, încruntat și bănuitor, începînd să se frece de picioarele profesorului. Nu suport oamenii care se agită."

- Pleacă de-acolo! Hai, repede!

Filip Filipovici striga în toate direcțiile, făcea să răsunе toate soneriile - cel puțin așa i se păru cîinelui.

- Zina! Spune-i Dariai Petrovna să noteze toate comunicările telefonice. nu primesc pe nimeni. Am nevoie de tine. Doctore Bormental vă rog, mai repede, mai repede!

"Nu-mi place deloc asta, chiar deloc." Cîinele se posomorî, și ofensai porni să cutreiere prin apartament, în timp ce toată agitația se concentra în sala de tratament. Zina apăru pe neașteptate, îmbrăcată într-o bluză ce semăna cu un lințoliu și începu să alerge din sala de tratament în bucătărie și invers.

"Ce-ar fi să mă duc să mănînc? N-au decît să se descurce, gîndi cîinele. Dar o surpriză teribilă îl aștepta.

- Nu-i da nimic lui Gogoloi, ordona o voce care venea din sala de tratament.

- Dar cum sâ-l supraveghez?

- Încuie-l!

Și l-au încuiat în camera de baie.

"Brutele, gîndi Gogoloi, așezat în penumbra camerei de baie, pur și simplu e-o prostie." Și petrecu acolo un sfert de oră într-o stare de spirit ciudată, ezitînd între furie și tristețe; totul i se păru cenușiu, confuz... "Foarte bine, mîine veți vedea cum vor arăta galoșii dumneavoastră, prea stimabile Filip Filipovici. V-ați cumpărat deja două perechi, nu-i nimic, o veți cumpăra și pe-a treia. Ca să vă învățați minte să mai închideți cîinii."

Dar deodată o amintire îi veni în minte; un fragment din prima sa copilărie: o curte imensă, însorită, aproape de bariera Preobrajenski, soarele reflectat în geamuri, bucăți de cărămidă, cîinii vagabondînd în libertate.

"Nu. de dragul niciunei libertăți nu voi pleca de-aici. de ce să mint, gîndi cîinele amușinînd în jur. M-am obișnuit aici. Sînt cîinele unui Senior, o creatură inteligentă, am avut norocul să cunosc adevărata viață. De altfel, ce-nseamnă aia libertate? Un fum, un miraj, o ficțiune... Un delir al democraților aștia nefaști."

Apoi penumbra camerei de baie se făcu deodată înspăimîntătoare, și el se zvîrli cu labele pe ușă și începu s-o zgîrie și să geamă:

- Ugruuuuuuuu!

Urletele lui se-mprăștiară în tot apartamentul, ca într-un butoi. "Voi face iarăși bucățele bufnița", gîndi. plin de-o mînie neputincioasă. Apoi piilerile îl părăsiră, și se culcă, dar se sculă deodată cu blana zbîrlită: l se păruse că zărește în cadă îngrozitorii ochi ai unui lup.

Spaima lui atinsese paroxismul cînd ușa se deschise. Cîinele ieși hjiiaAind și încercă, morocănos, să se îndrepte spre bucătărie. Dar /mn il prinse de zgardă și-l conduse cu mîna sigură către sala de Halmnent.

"Ce-o mai fi și asta? se-ntrebă el. bănuitor. Coastele mi s-au vindecat. Nu mai înțeleg nimic."

Asllel fu tîrît pînă-n sala de Iratament. Violența iluminării îl frapă nuinttidecît: globul alb din tavan arunca o lumină care-ți rănea ochii. În inijlocul acestui vertij de alb, marele preot fredona printre dinți ceva despre malurile sfinte ale Nilului. Numai un vag miros îți permitea să-l recunoști într-însul pe Filip Filipovici. Părul lui cenușiu tuns scurt era acoperit de-o bonetă albă care evoca mitra unui patriarh. Zeul era complet îmbrăcat

în alb, cu excepția unei mid bavete de cauciuc înnodată la spate. În mâini purta mănuși negre. Cel mușcat avea și el o bonetă albă. Masa cea mare lungită la maximum era flancată de-o măsuță pătrată înălțată pe-un picior sdipitor.

În dipa asta cîinele zămisli o ură aparte pentru cel mușcat. Ochii lui mai degrabă îl înspăimîntară: de obicei sinceri și îndrăzneți, aminteau acum privirile unui cîine. Erau neliniștiți, sălbateci, și-n adîncul lor plutea ceva rău, funest, ca să nu spunem de-a dreptul criminal.

- Zgarda, Zina, șopti Filip Filipovici, dar să nu-l sperii.

Ochii Zinei se umplură pe dată de neîncredere, ca și cei ai lui Bormental. Ea se apropie de cîine și-l mîngîie cu vădită ipocrizie. Cîinele o urmări cu tristețe și dispreț.

"Hei, trei pe unu... Mă veți avea, dacă-o doriți atît. Dar ar trebui să vă fie rușine. Măcar de-aș ști ce vreți să-mi faceți..."

Zina desfăcu zgarda. Cîinele dătină capul și se scutură. Cel mușcat se apropie, urmat de-un miros greu ce te îngreșoșa.

"Pffui, ce porcărie... Dar de ce teama asta, bătaile astea de inimă,..¹¹ gîndi cîinele dînd înapoi din fața celui mușcat.

- Mai repede, doctore, spuse cu îngrijorare Filip Filipovici.

Un miros tare și foarte dulceag plutea în încăpere. Fără a scăpa din ochi cîinele, cel mușcat întinse deodată mîna pe care-o ținuse pînă atunci ascunsă la spate, și astupă nasul lui Gogoloi cu un tampon de vată umedă. Cîinele îngheță de surpriză și capul începu să i se-nvîrtă, dar reuși încă să se-asvîrle înapoi. Cel mușcat sări după el și-i acoperi complet botul cu tamponul. Gogoloi simți cum respirația îl părăsește, dar reuși să se mai desprindă o dată. "Canalie, gîndi el, preț de-o secundă. De ce asta?¹¹ Și fu din nou prins. Văzu deodată apărînd în mijlocul camerei un lac cu bărci pline de lume voiosă și de surprinzători cîini roz. Picioarele, parcă lipsite de oase, i se înmuiară.

- Pe masă! Vocea încîntată a lui Filip Filipovici mormăia cuvinte care soseau de nici nu știi unde și care explodau în jeturi oranj. Teamă dispăruse, înlocuită de bucurie. Preț de una sau două secunde cîinele simți cum se scufundă, îl iubi pe cel mușcat. Apoi lumea întreagă se răsturnă. Mai simți încă o mîna rece dar plăcută pe pîntec. Și în sfîrșit, nu mai simți nimic.

Cîinele era întins pe îngusta masă de operație și capul lui

inert se legăna pe perna acoperită de-o pânză cerată. Avea pîntecele ras și mașina mînuită de doctorul Bormental ataca acum părul de pe cap. Cu palmele prinse de marginea mesei, cu ochii tot atît de sclipitori ca și rama de aur a ochelarilor săi, Filip Filipovici urmărea operația și comenta cu voce emoționată:

- Ivan Arnoldovici, momentul cel mai delicat va fi atunci cînd voi nîjunge la șaua turcească. Va trebui să-mi dați numaidecît hipofiza și **să** începeți să recoaseți. Dacă se declanșează o hemoragie, ne vom li pierdut dintr-un foc și vremea și cîinele. De altfel, n-avem de ales,

Filip Filipovici tăcu o clipă, apoi aruncă o privire vag fonică spre ochiul pe jumătate închis al cîinelui.

- Și totuși, știți, mă-ngrijorează. În cele din urmă mă obișnuisem cu el

Acestea spuse, își ridică mîinile, ca pentru a binecuvînta penibila ispravă a bietului cîine: nici cel mai mic fir de praf nu trebuia să-i atingă mînușile.

De sub părul ras apăru pielea albă. Bormental lăsă mașina de tuns **și** luă un brici. Săpunî capul rămas fără apărare și începu să-și ileeAvrșească opera. Pielea scrîșnea sub lamă și ici și colo țîșnea cile un pic de sînge. Terminîndu-și treaba, curăță cu ajutorul unui tampon de vată îmbibat în benzină capul, apoi pîntecul ras al cîinelui. ' iiliind, spuse în sfîrșit: "Gata,"

Ziua deschise robinetul lavaboului și Bormental alergă să se spele l>e inimi. Apoi Zina i le șterse cu puțin spirt.

Pot pleca, Filip Filipovici? întrebă ea aruncînd o privire îngrijorată spie capul ras al cîinelui.

I 'oți.

Zina dispăru. Bormental continua să se agite. Înfășură capul binelui cu bucățele de tifon și puteai vedea pe pernă spectacolul insolit nl unui craniu chel de cîine amestecat cu o ciudată mutră fc*ărl **κ maA**.

Marnle Preot ieși din împietrire. Se sculă, privi capul cîinelui și

lhJnmne ajută! Bisturiul.

Poimantal alese din instrumentele sclipitoare îngrămădite pe masă ni. Mipt cu lama bombată la mijloc și-l întinse

pontifului. Apoi își țî-asp |i al mânușile de cauciuc negre.

- Doarme? întrebă Filip Filipovici.
- Doarme de-a binelea.

Filip Filipovici strînse din dinți. Ochiul începură să-i sclipească pătrunzător, în timp ce bisturiul trasa pe pîntecul lui Gogoloi o linie lungă și dară. Pielea cedă numaidecît și sîngele țîșni în toate părțile. Bormental se grăbi să aplice pe rană comprese de filon, apoi îi strînse marginile cu ajutorul unor pense care semănau cu cleștișorii de zahăr. Sîngele se opri. Broboane de sudoare periau fruntea lui Bormental. Filip Filipovici laie din nou pielea și cei doi începură să răscolească prin corpul lui Gogoloi cu cîrlige, foarfeci, clame. Extirpară țesuturi roze și gălbui care picurau o rouă sîngerie. Filip Filipovici, care răscolea de zor cu bisturiul în trupul cîinelui, strigă deodată:

- Foarfecă!

Un instrument strălucitor apăru ca prin magie în mîinile celui mușcat. Filip Filipovici răscolea în profunzime și cu cîteva mișcări abile trase afară glandele genitale ale cîinelui împreună cu cîteva bucăți de carne.

Learcă de sudoare, Bormental se avîntă spre un bol de apă de unde scoase alte glande genitale, umede și flasce. În mîinile profesorului și ale asistentului său scînteiau mici filamente umede. Acele curbe dinchetiră lovindu-se de pense și noile glande luară locul celor dinainte. Marele Preot își îndreptă statura, acoperi rana cu o compresă de tifon și ordonă:

- Coaseți imediat pielea, doctore. întoarse capul către pendula albă agățată în perete,

- S-au făcut paisprezece minute, mormăi printre dinți Bormental, înfigînd un ac curb în pielea flască.

Cei doi începură să se frămînte de parcă poliția ar fi fost pe urmele lor.

- Bisturiul! țîpă Filip Filipovici.

Bisturiul îi apăru de la sine în mîini. Chipul profesorului deveni de nerecunoscut. Un rînjit îi dezvelea dinții de aur și de porțelan. Cu un gest rapid trasă pe fruntea lui Gogoloi o coroană roșie. Pielea rasă fu luată ca un scalp, dezvelind osul. Filip Filipovici strigă:

- Trepanație!

Bormental îi întinse un fel de sfredel scînteietor.

Mușcându-și buzele, profesorul începu să foreze pe toată circumferința craniului lui Gogoloi, la distanțe de un centimetru, mid găuri.

Nu-i trebuia mai mult de cinci secunde pentru fiecare. Apoi luă un ferăstrău cu o înfățișare stranie, introduse vârful lamei în prima gaură și începu să lucreze, parcă ar fi traforat o casetă de bijuterii. Osul scrîșnea și vibra ușor. Trei minute mai târziu, putu să ridice calota craniană a câinelui.

Cupola creierului apărură atunci dezgolită, o masă cenușie presărată cu vine albastre și pete roșcate. Filip Filipovici apropie foarfecă de învelișul dur și începu să-l taie. La un moment dat țîșni o arteziană de sînge care puțin lipsi să intre în ochii profesorului, și-i stropi în schimb calota albă. Bormental se asvîrli ca un tigrău cu o pensă în mînă, strînse, pensă, și reuși să oprească jetul. Era plin de sudoare și chipul li era marmorat în roșu. Ochii îi treceau neîncetat de la mîinile profesorului la tava încărcată cu instrumente. În ce-l privește pe Filip Filipovici, expresia lui era absolut îngrozitoare. Fornăia pe nas și printre buzele răsfrînte dinții i se vedeau pînă la gingii. Continuă să smulgă învelișul și pătrunse mai departe, desgolind emisferele cerebrale. În clipa asta, Bormental livid, puse mîna pe pieptul lui Gogoloi și spuse cu-o voce răgușită:

- Pulsul încetinește rapid...

Filip Filipovici îi aruncă o privire fioroasă, emise un grohăit înarticulat și începu să mînuiască foarfecă și mai îndîrjit. Bormental ■parse o fiolă, umplu cu conținutul ei o seringă și -l înțepă cu dibăcie pe Gogoloi în regiunea inimii.

- Ajung la șaua turcească, țîpă Filip Filipovici.

Mănușile lunecoase și-nșîngerate scoaseră din cutia craniană creierul cenușiu și gălbui al câinelui. Aruncă o scurtă privire spre moaca lin Gogoloi și Bormental se grăbi să spargă o a doua fiolă plină de-un lichid galben pe care îl trase într-o seringă lungă.

- În inimă? întrebă el timid.

- Ce întrebare! țîpă furios profesorul. Oricum, a murit de zeci de ori. În!apați-l!

Avea înfățișarea unui brigand fanatic.

Doctorul înfipse delicat acul în inima câinelui.

- Trăiește încă, supraviețuiește cu greu.

• Nu-i momentul să discutăm dacă trăiește sau nu, șuieră Filip I ihpovici. Am găsit șaua. Dacă moare... Va muri oricum... Ah, drace... **tprc sfintele maluri...** Dați-mi hipofiza.

Bormental îi întinse un flacon plin cu lichid în care un soi de tampon alb atârna la capătul unui fir. Cu o mină ("E într-adevăr fără egal în toată lumea... Ce om!¹¹, gândi tulburat Bormental) profesorul luă tamponul, în timp ce cu cealaltă în care strângea foarfecă căuta în mijlocul emisferelor lărgite un mic tampon asemănător. îl asvîrli într-o farfurie pe cel al. lui Gogoloi, și-l introduse în locul lui pe cel nou. Degetele sale scurte, devenite prin miracol fine și agile, trebăluiră ca să-l fixeze cu ajutorul unui fir chihlimburiu. Odată terminată operația, scoase din craniu depărtătoarele, pensa, puse la loc creierul în cutia craniană, se dădu înapoi și întrebă pe tonul cel mai calm:

- E mort, nu-i așa?
- Pulsul e abia perceptibil, răspunse Bormental.
- Faceți-i în continuare adrenalină.

Profesorul acoperi emisferile cu învelișul lor, puse la loc calota craniană, așeză scalpul deasupra și țipă:

- Coaseți la loc!

Bormental cusu capul în cinci minute, nu fără a rupe trei ace. Pe pernă, plină de sânge, se desprindea acum figura stinsă și fără viață a lui Gogoloi, cu craniul încoronat de-o rană circulară.

Filip Filipovici își scoase o mănușă, se destinse în întregime. într- un nor de talc și sudoare și-o smulse pe cealaltă asvîrlind-o pe jos, apoi apăsă pe un buton. Zina apăru în prag, își întoarse numaidecît capul ca să nu-l zărească pe Gogoloi însîngerat. Pontiful își scoase cu mâinile pline de talc calota însîngerată și-i comandă:

- Dă-mi numaidecît o țigară, Zina. Și prepară-mi baia și lenjerie curată.

Cu bărbia sprijinită de marginea mesei, Filip Filipovici ridică cu două degete pleoapa dreaptă a cîinelui, privi ochiul muribund și zise:

- Drace! încă n-a crăpat. Dar oricum ar fi, nu mai are mult. Păcat de cîine, doctore Bormental. Era prietenos, dar viclean.

Un caiet subțire, format obișnuit, scris de mîna lui Bormental. ¹ 'i unele două pagini sînt deosebit de îngrijite,

scrisul clar și strâns. Apoi și mlura devine mai lăbărată și nervoasă, cu numeroase pete de cer- **HHHIA**.

DECEMBRIE 1924, LUNI. Câine de laborator, în vîrstă de a-
l'iiwimativ doi ani. Sex masculin. Rasă: bastard. Nume: Gogoloi.
Pâr vllvoi, negru cu pete roșii. Coadă castanie. Coasta stîngă,
urmele unei arsuri cicatrizate. Hrana înainte de întîlnirea cu
profesorul: rea. »**ipA** o săptămîină: stare satisfăcătoare.
Greutatea: 8 kg. **(semn de BNdamare)**. Inimă, plămîn,
stomac, temperatură...

ZI DECEMBRIE. La 8.05 seara, a fost efectuată pentru prima
dată **HI** l uiopa o operație după metoda profesorului
Preobrajenski: ablația ««•ii enestezie a testiculelor lui Gogoloi
înlocuite cu testicule umane cu anexe și canale seminale
prelevate de la un om de douăzeci *i opt de ani, mort de patru
ore 4 minute și conservate într-o soluție hiiHlucică sterilă, după
metoda prof. Preobrajenski. Imediat după, tre- i.âi)Ei în calotei
și ablația hipofizei, înlocuită de cea a individului «Menționat.

i Hmarvații: experiența lui Preobrajenski cu transplantul
combinat di hipnfizei și al testiculelor are ca scop să elucideze
problema grefei 'a hipofiză, și pe termen mai lung a influenței
asupra întineririi or- mniaiitului uman.

24 (iparriția a fost efectuată de prof. F.F. Preobrajenski. Asistent: Dr. • * Hm mental. În noaptea de după operație: repetate căderi ale pulsului, pericolozitate maximă. Nu era exdus să sucombe. Doze puternice de camfor după metoda Preobrajenski. DECEMBRIE. Dimineața, ameliorare. Ritmul respirației se dublează. Temperatura 42. Injecții subcutanate camfor și cofeină.

25 DECEMBRIE. O nouă înrăutățire. Pulsul abia perceptibil, extremitățile se răcesc, pupilele nu mai reacționează. Adrenalină în inimă, camfor după metoda Preobrajenski, soluție fiziologică intrave- noasă.

26 DECEMBRIE. Ușoară ameliorare. Pulsul 180, respirație 92, temperatura 41. Camfor, alimentație rectală.

27 DECEMBRIE. Puls 152, respirație 50, temperatură 39,8. Pupilele reacționează. Camfor subcutanat.

28 DECEMBRIE. Ameliorare însemnată. La amiază, brusc transpirație abundentă. Plăgile operatorii: nici o complicație. Pansamente. Redesteptarea poftei de mâncare. Alimentație lichidă.

29 DECEMBRIE. Cădere bruscă a părului de pe frunte și de pe părțile laterale ale trupului. Chemați în consult: prof. Vasili Vasilievici Bundarov, titular al catedrei de dermatologie și director al institutului veterinar din Moscova. Caz necunoscut în literatura de specialitate. Diagnosticul nepronunțat. Temperatură. (Notă cu creionul). În seara asta, primul lătrat (8,15). Importantă schimbare de timbru, ton mai grav. În lătrături se disting vocalele a-o, într-o intonație ce amintește vag de un geamăt.

30 DECEMBRIE, Căderea părului ia înfățișarea unei cheliri generalizate. Cântărirea a adus un rezultat neașteptat: greutatea 30 kg., pusă pe seama creșterii (lungirii) oaselor. Cîinele continuă să stea culcat.

31 DECEMBRIE. Poftă de mâncare extraordinară. **(În caiet o pata mare de cerneală, urmată de un scris grăbit.)**

La ora 12,12 cîinele a lătrat dar **Abîr. (Aici e o pauză mai lungă, apoi ceva mai departe citim:)**

32 DECEMBRIE **(șters și corectat - greșeală datorată desigur emoției)** 1 IANUARIE 1925. A fost fotografiat în

dimineața asta. A prins să latre **Abîr** și să se bucure la auzul acestui cuvînt. **La** ora 3 după amiază (**cu fitere mari**) A RÎS: Zina, camerista, a leșinat. Seara, a repetat de opt ori la rînd cuvintele **Abir-valg, Abîr**.

(**Cu creionul, un scris aplecat**) Profesorul a descifrat cuvîntul

Abir-valg citindu-l invers, ceea ce înseamnă Glavrîba⁰. E aid ceva monstru...

33 IANUARIE. Fotografia cu magneziu în timp ce zîmbea. S-a ridicat **91** s-a ținut cu multa siguranță pe etichetele dinapoi preț de-o jumătate de oră. E aproape de înălțimea mea.

(**în caiet este intercalată o filă**). Știința rusă era gata să sufere o **greă** pierdere. Povestea bolii profesorului Preobrajenski.

34 IANUARIE. (Cînd cu creionul, cînd cu cerneală violetă) Azi, după ce i-a căzut coada, a pronunțat foarte dar cuvîntul **berărie**, fonograful imprimă. A dracului creatură.

Nu știu ce să mai cred.

Profesorul nu mai primește pe nimeni. Începînd cu ora 5 dimineața așia de tratament e ocupată de această creatură și răsună de înregistrările cele mai ordinare și de expresia "încă una mică".

35 IANUARIE. Pronunță multe cuvinte: **Birjar, Nici un loc liber, tîlța de seară, Paradisul copiilor**, și toate înjurăturile din vocabularul rusesc.

Are o înfățișare stranie. Păr numai pe piept, cap și bărbie. În rest a spin, cu pielea fleșcăită. Cît despre organele genitale e aproape om. Volumul craniului e considerabil mai mare. Fruntea îngustă și teșită, îndod că am să-nnebunesc.

* Filip Filipovici nu s-a restabilit încă. Majoritatea observațiilor cad în sarcina mea (fonografice și fotografice).

Zvonul s-a răspîndit în tot orașul.

Consecințe incalculabile. Toată ziua ulița a fost tixită de băbuțe și de haimanale. Cîțiva gură-cască se mai învîrt și acum pe avari ferestre. Ziarele de dimineața au publicat o știre uimitoare: "Vestirile despre prezența unui marțian pe ulița Obuhov sînt absolut neîntemeiate. Ele au fost lansate de negustorii de pe Suharevka și vor li aapru pedepsite." Ce naiba-i cu povestea asta cu marțianul? E un u

ignari

Și asta nu era de-ajuns, O ediție de seară a scris despre nașterea unui copil care cîntă la vioară. E și o ilustrație alături - o vioară și h»l(grafia mea, iardedesupt explicația: "Profesorul Preobrajenski, care a executat operația de cezariană."

' *1)uec|ia generală piscicolă

De neînchipuit... A spus un nou cuvînt: **Milițian**.

În cele din urma s-a aflat că Daria Petrovna, îndrăgostită un timp de mine, sustrăsese fotografia din albumul lui Filip Filipovici. După ce i-am gonit pe ziaști, unul din ei s-a strecurat în bucătărie, etc.

Nu-ți vine să crezi cîte se-ntîmplă-n timpul consultațiilor! Astăzi soneria a sunat de 82 de ori. Telefonul e scos din priză. Femeile fără copii și-au pierdut capul: ele vin...

Sedința a Comitetului de bloc, prezidată de Schwonder. Ca să facă ce - nici ei nu știu.

8 IANUARIE. Seara tîrziu a fost pus diagnosticul. Cu adevărat savant, Filip Filipovici și-a recunoscut eroarea: înlocuirea hipofizei nu produce întinerire, ci umanizarea deplină (**subliniat de trei ori**). Senzaționala lui descoperire nu pierde astfel nimic din valoare.

Astăzi s-a plimabat prin apartament pentru prima oară. Pe coridor **a** rîs privind becul electric. Apoi, însoțit de Filip Filipovici și de mine, **a** intrat în birou. Stă foarte bine în două labe (**șters**)... pe picioare și seamănă cu un omuleț pricăjit.

A rîs și în birou. Zîmbetul lui este neplăcut, parcă artificial. Apoi s-a scărpinat la ceafă, a privit jur împrejur și am înregistrat un cuvînt nou, clar pronunțat: **Burjuî**. Apoi a înjurat. Înjură metodic, continuu, și evident fără nîd un motiv. Înjurăturile lui sună ca niște înregistrări fonografice: s-ar zice că ființa de față a auzit cîndva trivialități, le-a înmagazinat inconștient în creier, iar acum le debitează una după alta. Oricum, nu sînt psihiatru. În mod dudat, obscenitățile au asupra lui Filip Filipovici un efect penibil. Își uită adesea rolul de observator imparțial și metodic al noilor fenomene și pare că-și pierde răbdarea. Astfel cînd celălalt înjură, el țipă nervos: "încetează odată!" Dar fără nici un rezultat.

După ce ne-am plimbat prin birou a trebuit să ne unim puterile ca să-l împingem pe Gogoloi în sala de tratament.

În continuare Filip Filipovici și cu mine am ținut o consfătuire. Trebuie să recunosc că-i prima oară când l-am văzut pe acest om atât de inteligent și sigur de sine pradă descumpănirii. Fredonînd după cum îi era obiceiul, m-a întrebat: "Și acum ce facem?" și și-a răspuns singur, textual: "Croitorul, da... **De la Sevilla la Grenada...** Croitorul, stimate confrate..." N-am înțeles absolut nimic. M-a lămurit: "Ar fi cazul, Ivan Arnoldovici, să-i cumpărați lenjerie, un pantalon și-o haină."

9 IANUARIE. La fiecare dnci minute (în medie) vocabularul i se îmbogățește cu un nou cuvînt. De azi dimineață a format fraze întregi. S-ar zice că, înghețate de demult în creier, se desgheață și încep să curgă. Fiecare cuvînt odată rostit, rămîne de atunci înainte în folosință. De ieri seară fonograful a înregistrat: **Nu-mpinge, Netrebnicule, Jos de pe trepte, Ți-arât eu!, Declarația Americii, Primus.**

10 IANUARIE. A avut loc îmbrăcarea. A acceptat cu plăcere maieul, ba chiar a rîs, bucuros. A refuzat ismenele, protestînd cu mici țipete răgușite: "La coadă, pui de cățea, la coadă!" Acum e gata îmbrăcat. Șosetele îi sînt un pic mari (**în caiet sînt citeva desene schematice, după cît se pare reprezentînd etapele transformării labei în picior uman.**)

Se lungește jumătatea posterioară a scheletului labei piciorului. Degetele se dezvoltă. Unghiile.

Învăță, sistematic și repetat, modul de întrebuințare a toaletei. Servitoarele sînt consternate.

Trebuie să recunoaștem capacitatea de asimilare a acestei ființe. Totul merge foarte bine.

11 IANUARIE. S-a împăcat pe deplin cu pantalonii. În timp ce și-i trăgea, a pronunțat o frază lungă și veselă: "Dă-mi un chiștoc, ca să mă-nchei la loc."

Pe cap are o blană moale, mătăsoasă. Asemănătoare cu părul. I- au rămas însă pete roșcate pe creștet. Poftă de mîncare extraordinară. Adoră scrumbiile.

Azi după amiază la ora cinci, un eveniment: pentru prima dată ființa a pronunțat cuvinte ce nu erau rupte de ceea ce se

întîmplă în jur, d în raport cu asta. Cînd profesorul i-a spus: "N-arunca resturile pe jos", el a răspuns inopinant: "Gura, păduchiosule." Filip Filipovici a rămas uluit, apoi și-a revenit și a spus: "Dacă îți mai permiți încă o dată să-mi vorbești așa mie sau doctorului Bormental. dai de bucluc!" în clipa asta l-am fotografiat pe Gogoloi. Sînt sigur că înțelesese cuvintele profesorului. O umbră de amărăciune i-a trecut pe chip. A aruncat o privire piezișă, părea nemulțumit dar s-a stăpînit.

Ura! înțelege!

12 IANUARIE. își vîră mîinile îrr buzunar. Nu mai înjură. A fluierat o scurtă melodie. întreține o conversație.

Nu mă pot împiedica să fac cîteva ipoteze. La dracu! problema întineririi, cel puțin pentru moment. E ceva infinit mai important: uimitoarea experiență a profesorului Preobrajenski a elucidat una din enigmele creierului uman. Funcția hipofizei e azi cunoscută: ea determină fizionomia umană. Se poate afirma că hormonii ei joacă un rol predominant în organism: sînt hormonii fizionomiei externe. Științei i se va deschide un nou cîmp de acțiune: a fost creat un homuncul fără ajutorul vreunui Mefisto. Scalpelul chirurgului a adus la viață o nouă entitate umană. Profesore Preobrajenski, sînteți un demiurg!

(Pată de cerneala.)

M-am cam îndepărtat... Ded, susține o conversație. Presupun că lucrurile s-au petrecut așa: grefa de hipofiză a deblocat în mintea cîinelui centrul vorbirii, iar cuvintele au năvălit șuvoi. După părerea mea, avem de-a face cu un creier însuflețit, un creier căruia i s-au eliberat toate posibilitățile, și nu cu unul nou creat. O, splendida confirmare a teoriei evoluției! O, sublim lanț de la cîine la chimistul Mendeleev! încă o ipoteză: în cursul vieții sale canine, Gogoloi a acumulat o grămadă de noțiuni. Toate cuvintele prin care a-nceput să se exprime sînt cuvinte de pe stradă pe care le-a auzit și le-a strîns în creier. Astăzi, mergînd pe stradă, privesc cu-o groază tainică la cîinii ce-mi taie drumul. Dumnezeu știe ce se ascunde în creierul lor.

Gogoloi citea. Citea **(trei semne de exclamație.)** **Glavrița** m-a făcut să pricep: citea, dar de la coadă la cap. Și știu și unde se găsește explicația acestei ciudățenii: în

încrucșarea nervilor optid la cîine.

Se petrec la Moscova lucruri care întrec orice capacitate de înțelegere. Șapte negustori de pe Suharevka au fost arestați pentru că au răspîndit zvonul că sosirea bolșevidlor prevestea sfîrșitul lumii. Daria Petrovna mi-a vorbit de asta, mi-a indicat chiar date predse: la 28 noiembrie 1929, de ziua martiriului sfîntului Ștefan, Pămîntul se va docni de axa cetestă... Cîțiva șarlatani au organizat chiar conferințe. Sîntem puși într-o încurcătură nostimă cu hipofiză asta: nu mai avem decît o dorință, s-o ștergem cît mai repede din apartament. La rugămintea Dariei Petrovna m-am instalat în apartamentul lui Fitip Filipovici și am petrecut noaptea în sala de așteptare, împreună cu Gogoloi. Sala de tratament a fost transformată în sală de așteptare - Schwonder avea dreptate. Comitetul de bloc își făcea datoria. N-a mai rămas un singur geam la dulapuri, din pricina săriturilor lui. Am renunțat.

Filip Filipovici se poartă într-un fel dudat. Cînd i-am împărtășit ipotezele mele și speranța de a-l vedea pe Gogoloi atingînd un grad înalt de dezvoltare psihică, el a ricanat și mi-a răspuns: "Credeți!", cu un ton sinistru. Să mă fi înșelat? Bătrînul avea el ceva în cap. Cît timp eu mă ocup de isoria cazului, el studiază antecedentele omului de la care am prelevat hipofiza.

(Filă intercalată în caiet.)

Klim Grigorievid Ciugunkin, douăzeci și opt de ani, celibatar. Fără de partid, simpatizant. De trei ori anchetat și eliberat. Prima dată pentru probe insuficiente. A doua oară în virtutea originii sale sodale. Condamnat a treia oară la dncisprezece ani muncă silnică cu suspendare. Furturi. Profesia: cîntă la balalaică prin hanuri. Mic de statură, conformație fragilă, ficat mărit (alcoolism). Cauzele morții: lovitură de cuțit în inimă într-o berărie (**Semnal-Stop**, lîngă bariera Preobrajenski).

Bătrînul se preocupă de Klim fără încetare. Nu înțeleg de ce. A mormăit ceva, că nu-i venise ideea să examineze în întregime cadavrul lui Klim atund, la secția anatomo-patologică. Nu-mi dau seama ce caută. Ce importanță poate avea persoana căreia i-a aparținut hipofiza?

17 IANUARIE. N-am ținut jurnalul acestor ultime zile: am fost gripat. În acest timp, și-a luat înfățișarea definitivă:

- a) Structură corporală întru totul asemănătoare omului.
- b) Greutate: aproximativ 50 kg.
- c) Statură: mică.
- d) Cap: mic.
- e) A început să fumeze.
- f) Consumă hrană umană.
- g) Se îmbracă singur.
- h) Se exprimă cu ușurință.

Și iată isprava hipofizei! **(pată de cerneală.)**

Aid termin jurnalul. Ne aflăm în prezența unui nou organism; totul de studiat de la început. Documente alăturate: stenograme ale discursurilor, întregistrări fonografice, fotografii. Semnat: asitentul profesorului F.F.Preobrajenski,

Doctorul Bormental.O seara de iarnă. Sfârșit de ianuarie. Înaintea orei de masă, înaintea orei de vizite. Fixată în pragul ușii de la sala de așteptare, pe care recunoașteți scrisul lui Filip Filipovici: **Interzis a mânca semințe de floarea soarelui în apartament. F.F. Preobrajenski.**

Și cu litere mari, cu creionul albastru, de mîna lui Bormental: **Interzisă folosirea instrumentelor muzicale între cinci după amiaza și șapte dimineața.**

Apoi scrisul Zinei: **Cînd reveniți, spuneți-i lui Filip Filipovici că nu știu unde s-a dus. Feodor a spus că l-e văzut cu Schwonder.**

De mîna lui Preobrajenski: **Trebuie să aștept o sută de ani geamgiul?**

Și în sfîrșit scrisul Dariei Petrovna (Caractere de tipar): **ZINA S-A DUS LA MAGAZIN, A SPUS CÂ EL VA VENI.**

Sufrageria și-a recăpătat înfățișarea nocturnă, datorită lămpii cu abajur roz. Lumina se reflectă în bufetul cu oglinzi sparte și reparate cu bucăți de hîrtie lipite în cruce. Aplecat peste masă, Filip Filipovici era adîncit în lectura unei foi mari de ziar. Fața i se lumina din cînd în cînd și mormăia printre dinți cuvinte fără nici o legătura, lată paragraful pe care-l avea sub ochi: "Nu există nici o îndoială, e vorba de-un fiu nelegitim (cum se spune în putreda societate burgheză), lată ded distracțiile burgheziei noastre pseudosavante. Un oarecare își poate îngădui sâ ocupe șapte camere, pînă în ziua cînd paloșul scînteietor al dreptății se va abate asupra lui într-un vrrtej roșu. Schw... r."

De undeva de dincolo de ziduri se-auzea sunetul necurmat al unei balalaice, dneva cînta cu-o virtuositate neobosită și subtilele variațiuni pe tema "Luna scînteiază" veneau sâ se

adauge conținutului paragrafului și să formeze în câpul lui Filip Filipovici un groaznic amalgam. Sfârșindu-și lectura, scuipa cu putere peste umăr și începu automat să fredoneze printre dinți:

- **Luna scînteiază... Luna scînte... Luna...** Blestemată melodie, iată că m-a molipsit și pe mine?

Sună. Capul Zinei apăru în ușă.

- Spune-i să înceteze, e ora cinci, și adu-l aici, dacă vrei.

Filip Filipovici era înfundat într-un fotoliu lîngă masă. Între degetele mîinii stîngi scînteia jarul unei țigări. Sprijinit de rama ușii, cu picioarele încrucișate, sta un om micuț, puțin atrăgător. Părul ce-i acoperea țeasta era țeapăn și mârâdnos și-o barbă hirsută îi acoperea fața. Fruntea impresiona prin dezvoltarea ei redusă: aproape imediat de sub firele negre ale sprîncenelor pornea peria aspră a părului. Haina, chitită sub brațul stîng, era plină de fire de paie, cracul drept al pantalonului cu dungi era rupt la genunchi iar cel stîng murdar de pete liliachii. La gît avea o cravată de-un albastru țipător, cu un ac împodobit cu un rubin fals. Culoarea cravatei era atît de agresivă încît pentru o clipă, rîncizînd ochii lui obosiți, Filip Filipovici văzu pe plafon sau pe un perete o torță strălucitoare înconjurată de un halou albastru. Iar cînd îi deschise, fu din nou orbit de razele de lumină pe care le proiectau pe podea ghetetele lui lăcuite și cu ghetre albe.

"Parcă-ar fi galoși", se gîndi Filip Filipovici cu necaz, trăgînd din trabucul pe jumătate stins. Din prag, bărbatul îl cîntărea cu o privire ștearsă fumînd o țigară al cărei scrum îi cădea pe plastron. Pendula agățată în perete alături de o găinușă de pădure bătu ora cinci. Ecoul sunetului se mai auzea încă în momentul cînd Filip Filipovici începu să vorbească.

- Credeam că ți-am spus deja de două ori să nu mai dormi în bucătărie - mai ales în timpul zilei?

Bărbatul tuși scurt, răgușit, ca și cum ar fi vrut să îndepărteze ceva din gîtlej, și răspunse:

- În bucătărie e aer mai bun.

Avea o voce ciudată, atenuată, și care în același timp părea că vine dinlăuntrul unui tunet. Filip Filipovici dădu din cap și întrebă:

- Unde ai găsit oroarea asta? Vorbesc de cravată.

Omul se uită în direcția indicată de Filip Filipovici, și la

vederea cravatei ochii-i luciră zbanghii pe deasupra buzelor groase.

- Despre ce "oroare" vorbești? E o cravată de lux. Daria Petrovna mi-a făcut-o cadou.

- Daria Petrovna ți-a făcut cadou ceva îngrozitor, ca și ghetetele astea, de altfel: ce-i cu ineptțiile astea sclipicioase? De unde le-ai luat? Ce ți-am spus eu? Să cumperi încălțăminte decen-tă. Privește ce ai în picioare! Nu le-a ales totuși doctorul Bormalental?

- I-am spus că le vreau lăcuite. Ce, sînt mai rău decît alții? la uitate în oraș: toată lumea are ghetete lăcuite.

Profesorul scutură din cap și reluă foarte rar:

- S-a terminat cu dormitul în bucătărie. Înțeles? Ce tupeu! Deranjezi. Sînt doamne pe-aid.

Chipul omului se întunecă și se bosumflă.

- Dame, dame... Tu vorbești... Simple servitoare și să fie luate drept soții ale comisarilor poporului! Și Zinka asta care e tot timpul gata să te toarne.

Filip Filipovici îi aruncă o privire severă:

- îți interzic să-i spui Zinei "Zinka*¹! Înțeles?

Tăcere.

- înțeles, te-ntreb?

- înțeles.

- Scoate-ți porcăria aia de la gît. Privește-te un pic în oglindă. Arați ca un măscărici. Și nu mai arunca mucurile pe jos, ți-o repet a mia oară. Să nu mai aud nici o înjurătură în apartamentul ăsta! Scuipatul interzis! Uite o scuipătoare. Învață să folosești corect pisoarul. Și încetează s-o acostezi pe Zina. Se plînge că o pîndești mereu prin unghere întunecate. Și cine a răspuns unui pacient: "Habar n-am, pui de cățea!" Unde te crezi? într-o speluncă?

- Prea mă dăscălești la tot pasul, tăicuțule, se văicări brusc omul. Filip Filipovici se înroși, ochii îi scînteiară:

- Vezi pe aicea vreun tăicuț? Ce-s familiarismele astea? Să nu mai aud nici o dată astfel de cuvinte! Adresează-mi-te cu numele și patronimul!

O expresie insolită apăru pe chipul omului.

- Așa-i mereu... Scuipatul interzis... Fumatul interzis... Interzis să te duci la... Parcă ești în tramvai. Nu poți să mă lași

să trăiesc o leacă? Cît despre "tâicuțule", îți pierzi timpul. Ți-am cerut eu să-mi faci operația asta? Omul lâtră cu indignare: A devenit faimoasă! lei un animal, îi despici craniul cu cuțitul, și-ai apoi fad pe scîrbitul. Mi-ai cerut acordul pentru operație? Și în plus (ridică privirea către tavan, căutînd parcă să-și amintească o formulă), nid pe părinții mei nu i-ai consultat. Am poate dreptul să întreprind o acțiune în justiție.

Ochii lui Filip Filipovici se bulbucară, trabucul îi scăpă printre degete. **"Ecce homo!"**, îi trecu prin minte.

- Vă plîngeți deci de faptul că ați fost transformat în om? întreabă el, ridicînd din sprîncene. Ați prefera poate să reîncepeți a scurma prin gunoaie? A îngheța prin ganguri? Dacă aș fi știut..

- Ești tot timpul gata să-mi reproșezi cîte ceva: gunoaiele, gunoaiele..., Și dacă-aș fi murit pe masa de operație? Ce-ai să-mi răspunzi la asta tovarășe?

- Filip Filipovici! strigă profesorul furios. Eu nu sînt "tovarăș¹¹ cu tine. E-ngrozitor! "Un coșmar, un adevărat coșmar", gîndi.

- Deci așa..., făcu ironic omul, proțâpindu-se cu un aer triumfător. Desigur, înțelegem. Nu sîntem tovarăși cu tine. Atîta pagubă. Noi n- am studiat la universitate, n-am locuit în apartamente cu cincisprezece camere - și cameră de baie. Dar acum ar cam fi timpul să uităm toate astea. Azi toată lumea are dreptul...

Livid, Filip Filipovici asculta raționamentele omului. Acesta se întrerupse și se îndreptă cu ostentație spre scrumieră, în mînă cu o țigară morfolită. Avea un mers poticnit. Strivi îndelung mucusul în scrumieră, cu o moacă ce spunea limpede: "Uită-te, ia uită-te!" Țigarea odată stinsă, clănțănî brusc din dinți și-și bâgâ nasul la subțioară.

- Puricii se prind cu degetele! Cu degetele! țipă furios Filip Filipovici. Și nu înțeleg cum faci de-i atragi!

- Doar nu-ți închipui că fac crescătorie? se supără omul. Se pare că mă plac.

Degetele lui cotrobăiră în căptușala mîneii și scoaseră la iveală un petec de vatelină roșcată.

Filip Filipovici își ridică privirea spre ghirlandele din plafon și degetele lui începură să bată darabana pe masă. După ce execută puricele, omul se duse să se așeze pe un scaun,

ținându-se cu mâinile de reverele hainei. Apoi își coborî privirea spre parchet și începu să-și studieze pantofii, ceea ce părea a-i procura o satisfacție deosebită. Filip Filipovici aruncă o privire spre ghetele cu vîrf pătrat pe care jucau vii reflexe, strînse pleoapele și reluă:

- Și despre ce probleme ai vrea să mai discutăm?

- Problema e foarte simplă. Filip Filipovici. am nevoie de un act.

Filip Filipovici avu un ușor frison în tot corpul.

- Bah... drace! Un act de identitate! De fapt... Ar trebui să se poată într-un fel sau altul... Vocea îi era neliniștită și nesigură.

- Scuză-mă, răspunse ferm omul, dar ce sâ faci fără act de identitate? Știi foarte bine că formal e interzis să trăiești fără act. Mai întîi, comitetul de bloc...

- Și ce vrea comitetul?

- Cum, ce vrea? De fiecare dată cînd mă întîlnesc, mă întreabă: "cînd ai de gînd să te înregistrezi?"

- Doamne, exclamă Filip Filipovici cu o mină abătută, te întîlnesc, pretind... îmi închipui ce le-ai putea răspunde. Ți-am interzis doar să te tot tîrîi pe scară.

- Da' ce, nu sînt un ocnaș! protestă omul. (Conștiința drepturilor sale făcu sâ strălucească și mai puternic ștrasul rubiniu din cravată.) Și ce-i asta, "te tîrîi"? Cuvintele tale sînt jignitoare. Eu merg, ca toată lumea. Zicînd acestea, lovi în parchet cu ghetele lui de lac.

Filip Filipovici tăcu și-și întoarse privirea. "Trebuie totuși să mă stăpînesc", gîndi el. Se duse la bufet și-și luă un pahar cu apă pe care-l bău dintr-o înghițitură.

- Foarte bine, reluă cu o voce mai calmă, e vorba doar de cuvinte, nu e prea important. Deci, ce ți-a spus adorabilul comitet de bloc?

- Ce-ai vrea să-mi spună... Și să nu-l tratezi drept "adorabil". El apără interesele.

- Interesele cui, pot să te-ntreb?

- Interesele muncitorilor, o știe toată lumea.

Filip Filipovici holbă ochii.

- Și tu te consideri muncitor?

- Desigur. Doar n-oi fi un om al **Nepului**.

- Bine. Deci, de ce are nevoie comitetul să-ți apere interesele de revoluționar?

- O știi. Trebuie să mă înregistrez. Ei spun că n-au mai văzut așa ' ceva, să trăiești la Moscova fără să fii înregistrat. Asta-i una. Dar ce-i mai important sînt actele militare. Nu vreau să tîu dezertor. Mai e și sindicatul, forțele de muncă...

- Ai putea să-mi spui unde ar trebui să te înregistrez? Pe fața asta de masă, sau pe pașaportul meu? Trebuie totuși să-ți dai seama de situația ta. Nu uita, ești... Hîmm... ești, ca să spun așa, o ființă nouă, creată în laborator.

Vocea lui Filip Filipovici era tot mai puțin sigură.

Omul se închise într-o tăcere victorioasă.

- Foarte bine. Și mă rog, ce-ar trebui făcut ca să te înregistrez și în general pentru a da satisfacție comitetului tău de bloc? N-ai nici nume nici prenume.

- Nu-i adevărat. Pot foarte bine să-mi aleg un nume. E suficient să- l anunți într-un ziar și gata.

- Și cum ai vrea să te numești?

Omul își potrivea nodul la cravată și trîmbiță:

- Poligraf Poligrafovici.

- Nu fă pe tîmpitul, spuse încruntat Filip Filipovici, eu vorbesc serios.

Un zîmbet sarcastic răsuci mustăcioara omului:

- E ceva ce nu înțeleg deloc, reluă acesta pe un ton hazliu dar rezonabil. Nu trebuie să înjur, nu trebuie să scuip. Dar tu nu mă scoți din "imbecil" și "idiot*." Se pare că în R.S.F.S.R. doar profesorii au dreptul să spună cuvinte grele.

Chipul lui Filip Filipovici se congestionă. Se duse să-și umple un pahar dar îl scăpă și se sparse. Își turnă un altul și gîndi: "în curînd Imi va da și lecții, și va avea de fapt dreptate. Nu știu să mă stăpînesc. * Reveni și se înclină cu o politețe exagerată, pronunțînd cu un Ion ferm și înghețat:

- Scuzați. Nu stau bine cu nervii. Mi s-a părut ciudat numele tău. Aș putea să știu unde l-ai găsit?

- Comitetul de bloc m-a sfătuit așa. Au căutat în calendar și m-au întrebat pe care-l vreau. Și eu l-am ales.

- Nu poți să găsești nume de-astea în nici un calendar.

Omul surise:

- M-ar mira. Ai unul, atârnat în sala de tratament.

Fără să se clintească, Filip Filipovici apăsă pe butonul de sub covor, și apăru Zina.

- Calendarul din sala de tratament.

După câteva clipe, Zina reveni cu calendarul.

- Unde e? întrebă profesorul.

- Îl sărbătoresc la patru martie.

- Ca să vezi... Hîmm... Drace... Pe foc, Zina, numaidecît.

Zina o șterse cu calendarul rostogolindu-și speriată ochii, iar omul dădu din cap cu un aer dezaprobator.

- Aș putea să aflu și numele de familie?

- Sînt dispus să-mi păstrez numele ereditar.

- Ereditar? Adică?

- Gogoloi.

În biroul profesorului, stînd în picioare lingă masă, se afla Schwonder, președintele comitetului de bloc, în haină de piele. Doctorul Bormental stătea într-un fotoliu. Cu obrazii îmbujorați de ger (tocmai intrase), părea tot atît de descumpănit ca și Filip Filipovici, care stătea alături de el.

- Ce trebuie să scriem? întrebă nerăbdător acesta din urmă.

- Nimic complicai, începu Schwonder. Compuneți un atestat, cetățene profesor, după care purtătorul prezentei este într-adevăr Gogoloi Poligraf Poligrafovici, hmm... conceput în apartamentul dumneavoastră...

Bormental se foia în fotoliu, nu era în apele lui. Un tic făcea

să zvîcnească mustața lui Filip Filipovici.

- Hmm... Drace! Nici nu-ți poți închipui ceva mai stupid. Nid vorbă de conceput, ci pur și simplu... de fapt, într-un singur cuvînt...

- Asta-i treaba voastră, jubilă Schwonder răutăcios, dacă a fost conceput sau nu... La urma urmei, dumneavoastră ați efectuat experiența! Dumneavoastră l-ați creat pe cetățeanul Gogoloi.

- E foarte simplu, lătră Gogoloi care își admira în geamurile bibliotecii reflexele rubinului de la cravată.

- Ți-aș fi recunoscător, îl dojeni profesorul, dacă nu te-ai amesteca în discuție. Nu slujește la nimic să spui că-i foarte simplu, atunci cînd nu-i simplu deloc.

- Cum, n-am dreptul să mă amestec, bombăni Gogoloi, jignit.

Schwonder se grăbi să-i vină în ajutor:

- Permiteți-mi, profesore, cetățeanul Gogoloi are peifectă dreptate. E dreptul lui să participe la o discuție care-i va decide soarta, și cu atît mai mult cînd e vorba de actul de identitate: actele sînt cele mai importante lucruri pe lume.

in acest moment o sonerie asurzitoare întrerupse conversația. Filip Filipovici ridică receptorul, spuse "Da", se înroși și țipă:

- Te rog să nu mă deranjezi pentru fleacuri. La ce v-ar sluji asta? Puse cu violență receptorul în furcă.

O mulțumire prostească se dtea pe chipul lui Schwonder.

- Și acum, să ne terminăm treaba, țipă Filip Filipovici vînat de furie. Smulse o fila dintr-un bloc-notes, scrise cîteva cuvinte și citi cu-o voce iritată:

- "Certific prin prezenta"... Pe dracu, dacă... Hmmm... " că purtătorul prezentei rezultă dintr-o experiență în laborator în care s-a făcut o intervenție asupra creerului său, și că are nevoie de acte"... Oricum ai da-o, sînt împotriva acestor tîmpenii de acte... Semnat: "Profesor Preobrajenski."

- E destul de dudat, profesore, se ofuscă Schwonder, că puteți trata aceste acte drept tîmpenii. Nu pot admite în această casă prezența unui localar lipsit de acte, și care pe deasupra nu-i înscriș nici pe listele de recrutare. Și dacă

izbucnește războiul împotriva hrăpăreților de imperialiști?

- Nu mă duc la război, scheună Gogoloi adresându-se bibliotecii.

Schwonder îngheță, dar își reveni iute și remarcă politicoasă:

- Cuvintele dumitale denotă multă inconștiență, cetățene Gogoloi. Este absolut necesar să figurezi pe listele de recrutare.

- Vreau să figurez pe liste, dar în ceea ce privește lupta, mai la coadă, replică Gogoloi fără nici o jenă, aranjându-și nodul cravatei.

Veni rîndul lui Schwonder să fie descumpănit. Preobrajenski aruncă lui Bormental o privire tristă și furioasă în același timp: "Frumoasă concepție, nu-i așa?" Doctorul răspunse cu un semnificativ dătinat din cap.

- Am fost grav rănit în timpul operației, gemu trist Gogoloi. Iată cum m-au aranjat, adăugă arătându-și fruntea străbătută de-o cicatrice recentă.

- Să fii oare un anarho-individualist? Întrebă Schwonder ridicînd din sprîncene.

- Asta îmi dă dreptul la scutire, replică Gogoloi.

- De acord, foarte bine, o să vedem mai tîrziu, răspunse Schwonder surprins. Pe moment vom trimite atestatul la poliție ca să-ți faci actele.

- Nu cumva... îl întrerupse brusc Filip Filipovici, muncit vizibil de un gînd, nu cumva aveți o cameră liberă în casa asta? Sînt dispus s-o cumpăr.

Pupilele negre ale lui Schwonder se umplură de scînteii gălbui.

- Nu, profesore, regretăm mult. Și nici nu se-ntrevede vreo posibilitate.

Profesorul strînse din buze și nu răspunse nimic. Soneria stridentă a telefonului răsună iar. Fără să răspundă, Filip Filipovici smulse receptorul din furcă și-l lăsă să se bălăngăne la capătul firului albastru. Toată lumea tresări. "Îl lasă nervii pe bătrîn", gîndi Bormental. Schwonder îi mitralie pe toți cu privirea, salută și ieși. Gogoloi îl urmă îndeaproape, bocănind cu ghețele lui de lac.

Profesorul și Bormental rămaseră singuri. După o clipă de

liniște, Filip Filipovici clătină încet din cap și spuse:

- E un coșmar, un adevărat coșmar. Ați văzut? Vă jur, dragă doctore, am suferit în două săptămîni mai mult decît în ultimii paisprezece ani. Ce creatură!

În depărtare se auzi înăbușit un zgomot de sticlă spartă, apoi un țipăt ascuțit de femeie care încetă numaidecît. Un duh rău se prelingea printre tapiseriile culoarului, avansînd către sala de consultații. Apoi un brusc vacarm, și duhul o porni cu toată viteza în sens invers. O ușă se trînti și din bucătărie răzbătu strigătul slab al Dariei Petrovna. Apoi un urlat al lui Gogoloi.

- Doamne, ce s-o mai petrece? țipă Filip Filipovici repezindu-se spre ușă.

"O pisică", gîndi Bormental, și o zbughi pe urmele profesorului. Cei doi străbătură fugind culoarul, năvăliră în veatibul și o luară către toaletă și camera de baie. Zina țîșni din bucătărie și se aruncă literalmente în brațele lui Filip Filipovici.

- De cîte ori am repetat sâ nu lăsați să intre pisici? țipă scos din fire acesta. Unde-i individul? Ivan Arnoldovici, pentru numele lui Dumnezeu, du-te să liniștești pacienții din sala de așteptare!

- În camera de baie, e în camera de baie, blestematul! țipă Zina, la capătul puterilor.

Filip Filipovici se azvîrli în ușa camerei de baie, care rezistă.

- Deschide imediat!

Drept răspuns, în spatele ușii închise ceva sări pe pereți, se auziră zgomote de faianță spartă și vocea lui Gogoloi care începu să urle: "O s-o omor pe loc!" Apa curgea gîlgîind în țevi. Filip Filipovici împingea de zor în ușă, încercînd s-o facă să cedeze. Daria Petrovna apăru pe pragul ușii de la bucătărie, nădușită, cu chipul răvășit. Apoi oberlichtul dintre bucătărie și camera de baie se sparse. Cîteva cioburi căzură și- n urma lor apăru un fel de sergent de stradă, o pisică tigrată de-o mărime incredibilă cu o panglică albastră la gît. Căzu în mijlocul mesei într-o tavă mare, lunguiață, pe care o sparse în două, sări pe pămînt ținîndu-se o clipă în echilibru pe trei picioare, mișcîndu-l pe-al patrulea de parcă ar fi schițat o figură de balet, apoi

dispăru prin ușa abia crăpată ce dădea pe scara de serviciu. Ușa se deschisese mai larg și în locul pisicii apăru chipul unei bătrîne înfofoli le într-un fular. O rochie cu buline albe își făcu intrarea în bucătărie. Bătrîna își șterse gura știrbă, iscodi cu ochisorii ei pătrunzători prin toată bucătăria și exclamă: "Isuse Cristoase!"

Filip Filipovici, livid, traversă bucătăria și o întrebă cu un aer amenințător:

- Și dumneata ce vrei?

- Aș vrea să-l văd pe dinele vorbitor, răspunse bătrîna cu slugărnice și-și făcu semnul crucii.

Filip Filipovici păli și mai mult, se apropie de bătrînă pînă aproape e-o atingă și spuse c-o voce ștrangulată:

- Piei de-aid, cît mai repede!

Bătrîna bătu în retragere și svîrli pe-un ton ofensat:

- Sînteți într-adevăr prost crescut, Domnule Profesor.

- Afară, am spus! Ochii lui Filip Filipovici deveniră tot atît de rotunzi ca ai unei bufnițe. Bătrîna odată plecată, se duse și trînti după ea ușa de serviciu.

- Daria Petrovna, doar v-am spus foarte dar...

De disperare, Daria Petrovna își frîngea mîinite.

- Dar Filip Filipovici, ce-ați fi vrut să fac?... Zilnic e așa, aceeași gloată. Îți vine chef să lași totul baltă.

În camera de baie apa continua să curgă cu un zgomot surd și amenințător, dar vocile tăcuseră. Doctorul Bormental apăru.

- Ivan Arnoldovid, ascultați-mă vă rog... Hmm... Cîți bolnavi sînt?

- Doisprezece.

- Trimiteti-i acasă pe toți, nu mai primesc azi. Filip Filipovici băti cu degetul în ușa și strigă:

- Leși imediat de-acolo! De ce te-ai încuiat?

- Hau, hauuu, răspunse vocea plîngăreață și morocănoasă a lu Gogoloi.

- N-aud nimic, drăcia dracului. Închide apa!

- Hauu, hauuu!

- Închide odată apa! Nu-mi dau seama ce pune la cale...

Filip Filipovici urla, își ieșise din țîțîni. Din bucătărie, Daria și Zina admirau spectacolul, profesorul se deslănțui din nou împotriva ușii.

- E acolo! țipă Daria Petrovna din bucătărie.

Filip Filipovici se grăbi. Din oberlichtul spart ieșea capul lui Poligra Poligrafovici. Chipul îi era convulsionat, ochii îi lăcrimau, și pe nas avea o zgîrietură roșie de curînd dobîndită.

- Ai înnebunit? întrebă Filip Filipovici. De ce nu ieși de-acolo?

Gogoloi aruncă o privire speriată în spatele lui și răspunse:

- M-am încuiat cu cheia.

- Răsuțește cheia, ce dracu. N-ai văzut niciodată o broască?

- Nu vrea să se deschidă.

- Doamne! A pus siguranța! țipă Zina împreună-și mîinile.

- Butonul, ăla de pe broască! țipa Filip Filipovici silindu-se să acopere zgpmotul apei. împinge-l în jos! în jos!

Gogoloi dispăru, și reapăru cîteva clipe mai tîrziu.

- N-am găsit nimic! latră el, înspăimîntat.

- Aprinde lumina!

- Scîrba aia de pisică a spart becul, răspunse Gogoloi. O prind eu pe ticăloasa asta. Dar a deschis un robinet și acum nu-l găsesc.

Cei trei își împreunară mîinile și rămaseră nemișcați.

Cînd minute mai tîrziu, Bormental, Zina și Daria Petrovna stăteau așezați unul lîngă celălalt pe covorul ud pe care-l făcuseră sul și-l împinseseră pînă în fața băii. Iar acum, unindu-și forțele, împingînd toți trei cu fundul, încercau să-l îndese în partea de jos a ușii.

În acest timp, Feodor, portarul, luminînd cu-o lumînare ce data de la nunta Dariei Petrovna, încerca, cocoțat pe-un scăunel de lemn, să ajungă la oberlichtul bucătăriei. Turul pantalonilor lui cu cercuri mari apăru pentru o clipă în văzduh și apoi dispăru prin deschizătură.

- Haa, haa...

Prin hărmălaia apei, Gogoloi continua cu văicăreala.

Apoi vocea lui Feodor:

- Trebuie să deschidem, Filip Filipovici. Dă-o-ncolo de apă, o s-o ștergem cînd intră în bucătărie.

Cei trei abandonară postul de pe covor, ușa băii se deschise și șuvoiul se revărsă pe culoar. Se formară trei curenți: primul se scurse în toaleta din față, al doilea o luă la dreapta, în direcția bucătăriei și al treilea ajunse în vestibul, la stînga. Bălăndu-se și țopăind, Zina se duse să închidă ușa

vestibulului. Cu apă pînă și-n păr, Feodor zîm- bea, nu se știe prea bine de ce. "Mi s-a făcut rău, avea presiune mare, explică el."⁴

- Și celălalt, unde s-a dus? întrebă Filip Filipovici, blestemînd în timp ce-și ferea piciorul din calea apei.

- Îi e frică să iasă, explică Feodor zîmbind prosteste.

- O să mă bați, tăicuțule? se auzi din baie vocea plîngăreață a lui Gogoloi.

- Idiotule! se mulțumi să spună Filip Filipovici.

Zina și Daria Petrovna, cu fustele suflecate pînă la genunchi și apoi Gogoloi și portarul, cu picioarele goale, cu pantalonii suflecați, absorbeau apa de pe podeaua bucătăriei cu cîrpe pe care le storceau apoi în chiuvetă sau îrgăleți murdare. Cuptorul părăsit sfîrîia. Apa care scăpase prin ușa de serviciu inundase scara și ajunsese pînă la subsol. La intrare, Bormental stînd pe vîrfuri în mijlocul unei bălți, parlamenta cu vizitatorii prin ușa abia întredeschisă.

- Astăzi nu se acordă consultații, profesorul nu se simte bine. Vreți să vă îndepărtați de la ușă, s-a spart o conductă de apă...

- Și cînd se reiau consultațiile? insistă o voce în spatele ușii. N-aș vrea decît cîteva minute...

- Imposibil. (Bormental reveni cu călcîiele pe pămînt.) Profesorul e țintuit la pat, și s-a spart o conductă. Mîine. Zina! Fii drăguță, vino să șlergi aici, altfel apa ajunge pe scara principală.

- N-avem destule cîrpe.

- Trebuie să luăm unelte, strigă Feodor. Imediat.

Țîrîiturile soneriei se succedau una după alta, și Bormental era tot timpul cu picioarele în apă.

- Pentru cînd, operația?

Vocea insistă și persoana încercă să se strecoare prin deschizătura ușii.

- S-a spart o conductă...

- Am galoși...

Siluate întunecate se îngrămădeau în spatele ușii.

- Imposibil, reveniți mîine.

- Dar aveam oră reținută.

- Mîine. Conducta de apă a provocat un dezastru. j

Cu un pahar în mînă, Feodor începu să sece lacul ce se întindea la picioarele doctorului. Cît despre Gogoloi, inventase un nod procedeu: confecționase un sul gros din cîrpe pe care-l împingea înainte, tîrîndu-se cu burta pe podea, prin apă, de la intrare pînă la toaletă. Daria Petrovna era furioasă;

- Nu poți să-l storci în chiuvetă în loc să-l tîrîi așa prin tot apartamentul, banditule? ;

- Ce chiuvetă, răspuse Gogoloi, tîrîndu-și mai departe sulul, nu vezi că nu mai face față.

Filip Filipovici, încălțat cu șosete albastre cu dungi, își făcu apariția cocoțat pe-o scărișta dublă pe care înainta în mod periculos pe culoar, străduindu-se să-și mențină echilibrul.

- Nu mai răspunde, Ivan Arnoldovici, și du-te-n cameră să te odihnești. O să-ți dau niște papuci.

- Nu-i nimic, Hlip Filipovici, un fleac.

- Pune-ți cel puțin niște galoși.

- N-are importanță. De lapt, am deja picioarele ude.

- Dumnezeule! se neliniști profesorul.

- Ați văzut isprava bestiei aleia scîrboase, exclamă fără ezitare Gogoloi, care, pe vine, scotea apa cu o supieră.

Bormental închise ușa și, nemaiputîndu-se abține, izbucni în rîs. Nările lui Filip Filipovici palpitară. În spatele ochelarilor ochii lui începură să arunce scînteii.

- Despre cine vorbești, mă rog frumos? îl întrebă pe Gogoloi din înaltul scării.

- Despre pisică. Canalia asta, răspuse Gogoloi.

Profesorul își veni în fire.

- Vrei să-ți spun ceva, Gogoloi? În viața mea n-am întîlnit o ființă atît de nerușinată ca tine.

Bormental rîse scurt, și profesorul urmă:

- Nu ești altceva decît un bădăran. Cum îndrăznești? Nu-ți ajunge că ai făcut toate astea, îți mai permiți și să... De necrezut!

- Spune-mi, Gogoloi, interveni Bormental, cît timp o să mai alergi după pisici? Nu-ți-este rușine? E monstruos, ești un sălbatic!

Gogoloi se posomori.

- Sălbatic, eu? Cîtuși de puțin. Dar nu pot suporta pisicile în

apartament. Umblă tot timpul după furat. A mâncat umplutura Dariei: am vrut să-i dau o lecție.

- Tu ai nevoie de-o lecție! replică Filip Filipovici. Privește-te în oglindă.

- Era cât pe ce să mă chiorască, încheie Gogoloi cu un aer lugubru, ducându-și o mână murdară la ochi.

Parchetul înegrit de umezeală începu să se usuce, dar oglinda era încă acoperită*de un abur persistent. Soneria nu mai sunase demult. Filip Filipovici se afla în vestibul, cu picioarele vîrte în niște papuci de marochin roșu.

- Ține, Feodor, uite, pentru dumneata.

- Mulțumesc mult.

- Du-te să te schimbi fără întârziere. Așteaptă: spune-i Dariei Petrovna să-ți servească un pic de votcă.

- Mulțumesc. (Feodor ezită o clipă, apoi se decise.) Mai e ceva, Filip Filipovici. Scuzați-mă, dar e în legătură cu geamul de la apartamentul șapte. Cetățeanul Gogoloi a aruncat cu pietre...

- După o pisică? întrebă pfofesorul brusc enervat.

- Nu, nu, după stăpînul apartamentului, care voia să-l urmărească în justiție.

- Drace!

- A sărutat-o pe bucătăreasă și celălalt l-a alungat. Apoi s-au certat.

- Pentru numele lui Dumnezeu, să mă previi de-ndată dacă mai auzi vorbindu-se de astfel de lucruri! Cît îți datorez?

- O rublă și jumătate.

Filip Filipovici scoase din buzunar trei monede strălucitoare și le întinse lui Feodor.

- Să dai o rublă jumate unui ticălos ca ăsta, zău dacă nu-i păcat, se auzi o voce înăbușită. Și-apoi, el însuși...

Filip Filipovici se întoarse, își mușcă buzele și fără să scoată o vorbă îl împinse pe Gogoloi în sala de așteptare și-l încuie cu cheia, înăuntrul, Gogoloi protestă imediat, izbind cu pumnii în ușă.

- Destul! strigă Filip Filipovici cu un glas trist.

- Nu-ncape îndoială, comentă Feodor insinuant, în viața mea n-am văzut un tip atît de obraznic.

Bormental apăru ca din pământ.

- Vă rog, Filip Filipovici, nu vă faceți griji.

Energicul esculap deschise ușa, pătrunse în sala de așteptare și pronunță cu un glas ce răzbătea pînă afară:

- Ce-nseamnă asta? Te crezi într-o tavernă?

- Așa... aprobă Feodorsententios, așa-itrebuie... Și-oscărmâneală bună...

- Hai, du-te, Feodor, murmură trist Filip Filipovid.

- Scuzați-mă, Filip Filipovici, dar îmi pare rău pentru dumneavoastră.

- Nu, nu și iarăși nu! insistă Bormental, te rog să-l pui.

- Ce să pun... să pun... bombăni Gogoloi, nemulțumit.

- Vă mulțumesc, doctore, spuse amabil Filip Filipovid, cît despre mine, eu am renunțat să-i mai fac observații.

- În orice caz, nu-ți voi mai permite să mîînd pînă nu-l pui. Zina, i-ai maioneza.

- Cum adică, s-o ia? se neliniști Gogoloi. îl pun, îl pun. Și ferind cu o mînă farfuria de întreprinzătoare Zina, cu cealaltă mînă își prinse șervetul în jurul gîtului, ceea ce-l făcu să semene cu un client ce-și așteaptă rîndul la bărbier.

- Și cu furculița! adăugă Bormental.

Gogoloi scoase un oftat și începu să înmoaie bucăți de nisetru în sosul gros.

- îmi mai dați un pic de votcă? cerși el.

- N-ai băut destul? se informă Bormental. Am impresia o-ai cam abuzat în ultimul timp.

- Vreți să faceți economie? întrebă Gogoloi, privind viclean,

- Nu vorbi prostii, interveni Filip Filipovici, seVer.

- Lăsați, profesore, mă ocup eu de asta. Ascultă, Gogoloi. Spui ineptii, și cel mai revoltător e că le proferezi cu-atîta siguranță, pe-un ton fără replică. Evident nu trebuie să economisesc vodca, cu atît mai mult cu cît nu este a mea ci a profesorului. Realitatea e că, în primul rînd îți face rău, și în al doilea rînd nici chiar fără vodcă nu știi să te porți. Bormental făcu un gest către bufetul cu geamurile parțial închise.

- Zinodka, mai dă-mi un pic de pește, te rog, spuse profesorul.

Între timp, Gogoloi luase carafa și-și turnase un pahar de vodcă, spionîndu-l pe Bormental cu coada ochiului.

- Trebuie să-i servești și pe ceilalți, remarcă asistentul. Și în această ordine: mai înlîi, Filip Filipovici, apoi eu, și la urmă tu.

Cu un surîs ironic abia perceptibil, Gogoloi umplu paharele.

- La voi totul e reglementat ca pe-un portativ: șervetul aici, cravata acolo, "scuzați-mă", "vă rog", "mulțumesc". Viața adevărată e altfel. Vă chinuiți cu toate astea de parcă-ați mai fi pe vremea țarului.

- Atund te-aș întreba ce faceți voi în "adevărata viață"? Gogoloi nu răspunse la această întrebare a lui Filip Filipovici, dar ridică paharul și declară:

- Ei bine, vă doresc tuturor...

- Și ție la fel, răspunse nu lipsit de ironie Bormental. Gogoloi goli paharul, făcu o strîmbătură, își apropie de nas o bucată de pîine, o adulmecă și o înghiți, în timp ce ochii i se umpleau de lacrimi.

- Trecutul, proferă pe neașteptate Filip Filipovici, ca pierdut în gînduri. Bormental îi aruncă o privire uimită.

- Pardon?

- Trecutul! repetă profesorul. Nu-i nimic de făcut. Klim. Bormental îl privi în ochi, cu un aer deosebit de interesat.

- Credeți, Filip Filipovici?

- Nu cred, sînt sigur.

- Ar fi posibil.. Bormental se întrerupse uitîndu-se la Gogoloi. Acesta îl privea încruntat, cu un aer bănuitor.

- **Spăter...** spuse cu glas scăzut Filip Filipovici.

- **Gut,** răspunse asistentul.

Zina aduse curca. Bormental îi servi lui Filip Filipovid un pahar de vin roșu și-i propuse unul și lui Gogoloi.

- Nu vreau. Aș prefera vodcă. Cu fața strălucind, sudoarea bro- bonindu-i fruntea, Gogoloi începu să se însuflețească. Se pare că vinul îl domolise un pic pe Filip Filipovici: cu privirea limpezită se uita acum mai binevoitor la Gogoloi, al cărui cap negridos se contura pe fondul șervetului ca o muscă într-o cană cu lapte.

Înviorat de masă, Bormental era plin de neastimpăr.

- Ce facem astă seară? îl întrebă pe Gogoloi.

Acesta făcu cu ochiul.

- Mergem la drc, ăsta-i cel mai bun lucru.

- Toată ziua la circ, observă Filip Filipovid blajin, mi se pare tare plictisitor. În locul vostru aș încerca măcar o dată să merg la teatru.

- Nu merg la teatru, spuse Gogoloi ostil, și-și făcu semnul crudi în dreptul gurii.

- Rîgîitul în timpul mesei taie pofta de mîncare celorlalți, observă automat Bormental. Scuză-mă dar... de fapt ce ai împotriva teatrului?

Gogoloi privi prin paharul gol ca print-un ocean, cugetă o dipă, și răspunse țuguindu-și buzele:

- E pentru imbecili... Vorbesc, vorbesc... curată contrarevoluție.

Filip Filipovid se lăsă pe speteaza scaunului și isbucni într-un rîs sardonice, o adevărată explozie de aur scînteietoare. Bormental se mulțumi să ridice capul.

- Ar trebui să mai dteșli cîte ceva, propuse el. Altfel, știi...

- Dar dtesc, dtesc... Și Gogoloi își turnă cu un gest rapid și lacom o jumătate de pahar de. vodcă.

- Zina, strigă Filip Filipovid, alarmat, ia vodca. Nu mai avem nevoie. Și ce citești?

O imagine apără în mintea profesorului: o insulă pustie, un palmier, un om înfășurat în piei de animale... "Robinson probabil că..."

- Am dtit... cum îi spune?... **Correspondenta lui Engels cu ... cum dracu?... cu Kauțki.**

Bormental care tocmai ducea la gură o bucată de carne albă rămase cu mina în aer, iar Filip Filipovid vărsă un pic de vin.

Gogoloi profită și dădu pe gît paharul de vodcă. Profesorul puse coatele pe masă și-l întrebă pe Gogoloi privindu-l fix:

- Îmi dai voie să te întreb ce ai reținut din această lectură?
- Gogoloi ridică din umeri.
- Nu sînt de acord.
- Cu dne? Cu Engels sau cu Kauțki?
- Amîndoi.
- Foarte interesant, într-adevăr... Și tu personal, ce propui?
- Ce să propun? Scriu și iar scriu... Un congres aici, nemți acolo... îți crapă capul. Nu trebuie altceva, decît să iei totul și apoi să-mpartîi.

- Exact cum mă gîndeam, urlă Filip Filipovici bătînd cu palma în masă. Eram sigur!

- Și știi cum? făcu Bormental interesat.
- Nu trebuie căutate mijloacele, explică Gogoloi pe care vodca îl făcuse vorbăreț, nu-i complicat: sînt unii care au apartamente cu șapte camere, patruzeci de perechi de pantofi, și alții care bat străzile și caută ceva de halit prin lăzile de gunoi.

- Bineînțeles, la noi fad aluzie and vorbești despre apartamente de șapte camere? întrebă profesorul sfidător, încruntînd din sprîncene.

Gogoloi își trase capul între umeri și tăcu.

- Foarte bine, n-am nimic împotriva partajării. Cîți pacienți ați amînat ieri, doctore?

- Treized și nouă, răspunse prompt Bormental.
- Hmm... Trei sute nouăzed de ruble. Luînd în considerare trei persoane - nu le punem la socoteală pe femei, Daria Petrovna și Zina - asta face pentru tine, Gogoloi, trei sute de ruble. Fii amabil și plătește-mi-le.

- Asta-i hună, răspunse Gogoloi cuprins de spaimă, și pentru ce mă rog?

- Pentru robinet și pisică! izbucni Filip Filipovid, părăsind tonul de ironie calmă.

- Filip Filipovid! se grăbi Bormental, alarmat.
- Așteaptă. Pentru scandalul pe care l-ai provocat și care ne-a obligat să oprim consultațiile. Este intolerabil! Un om care începe să sară ca un sălbatic în tot apartamentul, care zmulge

robinetele! Și care a omorât pisica doamnei Polasuhher? Care...

Bormental completă...

- Și alaltăieri ai mușcat o femeie pe scară, Gogoloi.

- Ești... se-nroși Filip Filipovid.

- Mi-a dat o labă peste bot, scheună Gogoloi, doar nu-i un bot public.

- A lâcut-o pentru că ai dupit-o de sân! strigă Bormental răstumînd

o cană. Ești...

Urletele lui Filip Filipovici, dezlănțuit, acoperiră vocea doctorului.

- Ești pe treapta cea mai de jos a evoluției, o ființă mediocră din punct de vedere intelectual, toate actele tale sînt de-a dreptul animalice, și în prezența a două persoane de formație superioară îți permiți, cu o dezinvoltură intolerabilă, să dai sfaturi de ordin cosmic, și de o stupizenie tot atît de cosmică asupra împărțirii bunurilor... Și pe lîngă astea, te îmbuibi cu pastă de dinți.

- Alaltăieri, preciza Bormental.

- Ia uitel Să-ți intre bine în cap! Și pentru că veni vorba, de ce ai furat alifia cu oxid de zinc pe care o ai pe nas?... Ar trebui să taci și să asculți la ce ți se spune. Studiază ca să fii un membru aproape acceptabil al societății socialiste. De fapt, cine e secătura care ți-a dat cartea aia?

- Pentru dumneavoastră toți sînt secături, răspunse Gogoloi înfricoșat și buimăcit de acest atac pe două fronturi.

- Cred că știu, strigă Filip Filipovici, roșu de mînie.

- Bine, așa-i. Schwonder mi-a dat-o. Nu-i o secătură... A făcut-o ca să mă formeze...

- Văd cum ești format de Kauțki, strigă profesorul care începuse să devină tot mai livid. Apăsă furios un buton în perete. Exemplul de azi o dovedește de minune. Zina!

- Zina! strigă Bormental.

- Zina! urlă Gogoloi, terorizat.

Zina apăru, palidă.

- Zina, acolo în sala de așteptare... E-n sala de așteptare, nu-i așa?

- Da, acolo, răspunse umil Gogoloi, e verde, verde-gri.

- O carte verde...
- Asta-i, o veți arde, strigă Gogoloi disperat. Apartține statului, e de la o bibliotecă!
- Corespondența lui... cum naiba-l cheamă... Engels, cu diavolul âlălalt... Pe foc!

Zina dispăru.

- Iar pe acest Schwonder, strigă Filip Filipovici mușcînd cu înverșunare dintr-o aripă de gîscă, o să-l spînzur, pe cuvînt de onoare, de primul copac ce-mi va ieși în cale. Porcul ăsta s-a fixat în casa asta ca un abces. Nu-i ajunge că scrie tîmpenii defăimătoare pe la ziare...

Gogoloi privi pieziș către profesor, cu o ironie răutădosă. Filip Filipovici îi întîlni privirea dar tăcu. "O să se întîmple o nenorocire în apartamentul ăsta", gîndi profetic Bormental. Zina aduse pe-o farfurie rotundă o prăjitură roșie pe-o parte și rozalie pe cealaltă parte și puse o cafetieră pe masă.

- N-o să mînînc, amenință Gogoloi.
- Nimeni nu te-a invitat. Poartă-te cum se cuvine. Doctore, vă rog.

Masa se sfîrși în tăcere. Gogoloi scoase din buzunar o țigară mototolită și începu să fumeze. Filip Filipovici termină cafeaua și apoi privi la ceas și-l puse să sune la opt fără un sfert. Apoi, așa cum făcea adesea, se lăsă pe spătarul gotic și luă ziarul de pe măsută.

- Vă rog, doctore, însoțiți-l la circ. Dar pentru numele lui Dumnezeu, studiați programul, să hu fie pisici.

- Canaliile astea au voie să intre la circ? întrebă Gogoloi cu un aer amenințător.

- Lasă să intre pe oricine, răspunse ambiguu Filip Filipovici. Ce programe sînt?

- La circul Solomonski, începu să dtească Bormental, sînt cei patru... lussems și "omul din punctul mort".

- Ce sînt acești lussems? întrebă bănuitor Filip Filipovici.
- Dumnezeu știe. E pentru prima dată că întîlnesc cuvîntul ăsta.

- Atunci poate-i mai bine să vedem ce este la Nikitin. E absolut necesar ca totul să fie foarte clar.

- La Nikitin... Nikitin... iată-l, elefanți și "regele acrobației".

- Foarte bine. Ce zici de elefanți, dragul meu Gogoloi? Întrebă profesorul, cu un aer sceptic.

Gogoloi se simți jignit.

- Ce, credeți că eu nu pricep nimic? O pisică e cu totul altceva. Elefanții sînt animale folositoare.

- Perfect. Din moment ce sînt utili, du-te să-i vezi. Încearcă să-l așuți pe Ivan Arnoldovici. Și nu zăbovi pe la bufet! Vă rog, doctore, fără bere. ?

Zece minute mai tîrziu Ivan Arnoldovici și Gogoloi, purtînd pe cap o șapcă ă la Donald și înfășurat într-o manta de postav cu gulerul ridicat, plecară la circ. Liniștea reveni în apartament.

Filip Filipovid se duse în cabinetul de lucru. Aprinse lampa cu abajur verde și o lumină blîndă se răspîndi. Profesorul începu să se plimbe de colo-colo. Minute în șir capătul verzui al trabucului sdnteia în încăpere. Filip Filipovici ținea mîinile în buzunar și gînduri sumbre îi chinuiau fruntea înaltă de savant. Plescăia din buze, fredona printre dinți și mormăia neîncetat ceva. În sfîrșit puse trabucul în scrumieră, se apropie de un dulap din sticâ și aprinse cele trei lămpi puternice din plafon care scăldară biroul în lumină. Luă un mic bocal de pe al treilea raft și-l examinează cu un aer preocupat. În lichidul dens și transparent era suspendat micul tampon albidos care fusese extras din creierul lui Gogoloi. Dînd din umeri, cu gura crispată, scoțînd mormăituri inarticulate» Filip Filipovici îl devora din priviri, ca și cum încerca să descopere în acest micuț gogoloi plutitor cheia evenimentelor de necrezut care bulversaseră casa Kalabuhin.

Și poate că savantul o va găsi? Cînd termină de examinat, puse bocalul la loc în dulap, încuie ușa cu cheia, puse cheia în buzunarul vestei și se trînti pe divanul din piele, cu capul între umeri și mîinile înfundate în buzunarele hainei. Rămase îndelung așa, morfolind capătul unui al doilea trabuc și în sfîrșit, ca un bătrîn Faust, exclamă în singurătatea verde a camerei:

- Dumnezeule, cred c-am s-o fac.

Nu-i răspunse nimeni. Totul amuțise în apartament După cum se știe, după ora unsprezece, nu mai e aproape nici o mișcare pe ulița Obuhov. Din cînd în cînd răsuna pasul cîte unui trecător întîrziat. Cu mîna în buzunarul vestei Filip Filipovici

asculta melodia liniștitoare a ceasului muzical... Aștepta ou nerăbdare întoarcerea lui Gogoloi și a doctorului Bormental.

E greu de știut ce hotărîse Filip Filipovici. Nu a întreprins nimic deosebit în timpul săptămînii care urmă, și poate tocmai datorită acestei inactivități viața casei păru deosebit de bogată în evenimente.

La șase zile după episodul cu apa și pisica, Gogoloi primi vizita tînărului care se dovedi a fi o tînără. Ea îi dădu actele de identitate și Gogoloi le vîrî imediat în buzunar. După care îl strigă pe doctorul Bormental.

- Bormental!

- Nu! Ți-am mai spus să mă chemi cu numele și patronimul, răspunse doctorul schimbîndu-se la față. (E bine să notăm că, în timpul celor șase zile, chirurgul găsisese motive să se certe de opt ori cu elevul lui. În apartamentul din ulița Obuhov, atmosfera era încordată.)

- Atunci, spune-mi și tu pe nume și patronim, replică Gogoloi cu o togică irefutabilă.

- Nu! tună Filip Filipovici din pragul ușii, nu-ți permit să folosești acel nume și acel patronim în casa mea. Dacă nu vrei să vă spun familiar "Gogoloi", atunci eu și doctorul Bormental vă vom spune "Domnule Gogoloi".

- Nu sînt domn, domnii sînt toți la Paris! Iatră Gogoloi.

- Iar isprava lui Schwonder! Țipă Filip Filipovici. Mă voi ocupa mai tîrziu de secătura asta. Atît timp cît voi locui în acest apartament, aia nu va exista altceva decît "Domn". Altfel, trebuie ca cineva să plece, și acela vei fi rr,ei degrabă tu decît eu. Voi da chiar azi anunț la ziar, și crede-mă, îți voi găsi o cameră.

- Asta-i, n-oi fi atît de idiot ca să plec de aici, răspunse Gogoloi pe- un ton care nu lăsa nîd o îndoială asupra intențiilor sale.

- Cum? făcu Filip Filipovici cu fața atît de schimbată că Bormental se repezi și-l reținu de mîneacă, plin de duioasă soliditudine.

Nu fiți obraznic, **Domnule** Gogoloi! Bormental aproape că strigă. Gogoloi făcu o mișcare de retragere, scoase din buzunar trei foi de hîrtie, una verde, una galbenă și una albă, și zise arătîndu-le cu degetul:

- Priviți. Sînt membru al asociației de locatari din imobil, și am dreptul să ocup supralața de cinci metri pătrați în apartamentul numărul cinci la locatarul principal Preobrajenski. (Gogoloi se gîndi o clipă și adăugă cîteva cuvinte pe care Bormental le înregistra mașinal ca pe o nouă expresie a creaturii: "La revedere și n-am cuvinte!"¹¹)

Filip Filipovici își mușcă buzele și făcu imprudența să pronunțe:

- Pîna la urmă îl omor pe acel Schwonder.

Ochii lui Gogoloi marcară interesul viu pe care i-l treziseră aceste cuvinte.

- Filip Filipovici, **vorsichtig...** începu Bormental pe-un ton de punere în gardă.

- Da, dar îl știți cît e de josnic! continuă Filip Filipovici în rusă. Să-ți intre în cap, Gogoloi... domnule, dacă-ți mai permiți o astfel de ieșire, te voi lipsi de masă și în general îți voi suprima orice hrană în această casă. Cînd metri pătrați - perfect! Dar petecul ăla de hîrtie nu mă obligă să te hrănesc!

Lui Gogoloi i se făcu frică și întredeschise gura.

- Nu pot sta fără să mînhînc, mormăi el. Unde îmi voi găsi rația zilnică?

- Atunci poartă-te cum se cuvine! făcură într-un glas cei doi esculapi.

Gogoloi se potoli și în ziua aceea nu mai provocă nimănui nici un neajuns, dacă nu-l punem la socoteală pe el însuși: profitînd de o scurtă absență a lui Bormental, luă aparatul lui de ras și se tăie atît de profund pe obraz încît profesorul și Bormental îl cusură în cîteva puncte ceea ce provocă urlete și plînsese.

Noaptea următoare, Filip Filipovici și devotatul Bormental rămase în penumbra verde a biroului profesorului. În casă, toată lumea dormea. Profesorul îmbrăcase halatul de casă albastru, iar în picioare avea papucii roșii. Bormental era în cămașă și arbora bretele bleumarin. Pe măsuta dintre cei doi, în vecinătatea unui album, se găsea o sticlă de cogniac, o

farlurioară plină de lămâie și o cutie cu trabucuri. În încăperea plină de fum, cei doi oameni de știință discutau cu pasiune ultimul eveniment. În acea seară Gogoloi șterpelise din biroul profesorului două bancnote de zece ruble puse sub un pressepapier, dispăruse din apartament și se întorsese târziu, beat criță. Dar asta nu era totul. Adusese cu el doi necunoscuți care făcuseră scandal pe scară și-și manifestaseră intenția de a-și petrece noaptea în casă ca oaspeți ai lui Gogoloi. Indivizii n-au plecat decît după ce Feodor care asistase la aceasla scenă, cu o manta largă zvîrlită peste cămașa de noapte, chemase postul de miliție numărul patruzeci și cina. Indivizii o șterseră de-ndată ce Feodor a pus jos receptorul. După plecarea lor nu s-a mai găsit nici măcar urma scrumierei de malachit care stătea pe consola de la intrare. Au dispărut de asemeni căciula de castor a lui Filip Filipovici și bastonul cu inscripția în litere de aur: "Scumpului și stimatului Filip Filipovici, internii recunoscători în acea zi..."¹¹ și la o oarecare distanță cifra romană X.

- Cine sînt indivizii ăștia? întrebasese profesorul amenințîndu-l pe Gogoloi cu pumnul.

Acesta, clătîindu-se și ținîndu-se de hainele de blană ce atîrnau în vestibul mormăise că nu-i cunoștea, că nu erau niște pui de cățea ci niște țipi grozavi.

- Cel mai surprinzător e că erau amîndoi complet beți... Cum au făcut-o? se miră Filip Filipovici, privind locul de pe polița pe care îl ocupase pînă nu demult prețiosul baston.

- Specialiști, explicase Feodor ducîndu-se să se culce, cu o rublă în buzunar.

Cîl despre cele douăzeci de ruble. Gogoloi negă categoric și dădu explicații confuze din care reieșea că nu era singur în apartament.

- Ah, ah! poate că le-a luat doctorul Bormental? se întrebă Filip Filipovici, cu un glas din care răzbatea amenințarea.

Gogoloi ezită, deschise ochii împăienjeniți și emise o ipoteză:

- Poate că le-a luat Zina...

- Ce? strigă Zina care se ivise în prag ca o apariție, ținîndu-și cu mîna corsajul descheiat. Cum îndrăznești?...

Gîlul profesorului se congestiona.

- Calm, Zinușka, spuse el făcînd spre ea un gest liniștitor, nu te neliniști, o s-o lămurim.

Zina începu să urle, cu gura căscată și mîna la claviculă.

- Zina, nu ți-e rușine? Cine-ar crede... Ce rușine! Începu să spună Bormental descumpănit. Și profesorul:

- Hai, Zina, dă-mi voie să-ți spun că ești o proastă.

Vaietele Zinei s-au oprit de la sine, și toată lumea tăcu, Gogoloi începuse să se simtă rău. Lovindu-se cu capul de pereți, scotea un sunet care nu era nici "i" nid "o" ci ceva asemănător cu "iuhuh!". Chipul îi era palid, iar bărbia îi tremura spasmodic.

- Trebuie să-i dăm o găleată, secăturii așteia - să nu verse pe jos. E una în sala de tratament.

Și toată lumea începu să alerge și să se agite în jurul lui Gogoloi. Când l-au dus la culcare, articulă cu mare efort, sprijinindu-se de Bormental, o serie de înjurături cu un glas foarte blînd și melodios.

Toate acestea se petrecuseră pe la ora unu. Acum era aproape trei dimineața, dar în birou, cei doi bărbați exdtați de cognac și de lămîie, erau plini de avînt. Consumul de trabucuri fusese atît de substanțial încît fumul plutea prin încăpere în trîmbe compacte să le tai cu cuțitul. Palid dar cu privirea hotărîtă, doctorul Bormental ridică un pahar cu silueta fragilă și declară pe un ton emoționat:

- Filip Filipovici, nu voi uita niciodată ziua cînd, biet student flămînd, m-am prezentat la dumneavoastră și dumneavoastră m-ați primit în umbra catedrei dumneavoastră. Credeți-mă, Filip Filipovici, sînteți pentru mine mai mult decît un profesor, mai mult decît un maestru... Permiteți-mi să vâ sărut, scumpe Filip Filipovici.

- Dar, desigur, dragul meu... articulă cu o voce cleioasă profesorul, emoționat, ridicîndu-se și făcînd cîțiva pași spre Bormental. Acesta îl îmbrățișa și-l sărută pe mustața stufoasă îngălbenită de tutun.

- Vâ jur, Filip Fiii...

- Sînt foarte mișcat, într-adevăr, foarte mișcat... Vă mulțumesc dragule... Mi se întîmplă să țip înainte de-a opera, iartă toanele unui bătrîn. De fapt sînt atît de singur... De **la Sevilla la Grenada...**

- Cum puteți spune așa ceva, Filip Filipovici, strigă, sincer indignat, impetuosul Bormental. Dacă nu vreți să mă jigniți, să nu mai spuneți niciodată asta.

- Mulțumesc, mulțumesc... **Către malurile sfinte...**

Mulțumesc. Iar eu m-am atașat de dumneavoastră pentru că sînteți un medic de valoare.

- Filip Filipovici, trebuie să vă mărturisesc ceva! (Bormental **se** ridică, se duse și închise cu grijă ușa coridorului, și reluă cu voce joasă.) E singura ieșire. N-aș îndrăzni să vă dau sfaturi, dar uitați-vă la dumneavoastră, sînteți complet epuizat, nu mai puteți să continuați să lucrați în aceste condiții!

- Absolut imposibil, recunoscți oftînd Filip Filipovici.

- E de-a dreptul de neconceput. Ap spus ultima dată că vă este teamă pentru mine, și nu puteți bănuî, scumpe profesore, cît m-a emoționat asta. Dar nu mai sînt copil și-mi dau foarte bine seama ce consecințe îngrozitoare ar putea avea. Sînt absolut convins că nu există altă ieșire.

Prolesorul se ridică, făcu un gest în direcția doctorului și începu să se plimbe prin încăpere punînd în mișcare trîmbele de fum.

- Nu încerca să mă tentezi, nu-mi spune nimic, nu vreau să mai ascult. Încearcă numai să-ți imaginezi ce s-ar întîmpla dacă sîntem descopenți. N-am avea nici o circumstanță atenuantă datorită "originei sociale", chiar dacă ne aflăm pentru prima oară în fața unui tribunal. Căd presupun că originea dumneavoastră socială nu-i cea care trebuie, scumpule?

- Vă rog. Tata a fost judecător de instrucție la Vilno, răspunse trist Bormental, golind un pahar de cognac.

- Vedeți. E o ereditate rea. Nici nu se poate închipui ceva mai îngrozitor. De fapt, mă înșel, a mea este încă mai rea. Tatăl meu a fost arhiepiscop la o catedrală. Mulțumesc. De **la Sevilla la Grenada...** Și gata procesul.

- Filip Filipovici. sînteți o somitate mondială, și din cauza unui, scuzați-mi expresia, unui pui de cățea... Dar cum ar putea îndrăzni să se atingă de dumneavoastră!

- Un motiv în plus ca să n-o fac, obiectă gînditor Filip Filipovid oprindu-se în fața dulapului verde.

- Dar de ce?

- Pentru că dumneavoastră, dumneavoastră nu sînteți o somitate mondială.

- Înțeleg...

- Ei, vezi! Să abandonez un coleg în mijlocul catastrofei și să

mă pun la adăpostul renumelui meu, scuză-mă... Sînt universitar moscovit, nu un Gogoloi. Filip Filipovici îşi îndreptă cu semeţie umerii şi deodată semăna cu un străvechi rege al Franţei.

- Ah, Filip Filipovici, exclamă trist Bormental, ce veţi face atunci? Veţi aştepta ca licheaua asta să se transforme în om?

Profesorul îl întrerupse făcînd un gest cu mîna, îşi turnă un pic de cognac, sorbi o înghiţitură, supse o rondelă de lămîie şi în cele din urmă spuse:

- Ivan Arnoldovici, credeţi că mă pricep cît de cît la anatomia şi la fiziologia, sâ zicem a sistemului cerebral uman? Care-i părerea dumneavoastră?

- Ce întrebare, Filip Filipovici! răspunse cu căldură Bormental, ridicînd braţele.

- Bun. Fără falsă modestie, cred că pot afirma că-n acest domeniu nu sînt ultimul venit în Moscova...

Bormental îl întrerupse vehement:

- După părerea mea sînteţi chiar primul, şi nu numai la Moscova, ci şi la Londra sau Oxford!

- Sâ admitem că-i aşa. Deci, viitor profesor Bormental, ascultă ce-ţi spun: nimeni n-ar reuşi vreodată. Nu-ncape nid o umbră de îndoială. Inutil pînă şi să pui problema. Citează-mă pur şi simplu şi zi: Preobrajenski afirmă asta, **finita** Klim! (Ca un ecou la strigătul pompos al lui Filip Filipovid, dulapul de sticlă răspunse cu un "klim" sonor.) Sînteţi, Bormental, primul printre discipolii mei şi, după cum m-am putut convinge astăzi, prietenul meu. Prietenului îi voi încredinţa un secret, şi ştiu sigur că nu veţi înşela încrederea bătrînului măgar care sînt. Vă voi spune ded că Preobrajenski a făcut toată această operaţie ca un debutant. Bineînţeles, a făcut o descoperire, şi dumneavoastră îi ştiţi importanţa. (Profesorul îşi întinse trist mîinile spre fereastră, ca pentru a lua oraşul drept martor.) Dar spuneţi-o de- a dreptul. Ivan Arnoldovici. că singurul rezultat al acestei descoperiri este acel Gogoloi care ne va ajunge pînă aici! (profesorul îşi lovi cu latul palmei gîtul zbîrcit; sub bărbie), fiţi sigur! Dacă dneva ar avea ideea să mă întindă aid şi să-mi aplice o corecţie bună, i-aş da cu plăcere cindzed de ruble pentru asta! **De-la Sevilla la Grenada.** La dracu... Am petrecut dnci ani tot scoţînd la hipofize... Ştiţi bine, am prestat o muncă inimaginabilă. Şi acum, îmi pun această întrebare: ca să ajung unde? Pentru ca într-o zi

să transform un câine adorabil într-un monstru care face să ți se ridice părul măciucă.

- A fost cîr adevărat o muncă de excepție.

- Sînt intru totul de acord cu dumneavoastră, lată ce se întîmplă, doctore, cînd un cercetător, în loc să urmeze pas cu pas natura, violentează lucrurile și încearcă să ridice un.colț al vălului: Ține, prinde acest Gogoloi și descurcă-te!

- Dar profesore, dacă ar fi fost creerul unui Spinoza?

- Da! răcni Filip Filipovici. Da! Cu atît mai mult ar trebui să fi atent ca acest cîine nefericit să nu moară pe masa de... Operația... Da... N- am făcut în viața mea o alta atît de dificilă. S-ar putea grefa hipofiza unui Spinoza sau a oricărui alt om ca să faci dintr-un cîine o făptură de-un nivel excepțional. Dar la ce naiba, te-ntreb? La ce bun, mă rog, să fabrici în mod artificial toți acești Spinoza cînd orice femeie poate să-i zămislească în orice clipă? Doamna Lomonosov și-a adus foarte bine pe lume ilustrul vlăstar. Doctore, umanitatea însăși are zilnic grijă ca, în procesul de evoluție, printre rebuturi de tot felul să scoată la iveală și cîteva duzini de genii eminente, onoarea globului terestru, înțelegeți acum, doctore, de ce am respins concluziile la care ați ajuns în ceea ce-l privește pe Gogoloi? Descoperirea mea, de care faceți atîta caz, nu valorează nici cît o ceapă degerată. Nu, nu protestați. Ivan Arnoldovici. Nu arunc niciodată vorbe-n vînt. Interesul teoretic este incontestabil, fie! Fiziologii vor fi entuziasmați. Moscova în delir... Dar practic? Ce-am obținut? Profesorul arată cu degetul către sala de tratament unde dormea Gogoloi.

- O pușlama înveterată.

- Și cine este el? Klim. Klim Ciugunkin. Bormental deschise gura.

- Și iată: două condamnări, alcoolism, "să împărțim totul", o căciulă și douăzeci de ruble dispărute (în acest moment Filip Filipovici se gîndi la bastonul primit ca amintire și se înroși și mai mult), pe scurt un porc și-un bătăran... în sfîrșit, voi găsi pînă la urmă bastonul acesta. într-un cuvînt, hipofiza e cheia personalității umane. De **la Sevilla la Grenada...** (Filip Filipovici țipa, își rotea ochii furibund) Hipofiza e chiar creerul în miniatură. Puțin îmi pasă de ce i se poate întîmpla, se poate duce foarte bine și la dracu. Ceea ce mă interesa, era aspectul

eugenistic, ameliorarea speciei umane. Și am picat pe problema întineririi. Crezi că fac toate astea pentru bani? Sînt înainte de toate un om de știință!

- Sînteți un mare savant! afirmă Bormental luînd o înghițitură de cognac. (Avea ochii injectați.)

- Cînd acum doi ani am extras din hipofiza hormonii sexuali, am hotărît să mă dedau la o mică experiență. Și ce-a rezuftat? Ah, Doamne, hormonii ăștia din hipofiză... Vă asigur doctore, am ajuns la culmea disperării, sînt complet pierdut. Bormental își suflecă pe ' neașteptate mînele și spuse, privind puțin sașiu:

- Ei bine! dragă profesore, cu permisiunea dumneavoastră, îmi voi asuma eu riscul de a otrăvi această creatură. Puțin îmi pasă de taică- meu, judecătorul ăla de instrucție. Căd în cele din urmă, opera asta a dumneavoastră nu-i altceva decît o creatură experimentală.

Filip Filipovici își pierdu brusc toată ardoarea. Se lăsă să cadă într- un fotoliu și spuse:

- Nu, nu vă voi permite să faceți asta, dragă copile. Am șaizeci de ani, vă pot da sfaturi. Nu vă lăsați niciodată să ajungeți la crimă, indiferent care ar fi motivele. Păstrați-vă mîinile curate pînă la moarte.

- Iertați-mă, Filip Filipovici, dar ce se va întîmpla dacă Schwonder va continua să se ocupe de educația lui? Dumnezeule, încep să realizez cu groază ce ar putea deveni acest Gogoloi!

- Ah, ah! înțelegeți acum? Eu am înțeles la zece zile după operație. Dar Schwonder e un prost de cea mai joasă speță. Nu înțelege, încearcă prin toate mijloacele să-l dresze împotriva mea, fără să realizeze că dacă cineva îl va stîrni la rîndul lui împotriva dresorului, acesta din urmă va fi cel complet distrus.

- Dar nu-l interesează decît pisicile! Un om cu inimă de cîine.

- Oh nu, nu, protestă îndurerat Filip Filipovici, faci o imensă greșală. doctore! Vă implor, nu calomniați cîinele. Pisticile, e ceva trecător... E o chestiune de disciplină, de două sau trei săptămîni. V-o certific. Cel mult o lună, și va înceta să le mai vîneze.

- De ce nu imediat?

- E în natura lucrurilor, Ivan Arnoldovid. Ce-i de mirare? Hipofiză nu-i suspendată în aer. Nu trebuie să uităm că-i grefată

pe-un creier de câine: lăsați-i timpul să se adapteze. În prezent, Gogoloi nu prezintă decît cîteva reminiscențe din comportamentul canin, și înțelegeți-l, pisicile reprezintă lucrul cel mai bun din cîte face. Drama este că nu mai are inimă de câine, ci una de om. Și încă cea mai ticăloasă inimă de om din cîte există.

În culmea exaltării, Bormental își strînse pumnii lui puternia, ridică din umeri și spuse cu hotărîre:

- Destul. O să-l omor.
- Vă interzic! răspunse categoric Filip Filipovici.
- Permite...

Profesorul ciuli deodată urechile și ridică un deget:

- O clipă... Mi se pare că aud pași.

Cei doi bărbați tăcură brusc și dujiră urechile, dar pe coridor era liniște deplină.

- Am crezut... și profesorul reluă în grabă discursul său pasionat. De mai multe ori, au revenit în rusă cuvintele "act criminal".

-Așteptați, îl întrerupse la rîndul lui Bormental, îndreplîndu-se către ușă.

Au putut distinge pași care se apropiau, însoțiți de mormăituri. Bormental deschise ușa și, de uimire, făcu un salt înapoi, în timp ce profesorul rămase ținut în fotoliul său. În dreptunghiul de lumină de pe coridor se găsea Daria Petrovna îmbrăcată în singura sa cămașă de noapte, cu obrații în flăcări, și privirea răzbunătoare. Profesorul și asistentul lui fură uluiți... de generozitatea formelor aceluia trup puternic care li se păru gol privirilor lor buimăcite. Daria Petrovna ținea ceva între mîinile ei puternice, și acel ceva se zbătea tîrînd pe podea niște picioare scurte acoperite cu păr negru. Acest "ceva" era evident Gogoloi, complet năucit, de-abia trezit din beție, zbîrlit și neavînd altceva pe el decît cămașa. Majestos despuiată, Daria Petrovna îl scutura pe Gogoloi ca pe-un sac de cartofi.

- Priviți numai, domnule profesor, starea oaspetelui nostru Telegraf Telegrafovici! Eu am fost măritată, dar Zina este încă o tînră fată neștiutoare. Din fericire m-am trezit eu.

Odată terminat discursul, Daria Petrovna fu cuprinsă de un brusc acces de pudoare, scoase un țipăt, își acoperi pieptul cu mîinile și fugi. Filip Filipovici păru că-și vine în fire.

- Pentru Dumnezeu, scuză-ne, Daria Petrovna, stigă după ea stacojiu.

Bormental își suflecă un pic mînedle cămășii și porni spre Gogoloi. Filip Filipovici îi înlîlni privirea și se înspăimîntă:

- Ce-ai de gînd, doctore! V-am interzis...

Bormental îl apuca cu o mînă pe Gogoloi de guler și-l scutură cu violență încît îi sfîșie cămașa. Filip Filipovici se puse între ei și încercă să smulgă trupul pipernicit al lui Gogoloi din strînsoarea chirurgului.

- N-aveți dreptul să mă bateți! țipă Gogoloi care, pe jumătate sufocat, se străduia să reia contactul cu podeaua. Dintr-o dată luciditatea îi revenise.

Doctore! tună Filip Filipovici.

La rîndul lui Bormental își venise un pic in fire și-l lăasă pe Gogoloi care se puse numaidecît pe plîns.

- Foarte bine, șuieră Bormental, să așteptăm pînă mîine dimineață, îi rezerv o surpriză pentru cînd se scoală, și se va trezi din beție.

Apoi îl apucă pe Gogoloi de subțiori și-l tîrî către sala de tratament. Gogoloi încercă un ultim atac prin surprindere, dar picioarele nu-l ascultară.

Filip Filipovici se propti bine pe picioare zvîrlind în lături poalele halatului de casă, ridică privirea către lampa din plafon și proferă, cu brațele spre cer:

- Fie! De această dată. .

IO

Surpriza anunțată de doctorul Bormental nu se produse a doua zi dimineață pentru simplul motiv că Poligraf Poligrafovici dispăruse din casă. Bormental se înfurie, fu cuprins de

disperare, se autogratulă drept măgar bun de samar, căd n-avusese grijă să ascundă cheia de la ușa de intrare, urlă că asta era de neiertat și încheie urîndu-i lui Gogoloi să fie călcat de-un autobuz. Filip Filipovici era în biroul său și- și trecea degetele prin păr.

- îmi imaginez ce va faqe în lumea de afară... îmi imaginez foarte bine... De **la Sevilla la Grenada...** Dumnezeu!

- Poate că-i încă-n cîrdășie cu cei din comitetul de bloc, strigă deodată Bormental și se năpusti ca un posedat afară din apartament.

La sediul comitetului de bloc îi ceru socoteală atît de violent lui Schwonder încît acesta redacta o plîngere adresată tribunalului popular de cartier, strigînd că nu era pus acolo ca să supravegheze pe întreținutul profesorului Preobrajenski, cu atît mai mult cu cît acest Poligrafovid despre care era vorba este un ticălos care nu mai tîrziu decît ieri seară, a luat șapte ruble din casieria comitetului pretextînd cumpărarea unor manuale la cooperativă.

Feodor, care fusese gratificat cu acest prilej cu șapte ruble, răscoli casa de sus pînă jos, fârâ a găsi nici urmă de Gogoloi. Tot ce s-a putut afla a fost că Gogoloi a părăsit casa în zori, luîndu-și cu el șapca, fularul și paltonul, și toate actele, plus o sticlă de rachiu de scorușe pe care o găsise în bufet, ca și mănușile doctorului Bormental. Daria Petrovna și Zina nu-și ascundeau bucuria și-și exprimau speranța că Gogoloi nu se va mai întoarce. Chiar în ajun, el mai împrumutase și trei ruble și cincizeci de kopeici de la Daria Petrovna.

- Asta o să te învețe minte! răcni Filip Filipovici, amenmînd-o cu pumnul.

Toată ziua aceea, ca și în cursul zilei următoare, apelurile telefonice s-au succedat și cei doi medici au primit un număr neobișnuit de vizite. În cea de a treia zi, s-au consultat cu privire la oportunitatea înștiințării poliției pentru a încerca să-l caute pe Gogoloi în vîrtejul capitalei.

Abia fu pronunțat cuvîntul "poliție" că liniștea venerabilă a uliței Obuhov fu sfîșiată de mugetul unui motor de camion. Geamurile casei zăngăniră. O sonerie cutezătoare răsună, și Poligraf Poligrafovici își făcu intrarea cu o demnitate neobișnuită. Fără să spună o vorbă, își scoase șapca, își atîrnă

paltonul în vestibul și apărură apoi sub un aspect în întregime inedit. Purta o haină de piele prea largă pentru el. niște pantaloni jerpeliți din același material și ghetă înalte englezești încheiate cu șireturi pînă la genunchi. Un miros incredibil de pisică se răspîndi în toată camera. Preobrajenski și Bormental, ca la comandă, încrucișară brațele la piept, se plantară în fața ușii și așteptară primele explicații ale lui Poligraf Poligrafovi. Acesta din urmă își **netezi pârul** sîrmos, tuși și aruncă o privire circulară în jur. În **mod evident**, dezinvoltura lui nu avea alt scop decît **să-l ascundă atînjeneilt**.

În cele din urmă, deschise gura:

- Filip Filipovici, mi-am găsit o slujbă.

Cei doi mediciscoaseră cîteva zgomote înartlculate, Preobrajenski își reveni primul. întinse o mină și spuse: "Dă-mi hîrtla."

Pe foaie erau scrise următoarele: "Purtătorul prezentei, tovarășul / Poligraf Poligrafovi Gogoloi își asumă direcția efectivă a Subsecției : de Epurare a Animalelor Vagaboande (pisici, etc.) a orașului Mos- . cova."

- Înțeleg, pronunță cu greu Filip Filipovici. Și cine te-a determinat să intri acolo? De fapt cred că nu-i greu de bănuir.

- Da, S.chwonder, recunosc Gogoloi.

- Aș pulea să te întreb de unde vine mirosul ăsta respingător pe care-l răspîndești?

Gogoloi își aduimecă haina cu un aer încurcat.

- Cum miroase...? Miroase a muncă: ieri am răsucit fără- nctetare gîtul la o droaie de pisici.

Filip Filipovici mormăi ceva și aruncă o privire lui Bormental. Ochii celui din urmă păreau două guri de foc amintite asupra lui Gogoloi. Fără avertizmeht el se repezi la Poligraf și-l apucă de piept cu-o mînă fermă.

- Ajutor! Aici! piui Gogoloi pălihd.

- Doctore!

- Nu voi comite nimic nesăbuit, nu vă fie teamă, Filip Filipovid, răspunse Bormental cu un glas de gheață. Apoi strigă: Zina! Daria Petrovna!

Cele două femei apărură în ușă.

- Acum, repetă, făcu Bormental, strîngînd ușor gîtul lui

Gogoloi, repetă: vă rog umil...

- Foarte bine, repet, răspunse şuierînd Gogoloi înspăimîntat de tot. Îşi veni în fire, făcu o mişcare brusca pentru a se desprinde din strînsoare şi încercă să strige "ajutor¹¹", dar ţipătul nu-i ieşi din piept.

- Doctore, vă .implor!

Gogoloi dădu din cap pentru a arăta că se supune şi va repeta.

- Vă cer umil iertare, Daria Petrovna, şi dumitale Zinaida...?

- Prokofievna, şopti Zina înspăimîntată.

- ...Prokofievna... repetă Gogoloi cu o voce răguşită... dacă mi-am permis...

- Ruşinoasa ofensă din acea noapte pe cînd eram în stare de ebrietate...

- De ebrietate...

- Nidodată nu voi mai...

- Nu voi...

- Lasă-l, lasă-l, Ivan Arnoldovici, se rugară în cor cele două femei, o să-l sugrumaţi! Borizontal îl eliberă pe Gogoloi şi spuse:

- Te aşteaptă camionul?

- Nu, doar m-a adus.

- Zina, spune-i şoferului că poate pleca. Altceva acum: te-ai întors în apartamentul lui Filip Filipovici?

- Unde aţi vrea să mă duc? răspunse timid Gogoloi, privind buimădt în jur.

- Foarte bine. În acest caz, să nu te mai văd, să nu te mai aud. Altfel vei avea de-a face cu mine pentru orice nouă nesăbuintă. E

limpede?

- E limpede.

În tot timpul acestei scene, Filip Filipovici, sprijinit de canatul uşii, păstrase tăcerea, rozîndu-şi unghiile şi fixînd cu încăpăţînare parchetul. Deodată, ridică privirea către Gogoloi şi întrebă cu voce surdă, ca de automat:

- Şi ce se-ntîmplă cu... cu pisicile pe care le ucizi?

- Sînt jupuite şi li se ia pielea, explică Gogoloi. Vor fa'A blănuri pentru muncitori.

După care în apartament se instalează liniştea, o linişte c^re

dură două zile. Poligraf Poligrafovici pleca dimineața cu camionul, se întorcea seara și mânca fără să scoată o vorbă în compania profesorului și a lui Bormental. Deși dormeau amândoi în sala de tratament. Bormental și Gogoloi nu-și vorbeau. Bormental fu primul care cedă.

A treia zi, o țipă slăbănoagă, cu ochii tăcuți și picioarele în ciorapi de culoare deschisă își făcu apariția în apartament și se arătă viu impresionată de splendoarea locului. În vestibul se izbi de profesor care se opri, interzis, și întrebă încruntînd din sprîncene:

- Aș putea să știu cui...

- Mă duc cu ea la starea civilă. E dactilografa noastră, va locui cu mine. Trebuie să-l scoatem pe Bormental din sala de tratament. Are propriul lui apartament.

Gogoloi dădu aceste informații pe-un ton ursuz, chiar ostil, Filip Filipovici își miji ochii, reflectă un moment examinînd-o pe tipa care se înroșise, și o rugă curtenitor:

. - Aveți amabilitatea să mă urmați în biroul meu...

- Vin și eu, interveni Gogoloi, bănuitor.

Dar Bormental apăru ca din pămînt.

- Regret, profesorul are de vorbit cu doamna. Noi rămînem aici împreună.

- Nu vreau, răspunse grosolan Gogoloi, încercînd să-l urmeze pe profesor și pe tînăra femeie roșie de rușine.

- Nu, pe aid te rog, făcu Bormental care-l apucă pe Gogoloi de încheietura mîinii și-l trase în camera de tratament. Timp de dnci minute, din birou nu se auzi nici un zgomot, apoi deodată răzbătură suspine înăbușite.

Filip Filipovici stătea în pidoare la masa de lucru-în fața tinerei femei care plîngea într-o batistă de dantelă destul de murdară.

- Mi-a spus, mizerabilul, că a fost rănit în luptă.

- Minte!

Filip Filipovici înălță capul și continuă:

•- Vă deplîng sincer, dar să trăiești cu primul venit numai pentru poziția lui..'. Copila mea. este o rușine... Iată ce... Filip Filipovici deschise un sertar al biroului și scoase trei bancnote de zece ruble

- Voi muri otrăvită, suspină tînăra femeie, la cantină în

fiecare zi dau numai carne împruțată... M-a amenințat... Mi-a spus că a fost comandant în Armata Roșie... Cu mine, a spus, vei locui într-un apartament luxos... Avansuri în fiecare zi... Fondul e bun. spunea, dar am oroare de pisici... Mi-a luat inelul ca amintire...

- Fondul e bun! O-la-la... **Din Sevilla la Grenada...** Luați-o de la capăt, sînteți încă atît de tînără...

- Și l-ați găsit într-adevăr sub acel portal?

- Hai, luați banii cînd vi se oferă! roși profesorul.

Apoi ușa se deschise maiestuos și la cererea lui Filip Filipovici, Bormental îl introduse pe Gogoloi. Acesta privea în toate părțile iar părul i se zbîrlise pe cap ca o perie.

- Mizerabile! strigă femeia, cu ochii mînjiți de negreală și nasul marcat de dîre umede.

- De unde ai cicatricea de pe frunte? Vrei să-i explici acestei doamne, îi ceru cu perfidie Filip Filipovid.

Gogoloi juca ultima carte:

- Am fost rănit în lupta împotriva lui Kolceag.

Tînăra se ridică și porni către ușă suspinînd zgomotos.

- Stați! strigă profesorul, așteptați o clipă. Inelul, te rog, Gogoloi. Supus, acesta scoase de pe degetul lui un inel gros ornat cu un smarald.

- Bine, izbucni el deodată furios, o să ți-o plătesc. Mîine voi proceda la o reducere de personal.

- Nu-ți fie teamă, strigă Bormental, nu-i voi permite s-o facă, fie ce-o fi. Apoi se întoarse și-i aruncă lui Gogoloi o privire care-l sili pe acesta să facă un pas înapoi, gata să dea cu capul în șifonier.

- Cum o cheamă? Te întreb numele ei! răcni Bormental.

- Vasnețova, răspunse Gogoloi căutînd din privire o posibilă ieșire.

- În fiecare zi, continuă Bormental apucîndu-l de reverul hainei, în fiecare zi mă voi duce personal să mă asigur că cetățeană Vasnețova nu a fost dată afară. Și dacă vreodată vei... Dacă aflu că a fost concediată, eu... Te voi uide chiar aici cu propriile mele mîini. la aminte. Gogoloi, nu glumesc! Ca fascinat, Gogoloi nu-și lua privirea de la nasul lui Bormental.

- Și eu pot găsi un revolver, mormăi el fără convingere, și reușind să se elibereze, profită și o zbughi pe ușă fără să mai

ceară și restul.

- la aminte! Îl urmă pe coridor vocea lui Bormental.

În timpul nopții și dimineții zilei următoare o liniște prevestitoare de furtună se abătu asupra apartamentului. Toată lumea tăcea. Dar când Poligraf Poligrafovici, chinuit încă de dimineață de un presentiment sinistru luă, cu un aer preocupat, camionul ce-l ducea la slujbă, profesorul Preobrajenski primi la □ oră cu totul neobișnuită pe unul din foștii lui padenți, un bărbat solid și corpulent în uniformă militară. Intrînd în birou, își pocni ceremonios călcîiele salutîndu-l pe profesor.

- Ei bine, stimabile, au revenit durerile? Întrebă Filip Filipovici. tras la față. Luați loc, vă rog.

- **Mer?i** Nu, profesore, răspunse vizitatorul, vă sînt foarte recunoscător... Hmm.. Cu totul altceva m-a adus... Stima pe care v-o port... să găsesc mijlocul de a vă avertiza. Baliverne, evident, dar e un ticălos... (Pacientul căută în servietă și scoase o foaie de hîrtie.) Din fericire am fost informat imediat...

Filip Filipovici își potrivea lorgnonul la ochelari și începu să citească, bombănind printre dinți, în timp ce se schimba la față: "...și de asemenea amenințînd că-l omoară pe președintele comitetului de bloc tovarășul Schwonder, ceea ce dovedește că deține arme de foc. Ține de asemenea discursuri contrarevoluționare și chiar a ordonat servitoarei. lui Zinaida Prokofievna Bunina, să-l arunce pe Engels la privată, comportîndu-se astfel ca un menșevic notoriu împreună cu asistentul lui Bormental Ivan Arnoldovici care locuiește clandestin în apartament fără a fi înregistrat. Semnat: Directorul Subsecției de Epurare P.P. Gogoloi. Atestat de președintele comitetului de bloc Schwonder, secretar Petrușkin."

- îmi permiteți s-o păstrez? Întrebă Filip Filipovici cu fața plină de pete livide. Dacă nu cumva, scuzați-mă, aveți nevoie de ea pentru a lăsa afacerea să-și urmeze cursul legal?

- Iertați-mă profesore, se indignă pacientul, cu nările palpitînd, dar aveți într-adevăr o părere proastă despre noi.. Eu... Și începu să se umfle în pene ca un curcan.

- Scuză-mă, dragă prietene, scuză-mă! mormăi Filip Filipovici, nu am avut intenția să vă jignesc. Nu vă supărați, sînt atît de obosit...

- Vă cred, făcu pacientul deodată conciliant, dar totuși ce

ticălos! Aș fi curios să-l văd. Prin toată Moscova circulă adevărate legende pe seama dumneavoastră...

Descurajat, Filip Filipovici se mulțumi să-și ridice o mână și pacientul observă că profesorul se gârbovise și, pare-se, albise chiar în ultimul timp. '

Ca de obicei, crima îndelung plănuită se înfăptui pe neașteptate. Poligraf Poligrafovici se întoarse cu camionul, cu inima străpunsă de-o surdă neliniște. Vocea lui Filip Filipovici îl invită să intre în sala de tratament. Gogoloi se execută, un pic mirat, și-l găsi pe profesor în tovărășia lui Bormental, cu chipul împietrit. Un nor de furtună părea că plutește în preajma asistentului. Țigara îi tremura în mîna stîngă pusă pe brațul strălucitor al scaunului de consultații. Cu un calm de rău augur, Filip Filipovici ordonă:

- Ia-ți imediat toate lucrurile: pantalonii, paltonul și tot ce ai nevoie, și șterge-o de aici!

- Cum adică, s-o șterg? Întrebă Gogoloi, sincer uluit.

- Șterge-o de aici chiar azi, repetă profesorul pe un ton monocord, absorbit în contemplarea propriilor unghii.

Un spirit rău păru să pună stăpînire pe Poligraf Poligrafovici. Simți că se apropie sfîrșitul fatal și conștient de prăpastia ce i se deschidea sub picioare, se aruncă de bună voie în brațele destinului și lătră pe un ton sacadat:

- Ce înseamnă toate astea? Credeți că mă voi lăsa așa ușor? Am dreptul la cinci metri pătrați ai mei și intenționez să-i păstrez.

- Cărbănește-te din acest apartament, șopti profesorul cu vocea ștrangulată.

Gogoloi alergă singur în întîmpinarea pierzaniei. Ridică brațul stîng acoperit de zgîrieturi care răspîndeau un insuportabil miros de pisică, și-l întinse cu un gest obscen către profesor. Apoi scoase din buzunar- un pistol pentru a-l neutraliza pe redutabilul Bormental. Țigarea țîșni, ca o stea căzătoare, din mîna acestuia și cîteva clipe după aceea Filip Filipovici, îngrozit, se repezi printre cioburi de sticlă spartă către scaunul unde zăcea, potolit, directorul Subsecției de Epurare. Călare pe pieptul lui. Bormental îl sufoca cu o pernuță albă.

După cîteva minute, doctorul Bormental ieși, schimbat la față, și se duse să fixeze pe ușa de la intrare, alături de sonerie

anunțul următor: "Astăzi nu se dau consultații, profesorul fiind bolnav. Vă rugăm nu sunați."

Doctorul tăie firul soneriei cu un cuțitaș strălucitor și-și examinează în oglindă fața marcată de zgîrieturi sîngerînde și mîinile cuprinse de-un tremur ușor. Apoi se îndreaptă către ușa bucătăriei și strigă din prag către Zina și Daria Petrovna:

- Profesorul vă cere să nu părăsiți apartamentul.
- Bine, răspunseră timid cele două femei.
- Dacă-mi permiteți, voi încuia ușa de la intrarea de serviciu și voi păstra cheia, reluă Bormental care încerca să se ascundă după Ușă, mascîndu-și fața cu mîna. E numai temporar. Nu pentru că nu am ' avea încredere în voi, dar ar putea veni cineva și ați putea deschide, iar noi nu vrem să fim deranjați. Avem treabă.

- Bine, răspunseră din nou cele două femei, livide.

Bormental încuie ușa de serviciu, ușa principală și pe cea care separa culoarul de vestibul, apoi se auzi zgomotul pașilor lui îndreptîndu-se către sala de tratament.

În apartament se așternu liniștea. Furișe și răutăcioase, umbrele crepusculului se insinuară în casă și tenebrele se instalară. Mai tîrziu, e adevărat, vecinii au afirmat că în acea seară ferestrele de la sala de tratament au strălucit cu toate luminile aprinse, și unii au susținut că ar fi văzut trecînd boneta albă a profesorului în persoană... Dar e greu de verificat. Zina pomeni de asemenea, cînd totul se termină, de spaima de moarte pe care i-o provocase Ivan Arnoldovici în biroul profesorului după ce cei doi bărbați au părăsit sala de tratament: chircit în fața șemineului, doctorul era ocupat să ardă cu propriile sale mîini un caiet cu coperte albastre asemănătoare celor în care profesorul își consemna observațiile clinice. Tot după părerea Zinei. fața doctorului era verde, și acoperită, da. de urme de zgîrieturi, Filip Filipovici era și el. în acea seară, de nerecunoscut. Și-n plus... Dar e posibil ca tot ce povestește neștiutoarea fata din strada Precistienka să nu fie altceva decît un șir de minciuni... Un fapt e sigur: în seara aceea, o liniște absolută, înspăimîntătoare. domnea în tot apartamentul.

EPILOG

Într-o noapte, mai exact la zece zile după meciul din sala de tratament, în apartamentul profesorului Preobrajenski, ulița Obuhov, răsună puternic soneria.

- Poliția criminală și judecătorul de instrucție! Deschideți, vă rog!

Zgomote de pași, lovituri în ușă și sala de așteptare strălucitor luminată, cu vitrinele refăcute, se umplu de-o mulțime de oameni. Se aflau acolo dor oameni în uniformă de milițian, un altul cu paltonul negru și cu servietă, președintele Schwonder, palid, cu același aer răutăcios dintotdeauna, Tînărul-care-era-de-fapt-o-tînără, portarul Feodor, Zina, Daria Petrovna^ Bormental sumar îmbrăcat și care încerca pudic să-și ascundă pieptul lipsit de cravată.

Ușa biroului se deschise lăsîndu-l să treacă pe Filip Filipovici înfășurat în faimosul său halat de casă albastru azur. Toată lumea putu constata dintr-o privire căUiina lui se ameliorase mult în ultima săplămînă. Era adevăratul Filip Filipovid, plin de energie și autoritate, cel care-i întîmpină pe vizitatorii nocturni, scuzîndu-se că-i primește în halat.

- Vă rog, profesore... spuse personajul în haine civile, părănd tare încurcat, și care reluă apoi pe-un ton ezitant:

- E □ situație tare dezagreabilă. Avem un mandat de percheziție și (omul aruncă o privire piezișă către mustața lui Filip Filipovici)... un mandat de arestare, în funcție de rezultatul percheziției.

Ochii profesorului se îngustară:

- Sub ce învinuire, îmi permiteți să vă-ntreb? Și cine este acuzat? Omul se scărpină pe obraz, scoase o hîrtie din servietă și declamă: - Preobrajenski, Bormental, Zinaida Bunina și Daria Ivanovna sînt acuzați de asasinat asupra persoanei directorului Subsecției de Epurare a serviciului municipal al orașului Moscova, Poligraf Poligrafovid Gogoloi, Ultimele cuvinte fură acoperite de văicărelile Zinei. Urmă un tă răboi de nedescris. Filip Filipovid ridică din umeri imperial:

- Nu înțeleg cine-i acest Gogoloi?... A, scuzați-mă, vorbiți cumva de cîinele meu, cel pe care l-am operat?

- Permiteți-mi, profesore, numai era un câine, ci un om. În asta constă toată problema.

- Vă referiți la faptul că vorbea? Asta nu înseamnă că era om. De altfel, n-are năd o importanță. Câinele Gogoloi trăiește și nimeni n-a încercat nădodată să-l ucidă. Omul negru ridică din sprâncene cu un aer uluit:

- În acest caz, profesore, va trebui să ni-l prezentați. A dispărut de zece zile, în drcumstanțe, iertați-mă, cel puțin suspecte.

- Doctore Bormental, vreți să i-l arătați pe Gogoloi domnului judecător, ordonă Flip Filipovici.

Doctorul Bormental ieși, cu un Surîs ambiguu în colțul buzelor. Reapăru imediat, fluieră, și un câine cu aspect ciudat țîșni din cabinetul de lucru. Unele porțiuni din trup îi erau spîne, în timp **oe pe altele** blana începuse să-i crească. Înaintă, ca un câine de circ, **pe labele** dinapoi, apoi reveni pe toate patru și privi în jurul lul. O **liniști** mormîntală îngheță întreaga asistență. **Apariția coșmareaoă, ivind 0** cicatrice purpurie în jurul frunții, se ridică **iar pe labila din spate fl ee** duse surîzînd să se-așeze într-un fotoliu. Cel **do al doilea milițian se** închină și făcu brusc un salt înapoi călcînd-o pe Zina pe picioare. Omul în negru, care rămăsese cu gura căscată, Ingăimă:

- Dar cum, permiteți... lucra la Epurare...

- Nu eu l-am îndrumat acolo, răspunse Filip Filipovici. Dacă nu mă înșel, domnul Schwonder l-a recomandat.

- Nu mai înțeleg nimic, făcu omul în negru, descumpănit. Se întoarse către primul milițian:

-El e?

- El. Cu siguranță, răspunse milițianul cu-o voce neutră.

- Chiar el, interveni Feodor, dar i-a crescut iar barbă, canalial!

. - Dar vorbea...

- Vorbește și-acum. Dar din ce în ce mai puțin. Profitați de ocazie, înainte să amuțească de tot.

- Dar de ce? întrebă moale omul în negru.

Flip Filipovici ridică din umeri.

- Știința nu cunoaște încă mijlocul de a transforma animalele în oameni. Am încercat, dar fără succes, după cum vedeți. A vorbit un timp, apoi a început să se întoarcă la starea primitivă. Atavismul.

- Interzis să înjuri! Iatră pe neașteptate cîinele și părăsi fotoliul.

Bărbatul în negru păli, scăpă servieta și leșină. Un milițian reuși să-l prindă de braț, pe cînd Feodor îi veni în ajutor și-l susținu din spate. Din talmeș-balmeșul care urmă, țîșniră trei fraze:

Filip Filipovici: Valeriană. E o sincopă.

Doctorul Bormental: Dacă Schwonder mai apare vreodată în apartamentul profesorului Preobrajenski, îl arunc cu mîinile mele în golul scării.

Schwonder: Solicit ca aceste cuvinte să fie consemnate în procesul verbal.

Țevile își făceau auzite armoniile lor cenușii. În spatele storurilor trase se întindea noaptea profundă a Preâstienkăi, întreruptă de steaua ei solitară. Ființa superioară, marele binefăcător al cîinilor era așezat în fotoliul său. Cîinele Gogoloi stătea întins pe covor, foarte aproape de divanul din spate. De dimineață, ceața de martie îi provocase dureri de cap ce-i iradiau în lungul cicatricei ce-i înconjura craniul. Dar căldura serii le calmase. Acum durerea trecuse și-n mintea cîinelui gîndurile curgeau blînde și liniștite.

"Ce șansă am avut, ce șansă... O șansă pur și simplu incredibilă, lată-mă acum instalat în acest apartament, definitiv. Fără îndoială, trebuie să fie ceva în neregulă cu originea mea. E pe undeva un tera- nova, Bunică-mea, Dumnezeu s-o odihnească, a fost tare svăpăiată. E adevărat, mi-au despicat capul, cine știe pentru ce, dar nu-i nimic, va trece și asta."¹¹

Din străfundul apartamentului se-auzea un clinchet surd de fiole. Cel mușcat aranja dulapurile din sala de tratament. Bătrînul vrăjitor fredona în fotoliul lui:

- **Către malurile sfinte...**

Cîinele vedea lucruri uluitoare.

Un bărbat își cufunda cu gravitate într-un recipient mîinile acoperite de mănuși de cauciuc, scoțînd de acolo un creier. Omul se străduia cu n-erșunare să ajungă undeva, tăia, examina și cînta cu ochii întredeschiși:

- **Către malurile sfinte...**